

প্রজ্ঞাজ্যোতি

23rd Issue : 2014-15

P
R
A
G
Y
A
J
Y
O
T
I

West Guwahati College of Education

Students with Science Method Teacher

Students with English Method Teacher

Students with Maths Method Teacher

Students with Bengali Method Teacher

Students with Geography Method Teacher

Students with Assamese Method Teacher

Students with History Method Teacher

Students with Social Method Teacher

Students with Hindi Method Teacher

প্রজ্ঞাজ্যোতি PRAGYAJYOTI

পশ্চিম গুৱাহাটী শিক্ষক প্রশিক্ষণ মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী
২৩ তম সংখ্যা : ২০১৪-১৫ ইং বৰ্ষ

WEST GUWAHATI COLLEGE OF EDUCATION MAGAZINE
23rd. Issue : 2014-15

In-Charge
Barsita Sarkar
Priyanki Borpujari
Nilima Hazarika
Akram Hossain
Archana Singh

Editors
Sarada Paul Roy
Bandana Mishra
Priyanka Sinha
Subhankar Das

অন্ধাৰে

প্রতি,

ড°/শ্রী.....

.....

সম্পাদক

প্ৰজ্ঞাজ্যোতি : পশ্চিম গুৱাহাটী শিক্ষক প্ৰশিক্ষণ মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী, ইং ২০১৪-১৫ বৰ্ষ

পশ্চিম গুৱাহাটী শিক্ষক প্ৰশিক্ষণ মহাবিদ্যালয়ৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত আৰু সৰ্বস্বত্ব সংৰক্ষিত

সম্পাদনা সমিতি

উপদেষ্টা : গীতাজলি চৌধুৰী

তত্ত্বাবধায়কসকল :

ইংৰাজী : বৰশিতা সৰকাৰ
হিন্দী : প্ৰিয়াক্ষী বৰপূজাৰী
অৰ্চনা সিং
অসমীয়া : নীলিমা হাজৰিকা
বাংলা : আদ্রুগম হুসেন

সম্পাদকত্ৰয় : সাৰদা পাল ৰয়
বন্দনা মিশ্ৰ
প্ৰিয়ঙ্কা সিন্হা

সদস্যসকল : সোভাৱতা দাস
শুভাংকৰ দাস
সোণালী তালুকদাৰ
পাপৰি ভট্টাচাৰ্য্য
দিল মহম্মদ
সুব্ৰত ৰয়
ববীন্দ্ৰ প্ৰসাদ উপাধ্যায়
সুৱাসনা বৰা

বেটুপাত : প্ৰিয়ঙ্কা সিন্হা

মুদ্ৰণ : এম. টেক্ট. অফছেট
শ্ৰীহৃগেট, ভবলুমুখ

ফোন : ৯৪৩৫১০৭১৮৫/৯৮৬৪০৬৮৫৮৫

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়
GAUHATI UNIVERSITY

Dr. Mridul Hazarika

Vice-Chancellor

Phone : +91-361-2570412 (O); 2570408 (R)

Fax : +91-361-2675515

E-mail ID : hazarika50@gmail.com

vc_gu@yahoo.in

Message

I am happy to learn that West Guwahati College of Education, Guwahati is going to publish its annual college magazine entitled "PRAGYAJYOTI" for the session 2014-15 very soon. College magazine is a strong medium for the constituent members of a college for intellectual exercise. It carries sentiments, emotions, creativity and objectivity to integrate into a totality of views of community at a given time.

I wish all success in their mission and hope the magazine will be immensely beneficial to all concerned.

Date : 24.04.2015

(Dr. Mridul Hazarika)

Vice-Chancellor

Address : Gopinath Bardoloi Nagar,
Jalukbari, Guwahati,
Assam 781014

Phone : 0361 257 0415

Web : www.gauhati.ac.in

Office of the Director College Development Council

Gauhati University, Guwahati-781014, Assam

From : Dr. A. K. Bora, MSc Ph. D.
Director i/c
CDC, GU

Message

It gives me immense pleasure to know that West Guwahati College of Education is going to publish the college magazine "PRAGYAJYOTI" for the session 2014-15. Like earlier occasions, it is really a commendable endeavour of the entire fraternity of the college which bears credentials of focussed academic activities.

Hope, 'PRAGYAJYOTI' would continue to provide a suitable platform in the years to come for performing quality academic exercises with noble goal and pursuits.

I congratulate the college community for putting all sorts of efforts towards publication of this issue of the magazine.

Long live "PRAGYAJYOTI".

Date : 24.04.2015

(Dr. A. K. Bora)
Director i/c, CDC

Dr. C. C. Bhattacharjee
President of the Governing Body
West Guwahati College of Education

Message

I am happy to know that the West Guwahati College of Education is going to release its annual college magazine "Pragyajyoti" this year also.

I hope that this year's "Pragyajyoti" too will delight all its readers with its high standard of production like in the previous years.

Dated Guwahati,
5th June, 2015

(Dr. C.C. Bhattacharjee)
President, Governing Body
West Guwahati College of Education

Office of the Principal West Guwahati College of Education

Templeghat, Pandu, Guwahati - 781014, Assam

From : *Mrs. Gitanjali Choudhury, M.A., M.Ed., M.Phil.*
Principal, i/c

From the Principal's Desk ...

It fills me with immense pride to see that the upcoming student-teacher trainees have created an excellent blend of innovative ideas in this 23rd Edition of "Pragyajyoti". This edition is a testimony of the extensive & intensive skills & performance of the trainees students of WGCE. I thank the members of the Editorial Board for their perseverance & diligence in the creation of this volume of Pragyajyoti.

Long live Pragyajyoti.

Date : 10-06-2015

(Mrs. Gitanjali Choudhury)

Principal i/c, WGCE

FROM EDITOR'S DESK

The college magazine 'Pragyajyoti' for the session 2014-15 is going to be brought out shortly. West Guwahati College of Education is a teacher education college and the prime focus is given primarily on the activities of the teacher-trainees. Various literary talents of the students are highlighted through their literary works. The teacher trainees not only excel in literary field but also in sports & cultural field. These are also made to highlight in the college magazine. The magazine includes four section which are - English, Bengali, Assamese & Hindi with various incharges of the different sections. The students of the college have focussed best of their talents in the magazine.

The teacher-trainees of the college will continue with this endeavour and I also hope all success to the teachers trainees of the college for publishing the magazine.

On behalf of the editorial board.

Barsita Sarkar
Sr. Lecturer
WGCE

From the Student Editor's desk

It gives me immense pleasure to present Pragyajyoti, the college magazine of West Guwahati College of Education for the year 2014-2015.

A college magazine aims to nurture the talents of the students, and it feels good to see that my trainee friends have put up commendable effort in contributing articles, stories, poems as well as sketches amidst a very tight schedule for the successful publication of the magazine.

The articles which are written in four languages (English, Hindi, Axomiya and Bangla) addresses the current social, economic, educational or environmental problems encompassing the society as well as stories and poems, thereby providing the student trainees a platform before they embark on a new journey of training the Gen-next. The magazine has also emphasized on including all the activities that were held during the training period.

I on behalf of all the trainees of batch 2014-15 would like to thank the management for giving us the opportunity as well as motivating us for pursuing our hidden talents and bringing them to the fore.

Lastly, I would like to quote George Bernard Shaw, "If you have an apple and I have an apple and we exchange these apples then you and I will still each have one apple. But if you have an idea and I have an idea and we exchange these ideas, then each of us will have two ideas."

Sarada Paul Roy
Student Editor

Message From the Class Representative

It is a matter of great pride to pen down the message for “Pragyajyoti” the annual magazine of West Guwahati College of Education.

Academic excellence along with curricular and co-curricular activities completes the process of education. It gives me great satisfaction that the college is progressing in all its endeavours towards the all-round development of the personality of the teachers trainees. The hard work and sincere efforts of the teaching staff of the college is producing excellent results.

The College Magazine is a platform for the students to express their creative pursuit which develops in them originality of thought and perception. The contents of the Magazine reflects the wonderful creativity and innovative talents of the trainees.

We, the members of WGCE wish that our college grows with success with every passing year.

Priyanka Sinha

CONTENTS

★ **ENGLISH** ★

Page No. 11 – 42

★ **অসমীয়া** ★

Page No. 43 – 68

★ **বাংলা** ★

Page No. 69 – 76

★ **हिन्दी** ★

Page No. 77 – 92

★ **Reflection** ★

Page No. 93 – 103

★ **Nostalgia** ★

Page No. 104 – 106

★ **Others** ★

Page No. 107 – 110

Editorial Board

Barsita Sarkar
In-charge, English

Gitanjali Choudhury
Advisor

Priyanki Barpujari
In-charge, Assamese

Akram Hossain
In-charge, Bengali

Nilima Hazarika
In-charge, Assamese

Archana Singh
In-charge, Hindi

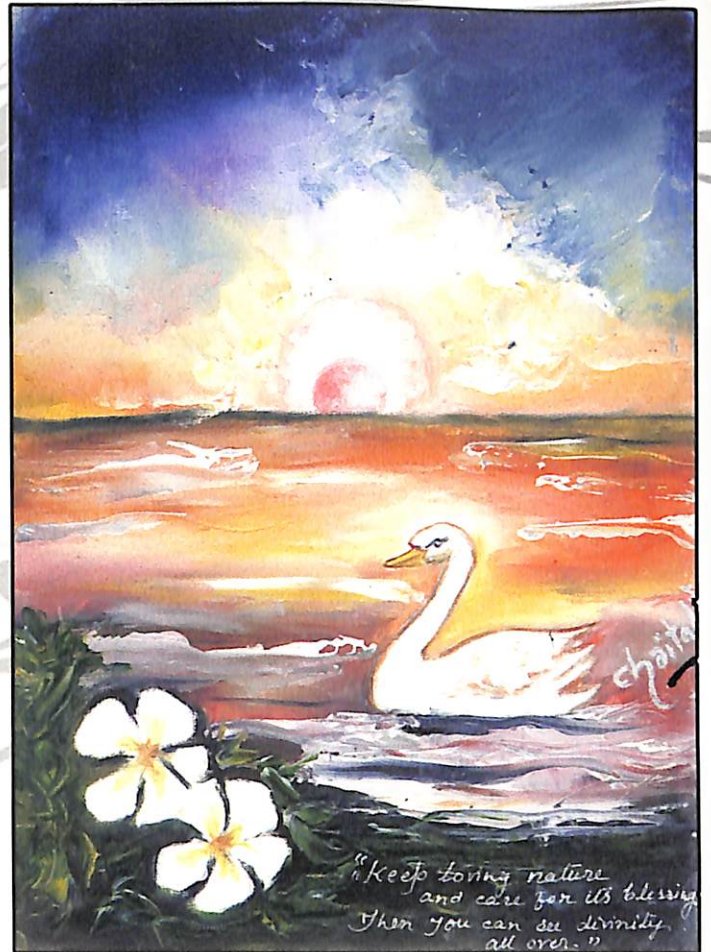
Top Row from (L to R) : Subhankar Das, Sonali Talukdar, Bandana Mishra, Subasona Bora, Papri Bhattacharjee, Subrata Ray
Bottom Row from (L to R) : Dil Mahammad, Sovabrata Das, Priyanka Sinha, Sarada Paul Roy, Rabindra Prasad Uppadhaya

Phses

English Section

Relevance of Indegenous System of Education in the Present Day	<i>Dr. Parijat Chakrabarty</i>	11
Heart Disease Facts	<i>Jahnabi Deka</i>	19
Swami Vivekananda – his call to the Nation	<i>Piyali Deb</i>	20
The Importance of Value education in the present day context	<i>Monika Ahmed</i>	22
Time ..... a guide	<i>Sanghamitra Neogi</i>	23
Role of Education and Teachers in a Child's Development	<i>Sumita Bhargav</i>	24
College Magazines and their uses	<i>Priyanka Sinha</i>	25
Upholding Human Rights	<i>Sovabrata Das</i>	26
5 Books to read before you die	<i>Binita Bora</i>	27
Autobiography of A Blackboard	<i>Manik Debnath</i>	28
Breaking the Clutches	<i>Sarada Paul Roy</i>	29
Wildlife Habitat of Assam: Presure and threats	<i>Debangana Goswami</i>	30
It's My Story	<i>Hema Kalita</i>	32
Sacred Grove of Meghalaya	<i>Papiya Bose</i>	33
Motherhood – A Challenging Role	<i>Sumita Bhargav</i>	34
The Wail!!	<i>Sarada Paul Roy</i>	35
Luck	<i>Priyanka Sinha</i>	37
Hold On	<i>Dil Mahammad</i>	37
Golden Beads	<i>Sarada Paul Roy</i>	37
My Bright Dear Sunshine	<i>Anurupa Bose</i>	38
My Carpe Diem	<i>Parvez Akhtar</i>	38
True friendship	<i>Piyali Deb</i>	38
Victim (Poem written for Acid Attack victims)	<i>Sarada Paul Roy</i>	39
Mother	<i>Piyali Deb</i>	39
Tongue – Twisters, Twist Your Tongue		
and Read it a loud	<i>Piyali Deb</i>	40
Do You Know?	<i>Piyali Deb</i>	40
Worlds 8 Superb Sentences	<i>Priyanka Sinha</i>	41
The A to Z of Leading Life	<i>Piyali Deb</i>	42

English Section

1	The Importance of Value Education in the Present Scenario	The Importance of Value Education in the Present Scenario
2	Role of Education and Teacher in Child's Development	Role of Education and Teacher in Child's Development
3	College, Teachers and their role	College, Teachers and their role
4	Providing Positive Learning	Providing Positive Learning
5	Role of Teacher in Learning	Role of Teacher in Learning
6	Adaptability in Learning	Adaptability in Learning
7	Impact of Learning	Impact of Learning
8	Quality Habit of Learning, Positive Learning	Quality Habit of Learning, Positive Learning
9	Learning	Learning
10	Learning	Learning
11	Learning	Learning
12	Learning	Learning
13	Learning	Learning
14	Learning	Learning
15	Learning	Learning
16	Learning	Learning
17	Learning	Learning
18	Learning	Learning
19	Learning	Learning
20	Learning	Learning
21	Learning	Learning
22	Learning	Learning
23	Learning	Learning
24	Learning	Learning
25	Learning	Learning
26	Learning	Learning
27	Learning	Learning
28	Learning	Learning
29	Learning	Learning
30	Learning	Learning
31	Learning	Learning
32	Learning	Learning
33	Learning	Learning
34	Learning	Learning
35	Learning	Learning
36	Learning	Learning
37	Learning	Learning
38	Learning	Learning
39	Learning	Learning
40	Learning	Learning
41	Learning	Learning
42	Learning	Learning

RELEVANCE OF INDIGENOUS SYSTEM OF EDUCATION IN THE PRESENT DAY

- Dr. Parijat Chakrabarty

Lecturer, West Guwahati College of Education

Education is a discourse between the past, present and the future. It is a means to empower the individuals coupled with developing the culture and heritage of our country. Culture is at the central part of individual and social identity enabling in understanding of group identities within a framework of social cohesion. Indigenous knowledge is passed from generation to generation, usually by word of mouth and cultural rituals, and has been the basis for agriculture, food preparation, health care, education, conservation and the wide range of other activities that sustain societies in many parts of the world. This is rightly being stated that indigenous knowledge is the knowledge of indigenous people inhabiting different geographical region of the world with their own language, culture, tradition, belief, folklore, rites and rituals (Wareren and Cashman, 1988; Chhetry and Belbahri, 2009). "Traditional knowledge (TK), indigenous knowledge (IK), traditional ecological knowledge (TEK) and local knowledge generally refer to knowledge systems embedded in the cultural traditions of regional, indigenous, or local communities. Traditional knowledge includes types of knowledge about traditional technologies of subsistence (e.g. tools and techniques for hunting or agriculture), midwifery, ecological knowledge, celestial navigation, the climate etc. These kinds of knowledge are crucial for the subsistence and survival and are generally based on accumulations of empirical observation and interaction with the environment" (Wikipedia). Indigenous knowledge is the local knowledge that is unique to a culture or society. This is also known by the terms 'local knowledge', 'folk knowledge', 'people's knowledge', 'traditional wisdom'

or 'traditional science'. The depth of Indigenous knowledge rooted in the long inhabitation of a particular place offers lessons that can benefit everyone, from educator to scientist, as we search for a more satisfying and sustainable way to live on this planet (Barnhardt and Kawagley 2005). It needs to be acknowledged that indigenous people have a wide knowledge of living sustainably. Already much of its knowledge has vanished due to the adaptation of formal education thereby creating a risk of extinct of the indigenous values and ways of living sustainably. Distribution of indigenous people all over the world is shown in Table 1.

Table 1 : Indigenous people of the world

Sl. No	Country	Indigenous tribe
1	Australia	Aborigines
2	Arctic Nation	Eskimos
3	Bangladesh	Hill Tribes
4	Brazil	Apinaye Indians
5	Botswan	Bushmen San
6	Central Africa	Bororo People
7	Western Africa	Pygmy Culture
8	Costa Rica	Red Indians
9	Colombia	Kogi, Paez and Guambiano Indians
10	Chile	Mapuche Indians
11	Ecuador	Amerindians
12	Greenland	Eskimos
13	Guatemala	Moyan Indians
14	India	Scheduled Tribe
15	Indonesia	Kenyah

Sl. No.	Country	Indigenous tribe
16	Mexico	Kanak People
17	Malaysia	Kayan, Kenrah and Punah
18	Mali	Tuares Nomad
19	Nicaragua	Miskito Indians
20	New Zealand	Maoris
21	New Caledonia	Kanak People
22	Namibia	Bushmen San
23	Niger	Tuanag Nomad
24	Kenya	Maasai and Samburu people
25	Philippines	Manobo, Bangsa and Moro people
26	Peru	Yagua Indians and Amuesha Indians
27	Paraguay	Ache Indians
28	Panama	Guaymi Indians and Kume Indians
29	Spain	Canib Indians
30	Sweden	Lapps
31	Thailand	Karan People

Source : ("Atlas of Environment " (1992), WWF, Oxford Publication, Oxford, London)

Actions currently being taken by Indigenous people in communities throughout the world clearly demonstrate that a significant "paradigm shift" is under way in which Indigenous knowledge and ways of knowing are recognized as constituting complex knowledge systems with an adaptive integrity of their own (Barnhardt and Kawagley 2004). Indigenous knowledge (IK) is the local knowledge - knowledge that is unique to a given culture or society. IK contrasts with the international knowledge system generated by universities, research institutions and private firms. It is the basis for local-level decision making in agriculture, health care, food preparation, education, natural-resource management, and a host of other activities in rural communities (Warren 1991). Any country's knowledge system rests on its indigenous knowledge which reflects the extent of skills, experiences and perception of inhabitants, utilised to live sustainably. In the emerging global knowledge

economy a country's ability to build and mobilize knowledge capital, is equally essential for sustainable development as the availability of physical and financial capital (World Bank, 1997). It is interesting to focus that tribal people's knowledge used to be acquired through first hand experience and this is reflected in the form of ritual, festivals, art and tools. These are applied in day to day living.

FEATURES OF CULTURAL HERITAGE IN INDIA

Ancient India was well-known for its learning all over civilized Asia and Europe. In India indigenous education was in the form of pathshalas, madrassahs and gurukulas. The traditional knowledge systems in India played an important role in the education of the country depicting the culture of various traditional communities. Culture is an integral part of India's education contributing to the integrated development of student's personality, sensitizing them towards the environment and cultural heritage. Ancient culture and tradition is the base of our traditional knowledge system. According to Chaudhary and Chabra (2012) the social and religious attitudes, beliefs, principles and conventions of behaviour inherited from the tradition stretching back to remote antiquity all make up the cultural heritage of a country. Cultural heritage includes music, dance, painting, architecture, monuments and other art forms. Roa (2010) holds that heritage, under the present circumstances signifies a gift for the future generations and benefits for the community and rightly so because the other word for heritage is 'inheritance'. Protection of cultural heritage is economical, historical and a cultural process. Culture is transmitted over generations and forms a cultural heritage. ASEAN declared cultural heritage in six category as (a) Significant Cultural Values and Concepts, (b) Structure and Artefacts, (c) Sites and Human Habitats (d) Oral or Folk Heritage (e) The Written Heritage and (f) Popular Cultural Heritage. It is known fact that Culture is the rich heritage of the society accomplished and accumulated over the ages. Education is the product of culture. Education can be termed as the transmission of culture. It has three fold cultural functions:

- i) Preservation of worth while heritage
- ii) Transmission of cultural heritage
- iii) Promotion of cultural heritage

This transmission of culture needs adequate preservation. The preserved culture has to be transmitted to the young generation and the medium is education.

Efforts being made by Government in preservation of our rich cultural heritage and traditions through legislations such as

- ❖ The Indian Treasure Trove Act, 1978
- ❖ The Ancient Monuments Preservation Act 1904
- ❖ The Antiquities (Export Control) Act, 1947
- ❖ The Ancient Monuments and Archaeological Sites and Remains Act, 1958
- ❖ The Antiquities and Art Treasures Act, 1972
- ❖ Bio Diversity Act, 2002

There are Government Departments shouldering the responsibility for preservation and protection like the Archaeological Survey of India (ASI) maintains 3,667 ancient monuments, archaeological sites and remains of national importance. Even the state governments protect 3,573 monuments. Also, there are institutions like, National Archives of India, Centre for Cultural Resources and Training, Indian Council for Cultural Relations, The Indian National Trust for Art and Cultural Heritage, Sanskriti Pratishthan, Akhil Bharatiya Gandharva Mahavidyalaya Mandal (The National Heritage Institution for Music) involved in preservation of precious heritage of our country.

In India, indigenous people are recognised as Scheduled Tribes/Adivasis comprising of 461 groups. Out of the total population, 8.2% (84.3 million) of the population belong to Scheduled Tribes concentrated mainly in the north-eastern states of India and from Rajasthan to West Bengal. Several laws and constitutional provisions have come into force, such as the Fifth Schedule for mainland India and the Sixth Schedule for certain areas of north-east India, which recognize indigenous peoples' rights to land and self-governance. These laws aimed at protecting indigenous people.

INDIGENOUS CULTURAL HERITAGE IN THE NORTH EASTERN REGION OF INDIA

The cultural heritage scenario in North Eastern Region of India depicts that most of the states (Arunachal Pradesh, some parts of Assam, 80% of the area in Manipur, Meghalaya, Mizoram, Nagaland, Sikkim and 60% of the area in Tripura) are hilly, inhabited by different tribes. The entire region comprises of around 200 groups of tribal population and every tribe has a rich traditional culture.

Very little information is available concerning the educational system prevailed during the ancient times. In this region dormitory system was prevalent in majority of the states. Practical education was dominant in the form of arts, crafts, dance and songs in every community of the North Eastern States. Intellectual development in the form of attainment of skills in various vocational occupations and observations of festivals occupied very important place. These traditional practices have been very valuable vehicles of cultural articulation and dissemination. Music is a part of the fabric of North Eastern States (NES), touching all domains of learning, including the psychomotor, the cognitive domain, and affective domain.

Dance has been an important part of ceremony, rituals, celebrations and entertainment among all the tribes of NES. Even arts and crafts are deeply entrenched facets of tribal life.

Folklore is another vital tradition based on any expressive behaviour.

An attempt is made here to study the indigenous education system existed in the NES of India.

Objectives of the Study

1. To identify the indigenous form of education existed among the tribes
2. To explore the activities involved in certain selected indigenous form of education
3. To ascertain the educational implications in the present day context

INDIGENOUS TRIBES OF NORTH EAST INDIA

Due to physiographic condition existed in the region and poor or non-existent of infrastructural facilities the tribes used to live in isolation. Very often a tribe had no contact with another tribe living in another part of a district, and a tribe in one State may not come across another tribe in another state. Lot of diversities exist in dance forms, musical instruments, etc. amongst the tribes which evolved as cultural pockets all over the NES. Every tribe have their own dance forms, some of which are of great artistic excellence. The number of dances may be in the order of several hundreds. The features of these dance forms are not put in any literature, but these are handed down from generation to generation. Special features of each of these dances, with local variants, portray the hopes and fears of the people through movement. These constitute a rich cultural heritage. Efforts are under

progress to preserve this cultural richness by government and non-government institutions. As Culture is dynamic and the tribes are faced with changes, due to interaction of the traditional process with that of modern process.

Around fifty per cent of India's tribal population is concentrated in the North-Eastern region of the country. North-East Indian tribes are undoubtedly one of the most colourful and culturally rich communities of India. They represent a totally unique trend and living among the Indian tribal community. A brief presentation of the tribes of NES is offered in Table 2. The table throws a light on the existence of a variety of tribes each of them with distinct cultural traditions and identity. Concentration of tribes found to be more in the states of Arunachal Pradesh and Nagaland. Each and every tribe have their own distinct culture, tradition, customs, festivals, values, norms etc.

Table 2 : Dormitories existed in NES

State	Number of major tribes	Name of Scheduled Tribes
Arunachal Pradesh	16	Adi, Abor, Aka, Apatani, Dafla, Galong, Khampti, Khowa, Mishmi, Momba, Any Naga tribes, Sherdukpen, Singpho
Assam	7	Dimasa, Kacharis, Chakma, Garo, Hajong, Hmar, Khasi, Jaintia, Kuki, Lakher, Man, Any Mizo tribes, Pawi, Barmans in Cachar, Borokachari, Deori, Hojai, Kachari, Sonwal, Mech, Bodo, Miri, Rabha, Karbi, Lalung
Manipur	9	Aimol, Anal, Angami, Chiru, Chothe, Gangte, Hmar, Kabui, Kacha Naga, Koirao, Koirang, Kom, Lamgang, Mao, Maram, Maring, Any Mizotribes, Monsang, Moyon, Paite, Purum, Ralte, Sema, Simte, Sahte, Tangkhul, Thadon, Vaiphui, Zou
Meghalaya	4	Khasi, Garo, Jaintia, Hajong, Hmar, Dimasa, Kachari, Any kuki tribes, Lakher, Any Mizo tribes, Mikir, Any Naga tribes, Pawi
Mizoram	3	Lushais, Chakma, Dimasa, Kacharis, Garo, Hajong, Hmar, Khasi, Jaintia, Kuki tribes, Lakher, Man, Pawis, Raltes, Any Nagatribes
Nagaland	16	Ao, Angami, Chang, Konyak, Lotha, Phom, Yimchunger, Wanchoo, Lotha, Khamnuingan, Sema, Anal, Chakhesang, Chang, Chiru, Konyak, Kuki, Pochuri, Mao, Maring, Moyong, Monsang, Nocte, Poumai, Rengma, Sangtam, Tangkhul, Tangsa, Tutsa, Zeliangrong
Sikkim	14	Lepchas, Lepcha, Sherpa, Bhutia,
Tripura	6	Kokborak, Bhil, Bhutia, Chatmal, Chakma, Garoo, Halam, Jamatia, Reang, Kuki, Khasia, Lepcha, Lushai, Mag, Munda, Kaur, Noatia, Orang, Santal, Tripuri, Uchai

Source: Basic Statistics of North Eastern Region, 1987, NEC

INDIGENOUS EDUCATION SYSTEM OF NORTH EAST INDIA

Very little is known about indigenous education system in the NES of India. There were hardly any written documents in this form of education system. From the review of earlier evidences it is found that there were certain institutions among some limited tribes where educational values used to be imparted either orally or through practical training.

- # "The first evidence of Palaeolithic culture in Manipur dating back to about 30,000 B.C. to 40,000 B.C. was discovered by Prof.T.C. Sharma and O. Kumar Singh (Laiba, 1988)
- # The ancient educational history of Manipur can be obtained from State Royal Chronicles called "Cheitharol Kumbaba" which maintains an account of major events like war, accession, death of kings, indigenous system of education prevailed during the period etc.
- # The King Bhaskarvarman of the seventh century did a lot in popularizing education among the people of Kamrupa, Pragjyotishpur, Harupeshwar, Duraya and other prominent centers of learning.
- # Some of the indigenous educational institutions are pathasalas for Hindus, Maktabas or Madrassahs for Muslims, tols for Brahmins and sastras for Baishnavas (Saikia, 1975).
- # The course curriculum was designed by the Gurus or Pandits. Like valley or the plain areas, there was some indigenous system of education in the hill areas" Dutta (2013).

Confining only to the indigenous system of education prevailed in hill areas it is found that a variety of dormitories existed in the NES of India (presented in Table 3).

Table 3 : Dormitories existed in NES

State	Name of the Tribe(s)	Name of the Dormitory
Arunachal Pradesh	Adi	Moshup
Assam	Dimasa, Kacharis Karbi Mikir	Nodrong Jyrkodam/Hangsekia Ri So Mar
Manipur	Naga tribe Koireng	Morung Sier
Meghalaya	Garo	Nok-pante
Mizoram	Lushais (Pawis, Raites, Himars)	Zawlbuk
Nagaland	Ao Angami Chang Konyak Lotha Phom Yimchunger Wanchoo	Morung Kichuki
Sikkim	Lepchas	Does not exist
Tripura	Kokborak Reang Kuki	Morung

A brief description of some of the dormitories existed in different States of North East India is carried out.

Arunachal Pradesh

In Arunachal Pradesh the MOSHUP was the highly organised form of bachelors house among the Adis or Abor tribes. According to Nari (1985) "the institution of Moshup was originally meant to train young men on warfare as well as hunting which in early period was almost sole means of substance for the tribe supplemented by cultivation on a smaller scale." Different tribes had Moshup Milan in the form of Ngaptek, Boris, Artings, Bange or Bango (Padum). There were separate Moshup for boys and girls. Guba(1953), described these institutions or dormitories where adolescent boys and girls sleep at

night, develops the spirit of discipline, sense of responsibility and growth of leadership. At the initial stage boys are offered training in hunting. Girls Moshup is known as RASHENGS, wherein training in spinning and weaving used to be imparted. Girls used to receive disciplined comradeship, responsibility, leadership. Girls learn traditional songs and heroic myths. Through Moshup used to be imparted which would help in fulfilment of basic human needs.

Assam

Among the Mikir tribe, unmarried young men of the age group between 12 to 20 years used to receive training about agriculture in a club/association called by name RI SO MAR. According to Lyall (1908) gaonburahada general authority, on the other hand young men had their own chief known as the KLANG SARPO, who extended assistance in agriculture, practiced dancing and keep alive the tribal customs. Through these acts the sense of discipline, agricultural knowhow, vocational activities and preservation of tribal culture used to be taken care of.

In case of Dimasa tribes, there used to be NODRONGS for the unmarried boys wherein they received training.

Manipur

In Manipur among the Naga tribes, traditional education was imparted to the adolescent and unmarried youth of the village in Morungor dormitories.

There existed an interesting gulf, between the education system in the hills and that in the Meitei inhabitant valley. While the former had a well-developed universal system of imparting basic skills for social and economic survival like weaving, hunting, dancing, martial arts and warfare, etc. relying entirely on an oral tradition in dormitories, the latter had an exclusive but highly developed literary and scholarly tradition for the nobility and elite.

There exists a tribe known as the Koireng have a social institution of the male dormitory call by them Sier.

Meghalaya

Garos had a system called 'Nokpante' means

bachelors dormitory. It is a place where veteran men instructed youngsters in a range of competencies pertaining to agriculture hunting, medicine house building carving of wood for artistic and utilization purposes, social properties and the subtler points of religion and rituals.

However, it is true that socio, economic realities in these hills have undergone several changes and host of new aims and skills can be inculcated only by getting modern education which is pre-requisite for survival every human being in today's digital society.

Culturally, all the young boys and girls must stay in the bachelor dormitories to learn the tricks of Garhastya Ashrama, above all not only they have a tradition of selecting their life partners and later they inform their respective parents about their love affairs. In return both sides parents usually women keeps track of their children's dating proudly agree to arrange their wedding on a condition that both should prove to be capable of becoming father and mother.

Mizoram

Mizos had a novel way of making their men. It was mandatory on all Mizo youths over age 15 to stay in Bachelor's dormitories, known as Zawlbuk where they received training in 'tribal welfare wrestling, hunting and village government'. The boys who went to the Zawlbuk emerged as complete men. The training was intensive and strenuous, strict disciplines was maintained and basic values of life were inculcated on the youngsters. In other words 'Zawlbuk' or the Bachelor's dormitory was an institution where the young Mizo males not only picked up skills in self-defense but developed a positive attitude to life based on hope-spun values as well.

The importance of the Zawlbuk in Mizo society was to shape the Mizo youths, into responsible adult members of society'. Every Mizo Village had a bachelors' dormitory of its own. Some villages, which were large and divided into several parts known as Vengs, contained more than one. In fact, each Veng had its own Zawlbuk in a big village.

Nagaland

According to Shishak in Naga society, Morung

(bachelors' dormitory) was prevalent. The morung was an important educational institution for the boys. Much of the Naga culture, its customs and traditions have been transmitted from generation to generation through the media of folk music and dance, folk tales, oral historical traditions, carvings of figures on stone and wood and designs on clothes. Indigenous education is basically examples of learning about the environment. Marking of clothes, basket and mat weaving, etc. were taught at home and in farm training on cultivation used to be imported. Boys were taught the art of agriculture and girls the art of fetching water, collection of firewood and domestic arts.

Sikkim

In Sikkim the people are rich in indigenous knowledge on bio-resources, fifteen types of indigenous farming systems exist in the state.

Tripura

In Tripura, traditional education was imparted among certain tribes to the adolescent and unmarried youth in Morung dormitories.

EDUCATIONAL SIGNIFICANCE IN MODERN DAY CONTEXT

The study revealed that there are a number of tribes in the NES each of the wherein importance was no doubt offered for shaping the youths character and personality in the form of training and oral discourses like song, stories, folk tales etc. Earlier, there was very little change in the lives of people and the culture used to be transmitted from one generation to another. Boys and girls used to participate in the social processes of adult activities, and their participatory learning is based upon empathy, identification, and imitation as highlighted by Margaret Mead the American anthropologist. Primitive children, before reaching puberty, learn by doing and observing basic technical practices. Their teachers were from amongst the members of their immediate community.

Though there was no formal curriculum existed in the dormitories there consisted a set of cultural values, religion, myths, rituals, and the oral

information. Location and culture specific, cost effective locally manageable and sustainable, judicious application of plant and animals products either in raw or simple processed forms are important components of indigenous knowledge system (Tarat et al., 2002; Chhetry and Belbahri, 2009). Margaret Meade has called a post figurative society, i.e., a society in which the flow of learning is predominantly from the older generations to the younger ones. "Though, even today the inhabitants of these hills have not been impervious to change the way they are rather willing to remain in the same way for long time to come, because the tribesman live not only for himself alone but also he is an integral part of the community to which he belongs" (Khan and Madhusudan). Practical everyday life aspects of indigenous knowledge and ways of learning have a broad knowledge of how to live sustainably. Due to introduction of formal education in the modern day that much indigenous knowledge is getting extinct along with it, valuable knowledge about ways of living sustainably. Indigenous knowledge is integrated into education so as to bring the benefits help to 'sustain' indigenous knowledge and societies for all. It also encourages teachers and students to gain enhanced respect for local culture, its wisdom and its ethics, and provides ways of teaching and learning locally relevant knowledge and skills.

In context to NES of India it is quite clear that the tribal population were confined to their own territory and there exists a variation of culture between and within the states. Dormitories found to be existed among certain tribes only in majority of the NES. Education of the tribe cultures may be understood in terms of the process of cultural transmission which is referred as enculturation. The purpose of primitive education used to guide children for becoming good individuals of their tribe. Emphasis was mainly put on training for citizenship. Certain things were practiced commonly within cultures like local folk songs, folk tales, dance, festivals, bamboo and cane craft and weaving.

REFERENCES :

- Anon ("Atlas of Environment " (1992), WWF, Oxford Publication, Oxford, London)
- Dharampal, 2000. Introduction in 'The Beautiful Tree', Volume III. Pp. 07-86. Mapusa: Other India Press
- KungsongWanbe, KungsongPr(2012) The Sangai Express
- Subba, J R (2009) Indigenous knowledge on bio-resources management for livelihood of the people of Sikkim, Indian Journal of Traditional Knowledge, Vol. 8(1), January 2009, pp. 65-69
- naac.gov.in/docs/Quality%20Assesement%20Analysis%20in_N_East.pdf
- en.wikipedia.org/wiki/Indigenous_education
- goindia.about.com › Festivals & Events in India
- www.t2india.com/north-india-festivals.aspx
- www.iloveindia.com/states/arunachal-pradesh/culture.html
- www.britannica.com/.../topic/179408/education/47735/Southeast-Asia
- www.worldbank.org/afr/ik/basic.htm
- www.fao.org/docrep/article/wfc/xii/0186-a1.htm
- www.iwgia.org › The Indigenous World › Asia
- naac.gov.in/docs/Quality%20Assesement%20Analysis%20in_N_East.pdf
- www.angelfire.com/nm/nagalim/naga_edu.htm
- en.wikipedia.org/wiki/Indigenous_peoples
- www.unesco.org/education/tlsf/mods/theme_c/mod11.html
- www.thegreenerpastures.com/tribes-of-north-east-india
- <http://www.worldbank.org/afr/ik/ik-web2.htm>
- www.fao.org/docrep/article/wfc/xii/0186-a1.htm

HEART DISEASE FACTS

– Jahnabi Deka
Lecturer, WGCE

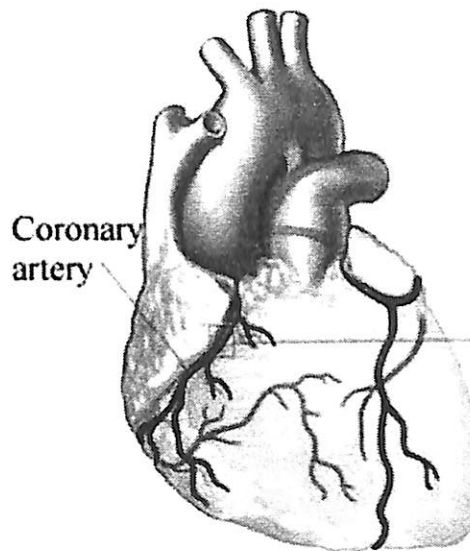
Cardiovascular diseases or heart diseases are a class of diseases that involves the heart or blood vessels (arteries and veins)

The heart is like any other muscle, requiring oxygen and nutrient rich blood for it to function. The coronary arteries that supply blood to the heart muscle are spread across the surface of the heart, beginning at the base of the Costa and branching out to all areas of the heart muscle. The coronary arteries are at risk of cholesterol deposits, called plaques, build up inside the arteries. If the arteries are narrow enough, blood supply to the heart muscles slow down, and this slowing of blood to the heart causes pain or angina.

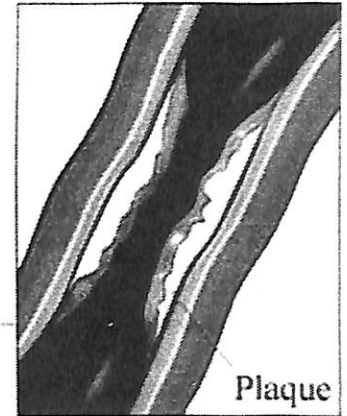
A heart attack or myological infraction occurs when a plaque allows blood clot to form. This completely obstructs the artery; stopping blood to parts of the heart muscle which dies. If the plaques get lodged in the end arteries of the brain then there are chances of stroke or paralysis in various parts of the body. The main types of heart diseases are listed in order of seriousness.

Coronary heart diseases – This is the most common form of heart diseases and refers to the failure of the blood vessels to circulate blood to the heart and organs due to the deposits of the plaques building up on the wall of the circulatory system. This can lead to chest pain (angina) or a heart attack.

Congenital heart diseases – This is due to defect in heart / blood vessels from birth.

Coronary artery

Plaque

Enlarged view of coronary artery

Hypertensive heart diseases – This heart disease takes place by out of control, long term high blood pressure.

Valvular heart diseases – Heart disease that affects the valves of the heart. This can be congenital.

Inflammatory heart diseases – Heart diseases caused by inflammation (Swelling) of the heart wall. This can be caused by harmful bacteria getting past the immunes system or stress.

Dilated heart diseases – In these diseases the heart (especially the left ventricles) is enlarged and the limited pumping function causes reduced supply of blood to the other parts of body.

Cardiovascular Disease Prevention –

- De stress your life, learn to relax and enjoy life. This will do wonders for the blood pressure.
- Exercise, do things that gets your heart pumping like jogging, running, walking etc.
- Eat heart-supporting diet. Supplement diets high in fiber and good fatty acids along with Omega-3 fish oil supplements have been clinically proven to help prevent heart diseases.
- Decrease salt and oil intake.

SWAMI VIVEKANANDA – HIS CALL TO THE NATION

– Piyali Deb

“Ye are the children of God, the shares of immortal bliss, holy and perfect beings .... come up, O lions, and shake off the delusion that you are sheep; you are souls immortal, spirits free, blest and eternal ....” –Swami Vivekananda.

The year 1863 brought immense happiness to the Datta family in Calcutta with the birth of a beautiful baby, Narendranath Datta or ‘Biley’, as he was affectionately called by his mother. The future witnessed the emergence of a ‘Leader of Mankind’ whose primary aim was to awaken his countrymen from the centuries old

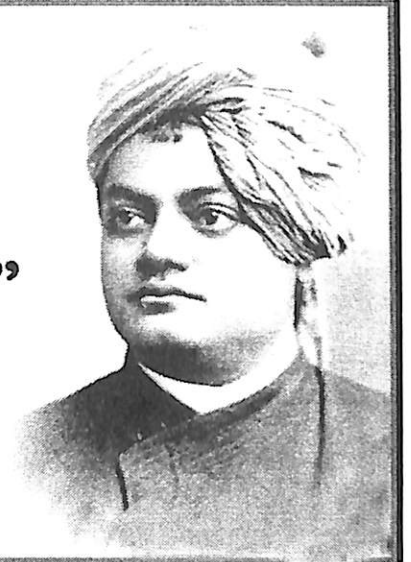
slumber of slackness, ignorance, despair, slavery and hopelessness which seemed to have robbed the people of this country of the very spirit of life and its ultimate goal – to enhance the quality of physical, mental and spiritual existence of mankind.

India, our motherland, in those days was suffering silently as she watched with a bleeding heart, her own sons and daughters who were rich or born in privileged families treating the poor and the underprivileged in a deplorable manner. She watched in horror the tortures inflicted by her own children to their weaker and helpless siblings. The foreign powers like the French and the British took full advantage of these differences among the countrymen and had become the rulers of our country.

It would be wrong to say that all her children were the same. There were many prominent families in various parts of the country who came forward to

“Strength is Life
Weakness is Death”

Swami Vivekananda

eradicate evil practices from our society. Narendranath Datta belonged to one such family. He belonged to a distinguished family. His father, Vishwanath Datta was an attorney-at-law in the Calcutta High Court. As a youth, he studied and absorbed Western thought, and this implanted in him a spirit of critical inquiry in his mind. He sought to find scientific basis in all beliefs and knowledge and understand that this line of thinking should be inculcated among his countrymen.

His mind constantly searched answers to his questions about the existence of god. At this juncture, William Hastie, mentioned about a saint, Ramakrishna Paramhansa who lived at Dakshineswar, just outside Calcutta, thus came about, in 1881, the historic meeting of these two great souls, the prophet of modern India and the messenger of his preachings. His spiritual master, Shri Ramakrishna Paramhansa said to Narendranath

that he was not born to lead the life of an ordinary person who seeks his own solutions, but he should grow like a huge banyan tree, sheltering thousands from the scorching misery of the world. This instruction brought about a great change in the life of Narendranath Datta or Swami Vivekananda, as he had already taken the sacred vow of Sannyasa. He was overwhelmed by the influence of his burning desire to know India better and the silent appeal rising all around him from the oppressed masses of India.

Swamiji's wandering took him to various places of pilgrimage and historical importance in Uttar Pradesh, Rajasthan, Gujarat, Mysore, Maharashtra, Kerala, Madras and Hyderabad. Everywhere the glory of ancient India vividly came before his eyes, whether political, cultural or spiritual. He was very moved to see the Indians suffering so much in spite of belonging to such a great nation. He could not come to terms that the people of a rich and naturally prosperous country like India should be suffering in abject poverty.

It was during his momentous meditation on a rock off the south coast at the Kanya Kumari temple, where he achieved enlightenment and realized his true purpose in life was to follow the instruction of his Guru. It was there that he took the decision to dedicate his life for the upliftment of his countrymen. His knowledge of the western culture led him to understand that the West had tried to conquer external nature, and the East had tried to conquer the internal nature and how the East and the West must work hand in hand for the good of each other, without destroying the special characteristics of each. His dream was that there should be neither East nor West, but one humanity, one great mankind.

He had great faith in the power of youth and believed that the country's future depends on the outlook of the young generation and wanted India to come out of her web of social discriminations, religious bigotry, lack of education and superstitions and create a country as free of mind and actions as

she was during the Vedic period.

He believed that the history of the world is the history of a few men who had faith in themselves. That faith helps us to achieve the seemingly impossible. As soon as a man or a nation loses faith in its own power, death comes.

He urged the youth to understand the divinity present in everyone. Never say, 'No, I cannot', was his motto. We are a part of this infinity and there is nothing that we cannot do. Swami Vivekananda wanted the youth of the country to realize that they are the makers of their own destiny, 'Let the dead past bury its dead. The infinite future is before you, and you must remember that each word, thought and deed, lays up a store for you. You should not be bagged down by the bad thoughts or bad deeds which seem to spring upon you like tigers, but believe that there is the inspiring hope of the good thoughts and good deeds, which are ready with the power of a hundred thousand angels to defend you always and forever.

As the whole world celebrates the birth anniversary of Swami Vivekananda and millions are inspired by his deeds and words to carry his life's mission forward, it is the duty of our country's youth to follow this great personality who sought inspiration from the words of Lord Tennyson and said, 'Ours not to reason why, ours but to do and die ..... be of good cheer and character and believe that we are selected by the Lord to do great things, and we'll do them'.

India today is again facing a crisis, she is again burdened by a host of problems like corruption, unemployment, poverty, broken families, etc. which are threatening the very social and economic structure of the country. It's time once again for the youth of the country to follow the teachings of Swami Vivekananda and become beacons of strength and courage and make India stand proud and tall among the nations of the world.

THE IMPORTANCE OF VALUE EDUCATION IN THE PRESENT DAY CONTEXT

– *Monika Ahmed*

Value is a dynamic process of life. In our daily teaching-learning process we are picking up the term 'value'. Value is an abstract and idealistic concept that needs deep realisation and understanding in individual mind and experiences - values are part and parcel of the philosophy of nation and that of its education system. They are the guiding principles of life which are conducive to all round development of an individual.

A value can be defined as an endeavour which satisfies need system, psychological as well as practical. An educationist has highly remarked, "value are like the rail that keep a train on the track and help it move smoothly, quickly and with direction."

Value education occupies a prestigious place in the modern context of contemporary society. Values regulate and guide human behavior and action in our day to day life. Values are embeded in every word we select and speak, what we wear, ways in which we interact, our perceptions and interpretations of others reactions in what we say and so on.

In the present day our educationists and policy makers have felt the essential need of imparting value oriented education to the students right from the Primary to the University stage. Values are formed on the basis of interests, choices, needs, desires and

preferences. Value thus is considered to be an endearing belief upon which human beings act by preferences. Values involve the processes of thinking, knowing / understanding feeling and action.

However, in our society the awakening in this direction has been too late. Children and youth need to be educated to practice the commonly held values of harmony and peace with self and others as children are envoys of the future.

Values should not be treated as ideal concepts but as 'empowering tools' which are helpful in meeting the challenges of the contemporary society which would be its religious fundamentalism, environmental degradation, multi-cultural conflicts, misuse of science and technology, inequalities, ill effects of mass media, globalisation, commercialization and so on.

Values could guide our life minute by minute towards noble goals, rather than our life behind controlled by self-serving motives, customs, accidental occurrences, bad habits, impulses or emotions. Moreover, it inspire and motivate us, giving us energy and a zest for living and for doing something meaningful. Understanding values helps us to understand how we create our own reality and gives us insight into the personal realities of other. But now-a-days, it is seen that we value those aspects of

education that lead to academic excellence and employment.

Now-a-days, in the whole school approach, value education is woven into the totality of educational programme in schools where value education does not form a mere appendage of all other subjects but would stand out as over-arching concern of basic importance. The school atmosphere is surcharged with positive values to imbibe and internalize. Every teacher is a teacher of values. Teachers are properly oriented to create such environment for children where those values become vibrant. Their role is to put the child on the right path not by imposing but by watching, suggesting, helping.

Each unit of study in the textbook for different subjects is related to value concerns through exercises, examples and question/discussion etc. as far as possible.

So, we can analyse that there is a need to examine and ensure how these issues and concerns are dealt appropriately in our school system, in curriculum, teaching, the administrative processes, the institutional ethos and over all climate of the school and how our students are given opportunities to develop their considered opinions and convictions to meet the above challenges peacefully and creatively.

TIME ..... a guide

Sanghamitra Neogi

Time is the strongest force of nature that surely rules over both nature and mankind. Time has three important impressions of its nature: past, present and future. It rules past that's why we call it history, it rules present and we call it development and it's always prepared to rule future so we call it vision.

Time flies, but leaves its shadow behind. History has witnessed many big revolutions in the world, as the time has influenced change around it. No revolution can be valued as much; as the time covered in bringing the revolution into practice. It's time that rules and provokes the situation. To develop such an impact as to define it as revolution in the world.

"There is a time for departure even when there is no certain place to go."

Time is too slow for those who wait,
Too swift for those who fear,
Too long for those who grieve,
Too short for those who rejoice,
But for thou who love, time is eternity.

"TO ACHIEVE GREAT THINGS,
TWO THINGS ARE NEEDED, A PLAN,
AND NOT QUITE ENOUGH TIME".

Role of Education and Teachers in a Child's Development

- Sumita Bhargav

There is a very apt saying that “Knowledge is Power”, as it constitutes the entire phenomena related to ‘Education’. It is education that re-generates a society, modulates a generation, transforms a world of darkness into a world of light. The role of education in the life of a child is manifold. It should aim at the continues growth of a student - intellectual, physical, emotional development and it should not be merely limited to scholastic achievements only. Education should aim at moulding the students into individuals with strong character traits like honesty, sincerity, dedication, discipline etc., resolute in facing all odds, accepting failures and learning from them and never bowing down under the pressures and stresses of tomorrow's competitive world.

Teachers play an important role so far as the perfect development of the child is concerned. It is the teacher with whom a child spends his maximum part of the day. Thus, it is natural that the teachers have a tremendous influence over the child. It is often found that the children try to imitate their teachers. They try to talk in

the same style as the teachers do, act and behave like them. They become their role models. This fact demands development of desirable qualities in a teacher. For this the teacher should keep himself / herself enriched with the latest development be amiable and understanding with the students and should make the classroom an wonderful inter-action place.

An understanding of the learners' educational aim, the nature of knowledge and the nature of the school as a social space can help us arrive at principles to guide classroom practice. Infact, the present educational scenario demands a re-definition of the teacher's role. Today, the teacher's role is far more than merely teaching the textbooks to the students. The teacher has to be a true seeker of knowledge, referring to sources going through latest materials, writing materials and taking up research. The teacher has to devise ways and means to use the feedback of curriculum transaction.

College Magazines and their uses

Priyanka Sinha

Now-a-days many colleges are having magazines of their own. The college magazine is an institution of recent origin, it has been recently introduced among the teachers and students who are invited to send their contribution to the editor. A committee, composed of both teachers and students is formed and in some cases the most advanced students of higher classes work as sub-editors. Then a selection is made and the best articles are printed in the magazine with necessary additions and alterations.

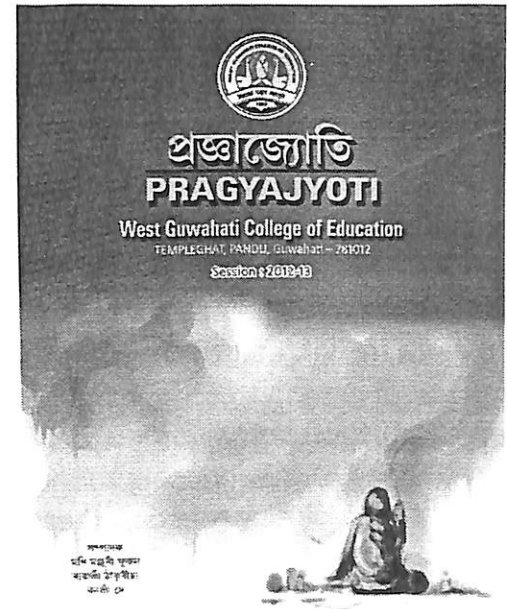
The college magazine is a very useful institution. It acts as an incentive to the writing of good and original essay, poems, riddles, facts etc. Students in Indian colleges are badly wasting in originality. It is therefore essential for us to develop originality in our students.

The practice of cramming is resorted to even by the most brilliant students, and if there is any system that counteracts this is the habit of writing for the college magazine. Students are fully conscious of the fact that many educated men will go through what they write with more than ordinary care and interest. So, instead of copying from any book or borrowing thoughts of some authors, they should put down their own views. The efforts they make for studying the matter from every point of view are sure to benefit

them. Other students will also feel a desire to see their names in print like those of their advanced class-fellows, and they too will be inspired to write.

Thus, the college magazine has a high education value. Moreover, college magazine contain statements convincing the progress of the students, the prizes they win, various activities, the medals that are awarded to them and so on. So, every student feels eager to see his name in the progress report of the magazine and this encourages all the students to pursue his studies with energy and vigour. The articles written by teachers contain many practical suggestions about the duties of student both in the college compound and outside it. These suggestions are of great use to the students, they also learn how to write after going through the writing of their teachers.

Students who are on the executive committee can learn much about the press and the mode of conducting periodicals. Besides, college magazines serve as living records of the youthful writing of many future, writers of eminence and create a bond between the college and its ex-students.

Upholding Human Rights

- *Sovabrata Das*

Human Rights refer to those rights which should be enjoyed by every citizen of the country without any discrimination, and freedom, comes only with respect for these rights. Hence, it is our duty not to violate these rights as that would indicate an extreme discriminatory approach to the people of the country.

But, what is happening to the society today? Why do we look down upon others? Why not live and let others live peacefully? Being in the 21st century, with technology developing rapidly and literacy rate increasing, the violations of human rights should have decreased but the scenario is completely opposite. Everyday we come across many cases of human rights violations. Infact, we live in a country of prejudice and malice, where violations of any kind - be it civil, political, economic or social exist and it is increasing at an alarming rate. Issues like dowry, sexual harassment, rape, workplace exploitation, conflict among ethnic groups through critical comments or sensitive comments have become an common affair.

In the first place, violence against human is still widespread in India. Respect and security of Nirbhaya women is nowhere to be seen. After the 2012 gang rape case some positive legal reforms were undertaken but there has been little done since. Even children have not been spared in this respect. There have been protests in Bangalore, few months back, following the rape of a girl in a private hospital in the city. Even AFSA has also exabled violations of human right since decades in J & K and North East. And worth mentioning violations in BTAD area and the eviction drive by the district administration in Guwahati. So, it seems no one is able to enjoy their rights and freedom be

it a child or an adult which is pathetically shameful.

Immediate action calls for preventing such violations. The first thing, I believe, we need to change is the 'mindset' of the people. Positive attitude change is very essential. For this, we need to create adequate public awareness about human rights violation. From policy makers to judiciary, citizens everyone should understand the concept of rights' violation in the present context. Also, the implementation and execution of strangest laws with strict and immediate action must be practical. Police and the administration officials should be given special training on its safeguards. The victims of human rights violations hesitate to raise their voice and file petitions in court because of the slow pace of justice. The state government should interfere regarding these. However, the media can also spread awareness by raising a strong campaign to safeguard these rights and also bringing to light the organisations working for the cause.

Moreover, the people, i.e. each one of us should take individual care to treat others with compassion and sensitivity. Just as it is said 'charity begins at home', likewise, human rights approach should begin within the family where a child learns everything that his/her parents does. Parents, teachers should take care due to imbibe good values and knowledge right from childhood stage. For the society to change for the better, we have to change ourselves, our thoughts, our perspective, our behaviour. We cannot wait for others to take an initiative at the first place. Perhaps this could also be a way to have a better society tomorrow.

"5 BOOKS TO READ BEFORE YOU DIE"

- Binita Bora

"A book is like a garden carried in the pocket". - Chinese Proverb

Books are a lot like places, some we visited once and we are never going back. While some are such that we wish to revisit again and (may be) all over again. Books are also a lot like people. If you are interested to know them, they will share their stories with you. Whatever books are like they are magnificent. They can be your friend in need, an expert for advice and even an escape, a sanctuary for you to find peace and rest.

There are so many amazing books that has the capacity to change one's life. I have so far not read all those amazing books. But there are a few books that I have read which have influenced me. I am sharing a little bit about five of my most favourite books in this list (but not in any particular orders)

The Alchemist :

Its a book which is so popular that you must have heard its name. It is one of the favourite books of Will Smith, Madonna and so many others successful people. It is a fable, an allegory written by Paulo Coelho. This book is about a boy and his search for treasure. More than anything else, its a story is about listening to your heart and following your dreams.

Tuesdays With Morrie :

This books is based on a true story which is written by Mitch Albon. It is a beautiful, heart-warming story about an old professor. The book tells us the story of Morrie Schwartz and how he teaches one of his former students life's greatest lessons even when he is about to die.

Malgudi Days :

No list of my favourite books would be complete without a book by R.K. Narayan. We all have some childhood fond memories with Malgudi - Days - the television series. The book is even better and it will not disappoint you in any way. Every body in this book is so enduring and distinct from the other.

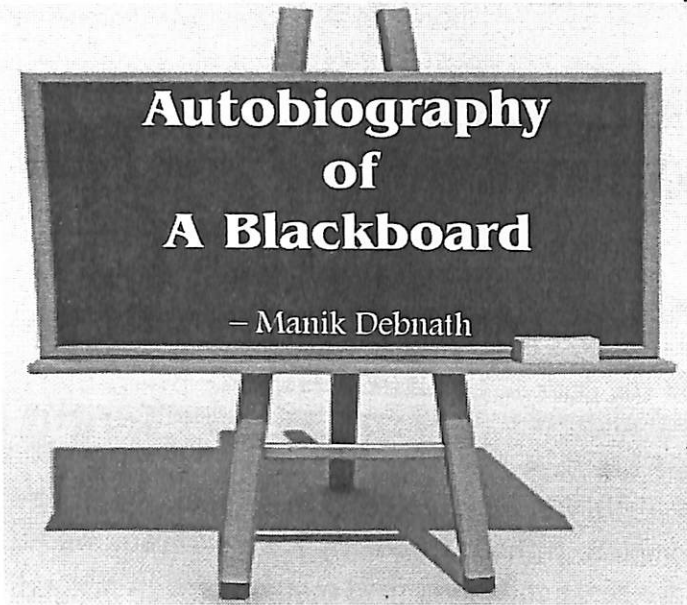
The Diary of a Young Girl :

This is another popular book that probably you have read. Based on Anne Frank's world famous diary, the book charts two years of her life when she along with her family were hiding from German Nizis. What I found most inspiring about this book is Anne Frank's ability to continue to dream even in the midst of uncertainties. Her dream was to become a journalist.

The Prophet :

This book is much more than just a book. Written by Kahlil Gibran, considered as his best known work. Kahlil Gibran took more than 11 years to perfect this book. It is a book full of religious inspirations and includes 26 poetic essays. But you will not understand it if you are not ready. Once if you do understand it, you'll wish to read it several times. Every single time you read it you'll discover something new and more inspiring than you did before.

I hope you will read these books and many more books. Most of them if not all will share with you something, something that you will cherish for the rest of your life. ❖❖

distract me and there they come, the two boys in their grey uniform. They keep their bags in their usual place and as usual walk out of the room, leaving the door wide open. After some time, the girl with the monitor badge enters the room. She keeps her bag in her place and opens all the windows. Then she takes out a key from her pocket, unlocks the almirah and takes out a table cloth, which she places on the table followed by a chalk box and the duster. Then slowly the room gets filled with students and there's the usual siren a bell exactly at 9.00 am, after which everyone leaves the room for 15 minutes then they are back again. I can see them, all the 40 students, so busy in their own world that they don't even bother to notice me. All of them act as if I don't exist; still we all know that I'm an indispensable part of their life. They begin their day with me. From the very first period till the last, I'm the most important thing for them. Every teacher explains their subjects with my help. From the very simple alphabet till the complicated terms, they learn it all from me. Though they don't notice me, I can't help but watch them because I've seen generations and generations of them. I've seen the student's pass both the good and the bad times in front of me. I've seen them cry, I've seen them getting a scolding from the teachers, sticking chewing gums under the desks, eating in class, fighting on petty issues, but at the same time I've seen them laugh, make new friends, share their love, care about one another, excited to learn something new, eager to know new facts, decide their goals and achieve success.

The dark, quiet, deserted room begins to light up as the morning sun rays enter the room through the glass windows. Then slowly the dark brown desks and benches become visible. The next thing I notice is the beautiful bottle green coloured clock hung opposite to me showing that it's 6 O' clock in the morning. As the time passes by, everything becomes brighter. The beautiful charts hanging on all the three sides of the room, the science model kept apart on the wooden almirah, the pair of chair and table kept just in front of me, the thousand particles dancing in the morning light, everything is so common, but still so beautiful.

The clock would then show that it's 7 O' clock and there she comes, the lady with the broom. She sweeps each and every corner of the room with her broom and takes out a lot of dust and paper pieces and shuts the door behind her. After she is gone, as usual I would begin to think about different things. Sometimes, I would think about the day I was born, about my first day here, about the different kinds of people I've seen till today, or sometimes I would just wonder what life is all about. From my experience of 60 years, all I've known about life is that it includes everything joy, happiness, sorrow, love, friendship and above all humanity, if any of these things is missing from your life, then it isn't perfect. Then suddenly an unlocking sound of the door would

So, they may not consider me to be important but I watch each and every step they make towards the future inside the four walls of their classrooms because I'm the long black piece of cement on which a nursery kid learns to write the simplest letter 'A' and starts his journey of life meeting me in every class as he grows up, till he learns the more complicated terms of life.

I am ..... THE BLACK BOARD!

Breaking the Clutches

Sarada Paul Roy

Sunaina was sitting in the varendha sipping a cup of hot coffee and drolling over the events which took place over the past few days.

The sun was setting leaving a pale glow on the evening sky. Sunaina had hopes; she was dreaming as to how the rays of the next morning would bring in the deserved change in the life of Malati; the fifty year old lady whom she had saved from the clutches of the butchers of the society.

Malati was a widow, poor and helpless; her only son was killed by militants in the Udalguri riots. Since then Malati lived all alone in her shattered hut. If this was less, a few months later she was tagged as a 'witch' by the greedy money-lender who asked her to hand over her barren land as he had other plans in mind. When she refused Malati was hounded by village goons and was about to be burnt alive, but due to the timely intervention of Sunaina and some other NGO members she is saved.

Baidew, 'Sah khua hol ne'? (Madam, "Have you finished your tea"?) Sunaina was woken from her sub-conscious mind as Malati uttered these words. *Oh, Hol!* (Yes, "I have finished the tea") said Sunaina.

Sunaina asked Malati to sit and asked her how she was feeling in Guwahati. *"Baidew Bhalei lagise", "Pise mur ghartu"?* ("I am feeling OK, but what about my house"?) asked Malati. Sunaina assumed her that her house is there and she can lead a carefree life without worries as there is some good news coming soon.

Next morning as expected Sunaina Bora's cellphone displayed a number very known to her, yes, she got a call from the State Welfare Department who

assured her that Malati has been absorbed under the welfare scheme for Tribals and that Malati will be able to work as a weaver. Sunaina kept the phone and hugged Malati. "Malati the good news is that you are a free woman now, you will have proper food, warm clothes as well as a shelter in Guwahati". Also, "you will not have to live in fear of being hunted down by goons". The best news is that your house will also be rebuilt by the Government.

Malati started weeping. Sunaina could understand that apart from the happiness of starting her life afresh, there was also pain which Malati had kept hidden for long, the death of her husband and the bullet ridden body of her only son as well as her branding as a 'witch' has taken a toll on the fifty year old woman's frail mind and soul. Sunaina consoled her and said, "You are a free woman now Malati". Spend your life without any barriers.

Malati's trembling hands sought solace in Sunaina's lap and she said Baidew, "I would like to work for women who are in a similar situation like me, I would like to free all the woman from the clutches of evil money-lenders". "I would like to join your NGO, as I will get satisfaction in serving humanity". "I have got my freedom, I have got my life and happiness back". Thank you, Baidew!

Sunaina Bora's eyes welled up, yes she was a happy woman now. She has saved someone like her.

Moral – "God helps those who helps themselves"

First Prize winner : On spot story writing competition.

WILDLIFE HABITAT OF ASSAM :

Pressure and threats

- Debangana Goswami

A sanctuary, in its original meaning is a sacred place, a shrine. A wildlife sanctuary is a facility where different species of flora and fauna are brought to life and be protected for the rest of their lives. The state of Assam has several wildlife sanctuaries and national parks that are the breeding ground for some of the rarest global species. The popular wildlife sanctuaries of Assam are-

Kaziranga National Park

It is situated on the bank of the river Brahmaputra. This wildlife sanctuary in Assam spreads over 800 sq.km of vast green vegetation. The major attractions in this sanctuary apart from the abounding natural beauty are the Rhinos.

Orang National Park

It is located on the north bank of the river Brahmaputra river in the Darrang and Sonitpur districts and covers an area of 78.81 sq.km. The park has a rich flora &

fauna including one horned Rhinoceros, pigmy hog, elephants etc.

Chakrashila Wildlife sanctuary

The Chakrashila Wildlife sanctuary is one of the most popular Wildlife dens in Assam. Situated in Kokrajhar and Dhubri districts of Assam, this sanctuary has an area of over 45.568 sq.km on the Chakrashila hills. Encompassing the beel and Diplai beel lakes and sanctuary offers a host of Wildlife attractions like - Golden Langur, Indian flying fox, Indian false vampire etc. The sanctuary also happens to be the second protected home of the endangered Golden Langur.

Manas National Park

It falls under the districts Kokrajhar, Chirang, Baksa, Udalguri and Darrang. The site provide critical and viable habitat for rare and endangered species including - Tiger, Rhino, Swamp deer etc.

The Hoollongapan Gibbon Sanctuary :

This Wildlife sanctuary is an isolated region

of Assam, surrounded by the gardens and long stretches of grasslands is reputed throughout the country for its rich biodiversity. The Hoollongapan Gibbon sanctuary is home to the only gibbons in India, the hoolock gibbons and Bengal howlonis, North-Eastern India's only nocturnal monkey.

Dibru-Saikhowa Wildlife Sanctuary :

It is popular all over the country for its collection of wild horses known as Feral horses. This sanctuary is home to some of the rarest white winged species. The sanctuary houses a number of unique and beautiful migratory birds.

Bura-Chapori Wildlife Sanctuary

Bura-Chapori Wildlife sanctuary is set in a breath taking locale that covers a moderate expanse of 44.06 sq.km. This wildlife sanctuary reserve lies on the northern bank of the turbulent Brahmaputra river in Sonitpur district.

Bornodi Wildlife Sanctuary

It is one of the most important protected area of Assam for the protection of primate diversity. It has a wealth of rarest and highly endangered species of wildlife.

Deepor Beel Bird Sanctuary

It is a proposed sanctuary in Assam that is supposed to be situated amidst a zone of idyllic bliss with its lush greenery sprinkled with sparkling waterbodies. The sanctuary's premises exude an aura of tranquility and the melodies twitter of birds

are a welcome break that occasionally disturbs the quietude.

Threats & Pressure

Wildlife habitat is under great threat in Assam. Natural habitat of many species of birds & animals continued to be destroyed want only. One of the most important is that of Kaziranga National Park, which has faced tough challenge to keep rampaging Rhino poachers under check. Rhinos are hunted relentlessly and persistently mainly for their horns, which are one of the asset for the traders. The species is inherently at risk because over 70% of its population occurs at a single site in Kaziranga National Park 41 Rhinos were killed in the year 2013 of which Kaziranga National Park recorded 34, followed by 3 in Orang and 2 in Manas National Park and Pobitora Wildlife sanctuary. Beside this, the Deepor Beel bird sanctuary located at the western end of the city of Guwahati, which was once a vast wetland of 10 sq.km, has shrunk over the years due to encroachment and siltation. Recently the state government notified 4 sq.km of the beel as a bird sanctuary. But the rest of the area will continue to suffer from encroachment, endangering elephants, tigers etc. around the beel. Thus, the government of Assam as well as India should have to take major and urgent steps to control the alarming threats upon the endangered species. Not only this, the people should also have to be conscious and should have to understand the value of those species.

It's My Story

Hema Kalita

My self Marie. My family had given me full freedom. It is my story when I was just 12 yrs old. I had the freedom to take my decision. I was reading in a private school named Vivekananda Kendra Vidyalaya. That time I was staying in hostel. Every summer vacation, I used to go home. At home I used to enjoy my vacation freely. If my parents told me to read or prepare for the next session, I never listened to them. I was angry with them because they sent me to hostel. I don't want to go to hostel. My parents loved me very much. I was the youngest at my family. Whatever thing I wanted my parents fulfilled it, if it is very expensive, it doesn't matter for me. I have the freedom to do whatever I want to. If it was wrong and my parents or relatives told me that it wrong I didn't listen to them ever and that was my greatest mistake of not listening to them. My parents had given me and my elder brother all the freedom. They did hard work to fulfill our needs. But I always misused my freedom.

It was time when I have to go back to school because my summer vacation was over. My parents told me that they will come with me to drop me. But I don't want to come back to school rather I choose to go to my grand mother's house. I forced my parents to let me go there. Even I had not taken food for two days. Finally, seeing my condition they told me they will also come with me. But I refused to go with them because I want to go alone by the bus. My parents tried to stop me but I did not listen their single word. I have left for my grand mother's village without telling them. It was at night when the bus stoped at

Dhaba to have dinner. The wealther was not so good. After the dinner the bus ran as usual. But, suddenly there was a sound like the bus had hit something. The bus met with an accident. The bus along with all the passenger fell from the hilly road down the river. We were screaning. I was uncouncious. What happened that time I hardly remembered. I opened my eyes in hospital where I came to know that I had lost my right leg and I had came to know from my parents that many passengers in the bus had died. That time I felt that my life was finished but my parents supported me all the time.

Today also if I think about the accident, my body becomes senseless. If at that time, I had listened to my parents I would not have lost my leg. My parents have given me freedom to do the right thing, to choose the right path of our life. But I have misused the freedom given to me by my parents. The freedom to take decision of ourself of the freedom to talk in household matter etc. From that day onwards, I have learn one important thing in my life that our parents had given us freedom to do right things to know what is good and what bad and to listen to the words of our parents because they always take right decision for us. If I had listened to my parents that day I would have not lost my leg, nor would have got the pain I have got for my entire life.

Moral : Don't to misuse the freedom given by our parents.

Second prize winner : On spot story writing competition.

Sacred Grove of Meghalaya

- Papiya Bose

North East India, the land of the beautiful nature is considered as one of the world's hot spots of biodiversity. The remarkable story of the tiny community of Mawphlang illustrates how indigenous people are protecting their watersheds and biodiversity by revitalizing their traditional institutions & culture. In Meghalaya, sacred groves in the form of primeval forest patches form a contrast to the surrounding grasslands & generally rimmed by a dense growth of Khasi Oak trees. About 79 sacred groves are found spreading throughout the length & breadth of Meghalaya. The largest & most prominent of them is situated at Mawphlang village, 25 km south-east from Shillong. Sacred groves are called "Ki Law Kyntang" or "Law Lyngdeh" in Khasi language & have been preserved here since time immemorial. According to the Khasi traditional belief the sacred groves are held sacred due to the presence of "U Ryng Kew U Basa", the tutelary deity who is believed to act as a guardian and protector of the village or a group of villages. The woods, shrubs, mosses, ferns & orchids in the sacred grove are not touched. They do not pluck even a single leaf

for the fear that the deity might consequently react adversely against the perpetrators. To appease, to seek overall blessings & to show obedience to the deity sacrificial offerings of poultry are regularly made along with rituals performed by the community.

Sacred groves are important not only for their spiritual value, but they are invaluable treasures of ecological & biological value too. Being undisturbed, the storehouse of large numbers of rare & endangered herbs and medicinal plants. Tough & solid timbers of various kinds housed in them, besides rare Orchids, ferns, mosses etc. Mawphlang's tribal community is now all set to be the country's first REDD pld. REDD or reducing Emissions from Deforestation and (Forest) Degradation is a mechanism that allows communities to generate income from carbon credits. These sacred groves are generally located in a strategic watershed, thereby maintaining the ecological balance of the area.

MOTHERHOOD – A CHALLENGING ROLE

– Sumita Bhargav

None can possibly disagree with the fact that mothers of today's generation really has to be super-humans – performing different roles at the same time. In contrast to the earlier time, today's mothers are no longer confined within the four walls of their houses. They have to play innumerable roles – looking after their families, maintaining their careers and ofcourse the perfect upbringing of their kids. An educated mother knows well her responsibilities as a career woman, as a wife and a mother. She spends her entire life striving to bring about a balance among these 3 poles which certainly proves to be a magnanimous task. Thus, there is a little time left to pursue her likes and hobbies. When a women is blessed with a child, and he / she becomes 2 or 2½ years old, the mother thinks – “Its time I move out to pursue my career”.

And the tiny tot is put in a kindergarten and coming home back from school, in the mercy of the maids, who no doubt are employed to take care of the tots, but infact they are more interested in tuning the channels of the T.V. or dozing off to sleep. Thus, the little one is left all alone to himself until and unless his mom returns and he voices forth his complaints and woes. In the absence of the parents and the negligency of the caretaker, a child has no option but to watching cartoon channels like Nick, Pogo, Cartoon Network etc. Since he is destined to spend more time in the company these cartoon characters, it is not surprising that he starts behaving talking, eating and speaking like cartoons.

Myself, pursuing B.Ed. course in a B.Ed. College at Guwahati; I too often feel guilty of not giving enough time to my son. At the age of 5 with an active and energetic brain, everytime he wants to remain engrossed with one activity or the other and to get the answers of his endless queries. But alas! I too have my loads of college work, household work and often get irritated on answering one question after another. When he dozes off to sleep at around 10 or 10:30 p.m. at night, looking at him I feel guilty myself, the guilt of being perhaps an improper mom.

It is we, the mothers who have brought our dear ones to this world and it is we, with whom our kids are most intimately attached for all their needs and requirements. If we can be a good career woman, a good wife; we must also be a perfect mother – a mother who is emotionally bound with her child.

Isn't it our responsibility to see that our little one's doesn't suffer on any account because of our ambitions and aspirations. A child should always feel, “yes, my mom is always there with me in all my difficult moments. She is my super mom”. Amidst our busy schedule we should take out sufficient time to rejoice in their joys, to answer their queries, to console them when they are disturbed. Our kids are our real treasures and we should not let our jewels to lessen their shine.

THE WAIL!!

Sarada Paul Roy

She shuddered! She woke up, she was sweating profusely. No, she did not have a fever. Slowly, she joined her hands and began praying. Yes, she is alive today and all thanks to the Almighty-the creator and the Savior.

Arunima Basumataree was wondering what exactly went wrong, that she was facing the wrath of her own brethren in the village. The villagers with whom she shared a very cordial relation sharing their best and worst times, how could they forget her contribution in changing the face of the village? How could they forget that her endearing efforts have brought electricity and water in the once neglected trouble torn village Phulguri as it lay 250 kms away from Sonitpur. How could the villagers just blindly ignore her contributions and just listen to the dictates of that devilish Babu Ram Narzary?

Arunima's eyes welled up as she sat thinking of the golden days of her courtship with her love and husband Maheshwar. Her thoughts flowed to the days of her courtship when both of them were in their teens,

the golden green villages, the crystal clear waters of the Dikhou, the winking of the fish and birds. Her face lit up and she passed a little grin when she remembered how her lover plucked a wild orchid climbing a 50 feet tall tree just to impress her during the *Bwisagu* festival. She proudly tied it around her thick wavy hair as she wore her new Dokhna and Jumgra much to the envy of many of her friends.

Arunima smiled sweetly when she remembered

the day of her marriage with Maheshwar and how he boldly held her hand, not caring about any sly remarks from the village women while she crossed the pedestal for the first time. Memories of the good times with Maheshwar reverted

back; she remembered how he would return from the fields everyday and hug her tight amidst his strong arms and chest and ask her to give him a glass of water and something to eat. She waited for this moment every evening and prepared delicacies for him everyday, family life for the duo was blissful. Later, as the sun set in he would play on the flute in

the silent evenings while she cooked on his favourite pork curry or sour fish curry.

Arunima's eyes shone when she told her husband that she was expecting their first child. Maheshwar just took her in his arms and jumped with joy, he was going to be a father! Yes, he was very happy that day! She smiled when she remembered how Maheshwar took extra care for her during her pregnancy; he would complete all the work before going to the fields. Eight months later their son Raja was born and Maheshwar took utmost care of his family. Life passed on happily for the trio. She sighed when she remembered the dreadful cyclonic night when her seventeen year old son Raja died from just three days of fever. She cried remembering the words of Dr. Phukan who asked her to admit Raja to the hospital as he was suffering from Malaria. She just ignored Dr. Phukan as she believed in Babu Ram Narzary's holy water. She threw away the Quinine tablets as asked by Narzary and gave the holy water and the sacred thread to her son. Raja was dead!!

In a moment Maheshwar and Arunima's happy family was ruined. All their dreams of a better education for their only child were smashed. Both of them cursed themselves for listening to Narzary. They knew had they listened to Dr. Phukan their son would have been alive.

Arunima remembered how she and Maheshwar decided that enough is enough. They pledged to save the lives of the villagers; they decided that with the help of Dr Phukan they would go on a door to door campaign on the causes and symptoms of Malaria and also sensitize the people on the need of going to a hospital and not to a priest like Babu Ram Narzary. This invited wrath from Narzary; Arunima remembered how the goons of Narzary warned her

to stop her campaigning. Maheshwar was missing for the past seven days; her house and cattle shed has been burnt down. Her paddy field has been destroyed and even there were talks of stripping her off because she was evil and was bringing in misfortune to her village. She fears the worst for Maheshwar, her husband and only support. But what could she do, she was helpless. She had run off from the village under the cover of darkness with the help of Dr Phukan.

Arunima shuddered thinking how the illiterate villagers could connect her to all the misfortunes taking place in the village because of their own faults. She thought how can she be at fault if Khaplang Kai's grand-daughter passed away of Malaria, or Jitu Bodo died of small pox? She was in no way connected to any of these tragic incidents, then why are the villagers after her life?

The incidents over the past few days have taken a toll in her frail fifty-year old body; she began wailing all alone in her dark room of the rehabilitation unit. The pain of losing her teen son and the sudden disappearance of her husband has broken her into shreds. Suddenly, Arunima stopped crying, No, she can't afford to lose her sanity; she needs to fight back against the injustice, against the torture. She needs to prove, she is not a WITCH!!! She got determined, she will tell the truth to the villagers about Babu Ram Narzary's wild dream of owning her, and how her resistance has caused a heart burn. She needs to protect many others like her; she needs to fight the superstition. She felt stronger; she slowly got up and dialed a number in the old telephone lying in a corner of the shabby room!!!

Luck

- Priyanka Sinha

*He worked by day
And toiled by night.
He gave up play
And some delight
Dry books he read,
New things to learn
And forged ahead,
Success to earn.
He plodded on with
Faith and pluck;
And when he won,
Men called it luck.*

Hold On

- Dil Mahammad

*In life, there will be mountains to climb;
But these mountains are only in our minds.
If you just believe, there's nothing you cannot do;
In every struggle, I'm sure you will pull through
Because everyone has his own demons to fight;
And when you win, things turn out just right.
So, never surrender, never give in.
Hold on to your dreams;
For who knows what the future will bring!*

Golden Beads

- Sarada Paul Roy

*The wind blows slowly and steadily
As she sits looking at the greenery
The golden sun also smiles
Her ripen grains look like golden beads
Swaying and smiling at her
Yes, she wants them around her neck
Just like a bejeweled bride
She is coy, she is happy
She has fresh dreams
Dreams of the golden beads!!
Beads which winds her dreams
Yes, the beads which would fill...
But, what is this?
Where are my golden beads?
Alas! My golden beads
She wails, she curses...
You mighty river...I hate you
Why did you gulp my golden beads?
How could you wash away my dreams?
My dreams of the golden beads!!*

MY BRIGHT DEAR SUNSHINE

- Anurupa Bose

*In the boulevard of my broken dreams,
You walked in with a smile,
From that very day, to me, it seems,
Can we walk a lot of what we call a smile.*

*Life now seems beautiful and bright,
The dark tunnel of life yet shows are light ..
For me, you are the one amidst all,
I simply can't describe how you touched not only
My heart but also my soul..*

*In this world of so many people,
I feel secured and fine ...
There comes a smile in my lips
When I realise that you are just mine...
Happy to know that despite the dark night
Out there,
There you are by my side,
My bright dear sunshine ....*

My Carpe Diem

- Parvez Akhtar

*Looking at your eyes
And finding myself,
Telling the untold
As if a mystery to unfold;*

*But,
Have had enough of this surreal
Platonic, more than ever;*

*From now I am to
Breathe your breathe
Touch your lips
Cuddle around
My eternal bliss.*

TRUE FRIENDSHIP

- Piyali Deb

*Best friends stick together till the end,
They are like a straight line that will not bend
They trust each other forever
No matter you are apart or together
They can be your hero and save the day
They will never leave your side, they're here to stay
They help you up when you fall,
True friends are the best of all. ❖❖*

Victim

(Poem written for Acid Attack victims)

- Sarada Paul Roy

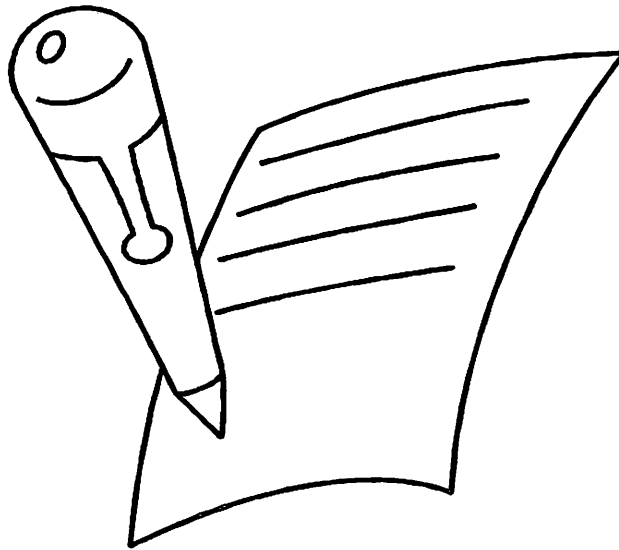
*Her long tresses and her twinkled eye
Beauty hidden in the dark
He loved her; wanted to own her
She disagreed, proud she was...
She continued her triumphant walk
Pairs of eyes followed her everywhere
She resisted his presence..
But she was weak, he overpowered her
She was lost...
Now she covers herself...
Long tresses and face all in a veil
She wonders where she went wrong
Has she no right to say no!!*

MOTHER ....

- Piyali Deb

*The word 'Mother' has so much power,
Strength and energy in it .....
Nothing is there which can substitute her
No language can express her beauty ....
She is a complete package of love,
Patience, understanding and many more
Infinite qualities .....*
*She is the one who teaches us our first words.
And to take our first steps of life ....
She is the one who wakes up day and night
With her child saying, 'Honey, I'm here'.*

Tongue - Twisters

Twist Your Tongue and Read it aloud

- Piyali Deb

1. If Peter Piper picked a pack of pickled pepper, how many packs of pickled pepper did Peter Piper pick?
2. I saw Susie sitting in a shoe shine shop, where she sits shines and where she shines, she sits?
3. How can a clam cram in a clean cream can?
4. Send toast to ten tense stout saints ten tall tents?
5. The thirty-three thieves thought that they thrilled the throne throughout thursday?
6. Swan swan over the pond
Swim swam swim!
Swan swam back again
Well swum swan!
7. Denise sees the fleece,
Denise sees the fleas
At last Denise could sneeze and
Feed and freeze the flase.

Do You Know?

1. Coca cola was originally green.
2. The strongest muscle in the body is the tongue.
3. It is impossible to lick your elbow.
4. "The sixth sick sheikh's sixth sheep is sick" - is said to be the toughest tongue twister in English.
5. Honey never gets spoilt.
6. A snail can sleep for 3 years.
7. An ostrich's eye is larger than its brain.
8. Butterflies taste with their feet.
9. Wearing headphones for an hour will increase the bacteria in your ears by 700 times.
10. Liquid oxygen is blue.
11. The chemical name for water is dihydrogen monoxide.
12. Like fingerprints, everyone's tongue print is also different.

Worlds 8 Superb Sentences

– Priyanka Sinha

Skakespeare :

Never play with the feelings of others because you may win the game but the risk is that you will surely lose the person for a life time.

Napolean :

The world suffers a lot. Not because of the violence of bad people, But because of the silence of good people!

Einstein :

I am thankful to all those who said no to me. It's because of them, I did it myself.

Abraham Lincoln :

If friendship is your weakest point; then you are the strongest person in the world.

Shakespeare :

Laughing faces do not mean that there is absence of sorrow! But it means that they have the ability to deal with it.

William Arthur :

Opportunities are likes sunrises, if you wait too long you can miss them.

Hitler :

When you are in the light, everything follows you, But when you enter into the dark, even your own shadow doesn't follow you.

Shakespeare :

Rain always makes sound but the currency notes are always silent. So, when your value increases keep quiet.

The A to Z of Leading Life

– Piyali Deb

- A – Avoid negative sources.
- B – Believe in Yourself.
- C – Consider Things from every angle.
- D – Do a Good Deed Every day.
- E – Enjoy Life Today, Yesterday is Gone and Tomorrow may not come.
- F – Family and Friends are hidden Treasures, seek them and enjoy their Riches.
- G – Give more than you plan to give.
- H – Hang on your Deram.
- I – Ignore those who try to discourage you.
- J – Just do it.
- K – Keep on trying. No matter how hard it seems it will get easier.
- L – Love everyone in and around you.
- M – Make things happen.
- N – Never cheat, never lie, never steal and always strike a fair deal.
- O – Open your eyes and see things as they really are.
- P – Practice brings perfection.
- Q – Quitters never win, and winners never quit.
- R – Read, study and learn about everything.
- S – Stop postponing.
- T – Take control of your own Destiny.
- U – Understand yourself to understand others.
- V – Visualize positive results.
- W – Want it more than anything.
- X – Xenophobic are not to be hated!
- Y – You are unique in God's creation. Nothing can replace you.
- Z – Zealous effort is a must.

Assamese Section

বাগছা জিলাত আমাৰ তিনিখন গাঁও	ফুকন চন্দ্ৰ বেজবৰুৱা	৪৩
'কথা-বত্নাকৰ' উপন্যাসত প্ৰতিফলিত বৰ্ণ-বৈষম্য আৰু শ্ৰেণী সংঘাত	ববীস্মিতা শইকীয়া	৪৪
কৈশোৰ কালৰ অপবাধপ্ৰৱণতা, সমস্যা আৰু সমাধান	সুবাসনা বৰা	৪৯
স্মৃতিৰ এখিলা পাত	ছালমি ছিদ্দিকি আহমেদ	৫১
অষ্ট্ৰিক জাতি আৰু বিহু	অভিজিত শৰ্মা	৫২
মিচিং সকলৰ আলি আই লুগাং আৰু পাঃবাগ উৎসৱৰ এটি আলোচনা	পল্লৱী হাজৰিকা	৫৪
টেঁকী	গীতিকা হালৈ	৫৬
বিহু গীতত অসমীয়া সামাজিক চিত্ৰ	দীপশিখা কলিতা	৫৭
সত্ৰীয়া নৃত্য	গীতিকা হালৈ	৫৭
অসমৰ লোক-সংস্কৃতিত কল আৰু পাত-পচলা	স্বপ্না মেধি	৫৮
উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ জনজাতীয় সমাজত নাৰীৰ স্থিতি	হেমাঞ্জলী চৌধুৰী	৬০
অসমৰ সংকটজনক প্ৰজাতিসমূহ	সংগীতা বৰুৱা	৬১
চিন্তা বিজ্ঞানৰ দ্বাৰ	প্ৰিয়ংকা দলে	৬২
মূল্যহীন প্ৰেম	শ্বেখ শ্বাহ আলম	৬৩
মুক্ত বিহংগ	হেমাঞ্জলী চৌধুৰী	৬৫
বঙা বেলি	অনুস্মিতা চৌধুৰী	৬৬
তুমি কথা দিলে	চুমী শইকীয়া	৬৬
অস্তিত্ব	ছালমি ছিদ্দিকি আহমেদ	৬৭
কবিতা	জেবিন আখতাৰ	৬৭
বিদায় বেলা	অনুস্মিতা চৌধুৰী	৬৮
"কবচ"	অদিতি কলিতা	৬৮
কৌতুক	চুমী শইকীয়া	৬৮

Assessment Section

1.0	Assessment 1: Introduction	10%
2.0	Assessment 2: Business Plan	20%
3.0	Assessment 3: Marketing Strategy	20%
4.0	Assessment 4: Financial Analysis	20%
5.0	Assessment 5: Final Project	30%

বাগচাঁ জিলাত আমাৰ তিনিখন গাঁও

— ফুকন চন্দ্ৰ বেজবৰুৱা
সম্পাদক, শুক্লাই জ্ঞানজ্যোতি প্ৰকল্প

তাৰ আৰ্হি আমাৰ এতিয়াও মনত আছে যিখন আওপুৰণি চাৰিকোণীয়া কামৰূপ জিলাৰ মেপ এতিয়াও ঠাইতে আঁকিব পাৰো। এই মেপখন ৰূপ ল'লে নলবাৰী জিলা, তাৰ পিছত সাপে মোট সলোৱাৰ দৰে ৰূপলৈ কিছু অংশ দখল কৰি কামৰূপ জিলা নাম ল'লে আৰু এই জিলাখনে পিছত নামটো সলনি কৰি নাম ল'লে বাগচাঁ। এই বাগচাঁ জিলাৰ মাজত ২৪ খন গাঁৱৰ আৰু অৱস্থা সমষ্টি তামূলপুৰ, উন্নয়নখণ্ড গোৰেশ্বৰ - লোকসভা মঙ্গলদৈ। এনেকৈ দুয়োটা সমষ্টিৰ মাজত ৰাইজৰ হাহাকাৰ, কোনে ক'ত কি কৰি আছে ধৰিবই নোৱাৰে সাধাৰণ মানুহে। একছামৰ সুন্দৰ ভোগ। মানুহবোৰ ভয়াতুৰ, শিক্ষা, জ্ঞান, বুদ্ধিৰ কোনো কথা নাই। দিন দুপৰতে মানুহ মৰা, ধন-টকা-পইচা লুট কৰা, আনৰ মাটি কাঢ়ি নিজৰ দখললৈ অনা — এয়া হৈছে বাগচাঁ জিলাৰ নিয়ম। এনে নিয়মৰ মাজত বহু ভাষাৰ নহ'লেও অসমীয়া বড়ো, নেপালী, আদিবাসী, শৰণীয়া, ৰাভা, আগৰৱালা, মুছলমান আদি জাতিয়ে নিজা নিজা কৰ্মত ব্যস্ত হৈ চলি আছে। বি.টি.এ.ডি. কৰ্মীসকলৰ মতে সকলোৰে মঙ্গল কামনা কৰে। ভাল হ'লে ভাল পায় কিন্তু বেয়া হ'লেও বেয়া নাপায়। বড়োৰ মাটি বাৰী বড়োৱে কিনিব পাৰে কিন্তু অবড়োৰ মাটিবাৰী অবড়োৰে কিনা বেচা কৰিব নোৱাৰে। অনুষ্ঠানৰ নামত হয় বুলি কয় কিন্তু নকৰে। কামবোৰ ওলোটা, চক্ৰবিষয়াৰ জৰিয়তে নকৰি, বি.টি.এ.ডি.ৰ প্ৰিন্সিপাল, চেক্ৰেতাৰীৰ পৰা কৰি আনিবলৈ কয়, কাম কৰিব দূৰৰ কথা মানুহবোৰ ভাঙি পৰে। এয়ে বি.টি.এ.ডি. (B.T.A.D.)। এই অঞ্চলত মানুহবোৰে কিছুমান জাতি ভিত্তিক ব্যৱসায় কৰে যেনে — মুছলিম সকলে গৰু-ছাগলীৰ ব্যৱসায় কৰে, মাছমৰীয়াসকলে মাছৰ বেপাৰ, নেপালীসকলে গো-পালন, বঙালীসকলে কাপোৰ দোকান — এনেকৈ পৰিয়াল বিলাকে কিবা নহয় কিবা এটা কৰি চলি আছে। এনে পিছপৰা অঞ্চলত অঞ্চলৰ উন্নতি হ'ব বুলি ধাৰণা কৰি শুক্লাই নদীৰ পাৰত শুক্লাই জলসিঞ্চন প্ৰকল্প এটা গঢ়ি উঠিছিল ১৯৬৮ ইং চন মানত নামকৰণ কৰিবলৈ কোচনা ৰজাৰ দিনৰ বা আগৰ পূৰণি চিন একো নাই। সেয়ে শুক্লাই নদীৰ 'S' টোৰ জ্ঞানৰ পাৰ 'G' টো আৰু প্ৰজেক্টৰ পৰা 'P' টোলৈ শুক্লাই জ্ঞানজ্যোতি

প্ৰকল্প নামাকৰণ কৰা হয়। এয়ে 'SGP'। এই প্ৰকল্পটোৰ জৰিয়তে ইং ২০১২ চনৰ পৰা ল'ৰা-ছোৱালীবোৰ কলৈ বিদ্যালয় আৰম্ভ কৰা হয়। উক্ত বছৰত ল'ৰা-ছোৱালীৰ সংখ্যা হয় ৭ জন। ২য় বছৰত ইং ২০১৩ চনত ৯ জন ছাত্ৰ-ছাত্ৰী হয় আৰু ৩ জন নামভৰ্ত্তি নকৰাকৈ অহা-যোৱা কৰি আছে। এনে সন্ধিক্ষণত মাননীয় ড° ৰমণী বৰ্মনৰ তত্ত্বাৱধানত মালিগাঁও টেম্পোৱালঘাট বি.এড. কলেজৰ অধ্যাপিকা মাননীয় গীতাঞ্জলী চৌধুৰী বাইদেৱে সৰু টেবুল - চকী ২২ যোৰ আমাৰ শুক্লাই জ্ঞান-জ্যোতি প্ৰকল্পৰ নাম সাহাৰ্য প্ৰদান কৰি চালুকীয়া অনুষ্ঠানটিক মহৎ উপকাৰ সাধন কৰে। আচলতে উক্ত অনুষ্ঠান পতাৰ মহৎ উদ্দেশ্য হৈছে নাওকাটা নামৰ ঠাইখনৰ উন্নতি সাধন কৰা।

তিনিখন গাঁৱৰ বিশ্লেষণ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল —

১। নাওকাটা —

পশ্চিম নাওকাটা অঞ্চলত জলসিঞ্চন প্ৰকল্প থকা হিতুকে ধান, মাহ, সৰিয়হ ইত্যাদি খেতি নদন-বদন ৰূপে হয়। আৰ্থিক দিশৰ পৰা সম্পূৰ্ণ টনকিয়াল, শিক্ষাৰ দিশটো যথেষ্ট ৰূপে আগবঢ়া। বৰ্তমান শিক্ষা অনুষ্ঠান হিচাবে জুনিয়ৰ কলেজ তিনিখনলৈ বৃদ্ধি পাইছে। কিন্তু দুখৰ বিষয়, যদিও অনুষ্ঠানসমূহ হৈছে। শিক্ষা দিবলৈ অভিজ্ঞ শিক্ষকৰ অভাৱ। এই গাঁৱৰ বৈশিষ্ট হৈছে হাবি-জংঘল লগতে হাজো অঞ্চলৰ মানুহবোৰে বেৰ দিয়াৰ বাবে বটা-কাটি ঘৰলৈ নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল। শিমলু গছ কাটি নাও বনাই শুক্লাই নদীৰে পানীত উটুৱাই লৈ গৈছিল বাবে এই গাঁৱৰ নাম নাওকাটা বুলি জনাজাত।

২। নিজৰাৰ গাঁও :

এই গাঁৱৰ মানুহ যদিও দুখীয়া অলপ অৰ্থাৎ কিছু পৰিমাণে মধ্যবিত্ত কাৰণ দোঙৰ ব্যৱস্থা নাই যদিও এখন ভেৰণী পথাৰ আছে। ভেৰণী পথাৰত প্ৰায় মানুহৰে মাটি আছে। খেতি ভাল হয়। বাকী ওখ ঠাইবোৰত বেট আৰু জংঘলৰ জাৰণী আছিল বুলি জনা যায়। নিজ নিজ দখলত ৰাখি ভোগ কৰি লৈছিল। সেয়ে এই গাঁৱৰ নাম নিজৰাৰ

গাঁও বুলি জনা যায়।

লগতে এই গাঁৱৰ আন এটা নাম দৈব্যভেৰ। এজন দৈব্য নামৰ মানুহ আছিল লগতে ভেৰণীৰ বাবে উক্ত ঠাইখিনিক দৈব্য ভেৰ বুলি কোৱা হয়। শিক্ষাৰ মানদণ্ড মধ্যম। সেই সময়ত পঢ়া দুই চাৰিজন মানুহ মেট্ৰিক পাছ কৰিছিল যদিও তেওঁলোকে কেতিয়াবা ৰাইজৰ মাজত কোৱা শুনা যায় — যে তেওঁলোকে যদিও কলেজত পঢ়িছিল একো জনা নাছিল। এতিয়া কিন্তু শিক্ষাৰ অগ্ৰগতি ভাল। মই গাঁৱৰে গাঁও প্ৰতিষ্ঠাপক হিচাবে 'মায়াৰাম ডেকা, মণিৰাম দেৱান, মায়াৰাম ডেকাৰ বৰ পুত্ৰ শ্ৰীউপেন চন্দ্ৰ ডেকাও শিক্ষাত যথেষ্ট ৰূপে আগবঢ়া আৰু দেশ-বিদেশ ভ্ৰমণ কৰি কিছু বাহিৰা অভিজ্ঞতা অৰ্জন কৰিছে লগতে আমি সকলোৱে তেওঁক সমীহ কৰি চলো।

নিজৰ ঠাইডোখৰৰ লগতে সময়ৰ সোঁতত মানুহৰ বিচিত্ৰ সম্পূৰ্ণ বিভিন্ন ধৰণে গঢ়ি উঠে। জন্ম লাভৰ পাছত ক্ৰমে ডাঙৰ হৈ অহাৰ লগে লগে মানুহৰ বিচৰণ ক্ষেত্ৰৰো প্ৰসাৰ ঘটে। নতুন নতুন প্ৰকৃতি (ওখ, দ, সমান) গাত আদি পৰিৱৰ্তন ঘটি পৰিবেশৰ সৃষ্টি হৈছে। যদি সঁচাকৈ পৰিবেশ সৃষ্টি হয় অন্য ৰূপ ল'ব মানুহৰ গতি সলনি হ'ব। দেউতাহঁত মোৰ ঘৰলৈ আহিব। দেশ-বিদেশৰ কথা পাতিব তেওঁলোকৰ মতে সকলো কৰিম।

আনন্দ ৰাম বৰুৱাই কোৱাৰ নিচিনা ঘৰে ঘৰে পঢ়াশালি হ'ব। বৰুৱাই কথাষাৰে সাৰোগত কৰি কথাষাৰ ৰৈ যায় বুলি মোৰ নিজা ঘৰতে এটা গৰু বান্ধি ৰখা গোহালি ঘৰ গৰুটো লাহেকৈ তাৰপৰা আঁতৰাই ৭ জন ল'ৰা-ছোৱালীকলৈ বিদ্যালয় আৰম্ভ কৰিলো। ইং ২০১২ চনৰ ১৮ জানুৱাৰীত ২০১৩ চনত অংকুৰ শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী ৯ জন। নামভৰ্তি নকৰাকৈ আহি থকা ৩ জন। সৰ্বমুঠ ১৯ জন। এইবাৰ

ইং ২০১৪ চনতো কিছু পৰিমাণে উন্নতমানৰ হোৱা দেখা গৈছে। বৰ্তমান ইং ২০১৫ চনত অংকুৰ শ্ৰেণীৰ পৰা ২য় শ্ৰেণীলৈ নামভৰ্তিৰ দিহা কৰা হৈছে। নাজানো উক্ত বছৰটোত কিমান দূৰ ফলৱতী হ'ব পাৰে।

এই শুৱাই জ্ঞানজ্যোতি প্ৰকল্পৰ উদ্দেশ্য ক্ৰমান্বয়ে এখোজ এখোজকৈ সকলো বিভাগ সামৰি লোৱা হৈছে। যদি শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত এই অঞ্চলৰ মানুহ আগবাঢ়ে, ব্যৱসায়ৰ ক্ষেত্ৰত ব্যৱসায়ীসকলে আগবাঢ়ে, তেতিয়াহ'লে জাবাংপাৰ, নিজবাৰ, নাওকাটাৰ নিচিনা অতি পিছপৰা ঠাই হ'লেও সকলো মানুহে যোগাযোগ কৰিব পৰা ঠাই হ'ব পাৰে।

এই ক্ষেত্ৰত এটি কথা প্ৰকাশ নকৰি নোৱাৰি যে জাবাংপাৰ গাওঁখনৰ বিষয়ে বহলাই লিখাৰ মোৰ মনত হেঁপাহ নজন্মিল কাৰণ পতা অনুষ্ঠান ভহা মোৰ দৃষ্টিত কিছু কিছু ক্ষেত্ৰত দেখা গৈছে। সকলো ব্যক্তি জড়িত নাই যদিও জ্ঞানী-গুণীৰ ভিতৰত কেইজনমান। নিজৰ জন্ম লোৱা গাওঁখনৰ বিষয়ে অগ্নিশৰ্মা, ত্ৰিনয়ন দৃষ্টিত এই এছ. জি. পি. (SGP) নামেৰে নামকৰণ কৰি মাননীয় ড° ৰমণী বৰ্মন ডাঙৰীয়াৰ সহযোগত পাতিবলৈ সক্ষম হৈছে। ঠিক বৰ্মনে দিয়া সাহসৰ দৰে তেখেতৰ নিচিনা অতি সাহসী ব্যক্তি অৰ্থাৎ অৱসৰপ্ৰাপ্ত অসামৰিক প্ৰশাসনিক বিষয়া (DC) মাননীয় অৰুণ গোস্বামীদেৱে SGP ৰ দ্বাৰা ফিটা কাটি উন্মোচন কৰে লগতে অতি উচ্চ মানদণ্ডৰ ভাষণেৰে ৰাইজক আৰু সমিটিৰ মন জয় কৰিলে।

সদৌ শেষত এই অঞ্চলৰ যিসকল সিংহ পুৰুষ, স্ত্ৰীয়ে উক্ত ক্ষুদ্ৰ অনুষ্ঠানটিৰ উন্নতি কামনা কৰে, তেখেতসকলক পিতৃ-মাতৃ বুলি জ্ঞান কৰা হ'ব।

‘কথা-ৰত্নাকৰ’ উপন্যাসত প্ৰতিফলিত বৰ্ণ-বৈষম্য আৰু শ্ৰেণী সংঘাত

— বৰীপ্ৰিয়তা শইকীয়া

আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ অতি জনপ্ৰিয় আৰু শক্তিশালী সাহিত্যৰূপ হৈছে উপন্যাস। মানুহৰ আশা-আকাংক্ষা, সুখ-দুখ সকলোবোৰ পূৰ্ণৰূপত উপন্যাসত প্ৰতিফলিত হয় বাবেই উপন্যাস অতি কম সময়ৰ ভিতৰতে জনপ্ৰিয় হৈ পৰে। পৃথিৱীৰ অন্যান্য ভাষাৰ দৰেই অসমীয়া ভাষাতো ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষ দশকত উপন্যাসৰ জন্ম হয়। পদ্মনাথ গোস্বামীৰ ‘ভানুমতী’য়েই প্ৰথম অসমীয়া উপন্যাস। কলিকতাৰ পৰা প্ৰকাশ পোৱা ‘বিজুলী’ নামৰ আলোচনীখনত ১৮৯১ চনত ধাৰাবাহিকভাৱে প্ৰকাশ হয়। একে সময়তে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়েও উপন্যাস ৰচনাত মনোনিৱেশ কৰে। বেজবৰুৱাই ‘পদুমকুঁৱৰী’ (১৮৯২) আৰু ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে ‘মিৰিজীয়াৰী’ (১৮৯৪) ৰচনা কৰি অসমীয়া উপন্যাস ৰচনাৰ পথটো সুদৃঢ় কৰি তোলে। গোস্বামীৰ আনখন উপন্যাস ‘লাহৰী’ (১৯৯২) কিতাপ আকাৰে প্ৰকাশ হয়। লাহৰীয়েই গ্ৰন্থাকাৰে প্ৰকাশ হোৱা প্ৰথম অসমীয়া উপন্যাস। এটা কথা কিন্তু স্বীকাৰ কৰিবই লাগিব যে আধুনিক অসমীয়া উপন্যাস পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ অধ্যয়নৰহে ফলশ্ৰুতি মাথোন। কিয়নো সেই সময়ত কলিকতাত অধ্যয়নৰত অসমীয়া ছাত্ৰসকলে ইংৰাজী সাহিত্য অধ্যয়ন কৰিছিল। ফলস্বৰূপে ইংৰাজ ঔপন্যাসিক ওৱাল্টাৰ স্কট আৰু বঙলা ঔপন্যাসিক বঙ্কিমচন্দ্ৰৰ উপন্যাসে অসমীয়া ছাত্ৰসকলক আকৰ্ষণ কৰিছিল। সেইবাবে এই ছাত্ৰসকলে অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ আধাৰত উপন্যাস ৰচনা কৰি অসমীয়া সাহিত্যত এটা নতুন ধাৰাৰ সৃষ্টি কৰিলে। সি যি কি নহওক লাগে আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ উপন্যাসৰ ধাৰাই পৰৱৰ্তী সময়ত ই বিভিন্ন দিশত বিকশিত হৈ পৰে আৰু এক স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰো অধিকাৰী হয়। বৰ্তমানেও উপন্যাসৰ ক্ষেত্ৰত নতুন নতুন দিশত উন্মোচিত হৈ আছে।

ড° ধ্ৰুৱজ্যোতি বৰাৰ সাহিত্য একাডেমী বঁটাপ্ৰাপ্ত ‘কথা-ৰত্নাকৰ’ উপন্যাসখনৰ নামকৰণ, বিষয়বস্তু, চৰিত্ৰৰ লগতে বৰ্ণ-বৈষম্য আৰু শ্ৰেণী সংঘাতৰ বিষয়ে আমাৰ অধ্যয়নৰ পৰিসৰত অন্তৰ্ভুক্ত হ’ব।

ৰামায়ণ মহাকাব্যৰ প্ৰমুখ চৰিত্ৰ ৰত্নাকৰক উপন্যাসখনৰ মুখ্য চৰিত্ৰ মইনাৰ লগত তুলনা কৰি উপন্যাসখনৰ নামকৰণ প্ৰতীকি অৰ্থত ‘কথা-ৰত্নাকৰ’ কৰা হৈছে যদিও ৰত্নাকৰ আৰু মইনা এই দুই চৰিত্ৰৰ পাৰ্থক্য সাদৃশ্য আলোচনাযোগ্য। প্ৰচলিত বৰ্ণবাদী সমাজ ব্যৱস্থাটো পুঞ্জীভূত কৰা খং, হতাশা আৰু স্ফোভে মইনাক বিদ্ৰোহী কৰি তুলিছে ৰামায়ণৰ ৰচক এক অতুৎজ্বল বৌদ্ধিক প্ৰজ্ঞাৰ অধিকাৰী মহৰ্ষি বাণ্মিকীলৈ দস্যু ৰত্নাকৰৰ যি শুভ ৰূপান্তৰ ঘটিছিল, মইনা চৰিত্ৰটোৰ তেনে বিশেষত্বপূৰ্ণ ৰূপান্তৰ চকুত নপৰে। আনহাতে ৰত্নাকৰৰ জীৱন সংগ্ৰাম আছিল মূলতঃ নিজৰ সৰু পৰিয়ালটোৰ বাবে, কিন্তু তুলনামূলকভাৱে পৰিমৰা ঘৰৰ ল’ৰা নোহোৱা স্বত্বেও মইনাই যি বিদ্ৰোহ কৰিছে সেয়া অকল নিজৰ পৰিয়ালৰ বাবেই কৰা নাই। অৰ্থনৈতিক অনগ্ৰসৰতা এই বিদ্ৰোহৰ অন্যতম কাৰণ হ’লেও মইনাৰ অন্তৰ্দ্বন্দ্ব আৰু মানসিক সংঘাত হৈছে কেৱল জাতিটোৰ বাবেই, মইনাইতে বাহিৰৰ পৃথিৱীখনত মৰ্যদাসহ স্বীকৃতি নোপোৱাৰ স্ফোভ আৰু বেদনাৰ বাবেহে।

উপন্যাসখনৰ নামটোৱে ৰত্নাকৰ বাণ্মিকী হোৱাৰ কাহিনীটোলৈ মনত পেলায়, উপন্যাসখনত মইনাই এই প্ৰতীকি তাৎপৰ্যক ধৰি ৰাখিছে। লেখকে এইখন উপন্যাসত সমাজত অস্পৃশ্য বুলি বিবেচিতসকলৰ বিস্তৃত সামাজিক পটভূমি ধৰি ৰখাৰ স্বার্থত যথেষ্ট কৌশলপূৰ্ণভাৱে চোৰ আৰু ডকাইতৰ দৰে অপৰাধীক মুখ্য চৰিত্ৰৰ মৰ্যদা দি অৰ্থনৈতিক দিশটোৰ আগমন ঘটাইছে। এই অপৰাধীসকলৰ সৃষ্টিৰ কাৰণ দাৰিদ্ৰতাৰ বিপৰীতে শতিকাজোৰা সামাজিক অৱদমন হোৱা হেতুকে এই চৰিত্ৰসমূহে সাজ্যব্য সামাজিক বিদ্ৰোহৰ নায়কৰ স্থান পাইছে। উপন্যাসখনৰ আৰম্ভণিতো লেখকে কৃতিবাসী ৰামায়ণৰ কথিত ভাষাত বৰ্ণনা কৰিছে। ৰামায়ণত বৰ্ণিত কাহিনীটোত ৰত্নাকৰ নামৰ ডকাইতজনে যেতিয়া গম পায় যে তাৰ পাপৰ ভাগী হ’বলৈ পৰিয়ালৰ কোনোজনেই ৰাজী নহয় তাৰ তেতিয়া চৰিত্ৰৰ পৰিৱৰ্তন হয় আৰু কঠোৰ কষ্টেৰে নিজৰ পৰিৱৰ্তন ঘটাই বাণ্মিকীৰ ৰূপ পায় আৰু ৰামায়ণ ৰচনাত ব্ৰতী

হয়। এই ব্যক্তিগত উপলব্ধি আৰু উত্থাপনৰ বিপৰীতে লেখকে শিৱ আৰু পাৰ্বতীৰ কথোপকথনৰ মাধ্যমেৰে এটা নতুন দিশৰ সংযোগ ঘটাই গোটেই কাহিনীটোৰ বাস্তৱ সমাজিক আয়তন এটা প্ৰদান কৰিছে এই বাক্যটোৰ জৰিয়তে - 'ভাত নাখলি মানুহে ভাল চিন্তা, ভাল কাম কৰবো কেইনকেই?' ৰামায়ণৰ ৰত্নাকৰৰ কাহিনীত আমি বিচাৰি পোৱা মানুহৰ শুভ ৰূপান্তৰৰ কাহিনী ব্যক্তিগত পৰ্যায়ত আৱদ্ধ। তাৰ বিপৰীতে 'কথা-ৰত্নাকৰ'ত বৰ্ণিত হৈছে এটা শ্ৰেণীৰ শুভ ৰূপান্তৰৰ সম্ভাৱনা।

উপন্যাসখন স্বাধীনতাৰ পৰৱৰ্তী সময়ৰ উজনি অসমৰ গোলাঘাট জিলাৰ পিছপৰা অঞ্চল জহাখাটৰ পটভূমিত গঢ় লৈ উঠিছে। অসমৰ কৈৱৰ্ত সমাজৰ এজন যুৱকৰ জীৱন সংগ্ৰামৰ আধাৰেই 'কথা-ৰত্নাকৰ'ৰ কেন্দ্ৰীয় বিষয়বস্তু। সমাজৰ নিম্নশ্ৰেণীৰ বুলি পৰিগণিত হোৱা এটা জাতিৰ এছোৱা সময়ৰ জীৱন পৰিক্ৰমা জাতিটোৰ মাজলৈ অহা সমাজবাদী ৰাজনৈতিক আন্দোলন তথা শেষত মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মৰ প্ৰভাৱে উত্তৰণ ঘটোৱা পৰিৱেশৰ মহাকাব্যিক বিৱৰণ ঘটাইছে উপন্যাসখনৰ মাজত।

সমাজতাত্ত্বিক শোষণ, শাসকগোষ্ঠীৰ স্বেচ্ছাচাৰিতা, সমাজবাদী আন্দোলন আৰু মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মৰ বিকাশে ঘটোৱা আৰ্থ-সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক ৰূপান্তৰ আদি ভালেকেইটা দিশ উপন্যাসখনত প্ৰতিফলিত হৈছে যদিও ইয়াৰ ঘাই উপজীৱ্য হ'ল অমানৱীয় আৰু ঘৃণনীয় জাতি বৈষম্য।

উপন্যাসিকে স্বাধীনতাৰ উত্তৰ কালত অসমৰ পিছপৰা সমাজ এখন আৰু অনুন্নত সম্প্ৰদায় এটাৰ জীৱনলৈ সমাজবাদী ৰাজনৈতিক আন্দোলন আৰু মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মৰ প্ৰভাৱে কঢ়িয়াই অনা পৰিৱৰ্তন বৰ্ণিত কৰিছে। এই উপন্যাসখন কৈৱৰ্ত সমাজৰ মানুহৰ গভীৰতম প্ৰদেশত প্ৰৱেশ কৰি তেওঁলোকৰ দুখ-দৈন্যৰ প্ৰতি সহানুভূতিৰে মইনা চৰিত্ৰৰ যোগেদি বিক্ষুব্ধ প্ৰতিবাদেৰে সৃষ্টি কৰা যেন অনুভৱ হৈছে। এখন অৱহেলিত সমাজত মইনা উত্তৰণৰ প্ৰতীক। দুখ-যন্ত্ৰণাৰ পৰা পৰিত্ৰাণৰ অৰ্থে মুক্তিৰ প্ৰেৰণাৰ প্ৰতীক। অতিকথা ৰূপকথাৰে উপচি থকা অসমৰ গ্ৰাম্য জীৱনৰ সুখ-দুখ, হিংসা, অসূয়া, প্ৰেম ভালপোৱাত নিহিত হৈ থকা মানৱীয় প্ৰবৃত্তি আৰু অসমৰ বৰ্ণিল নৈসৰ্গ উজ্জীৱিত হৈ উঠিছে কাহিনীকাৰৰ তেজস্বী লিখনিত। বামপন্থী আন্দোলনে কেনেদৰে ভূমিহীন কৃষকৰ মাজত মাটি আৱণ্টনৰ জৰিয়তে অৰ্থনৈতিক নিস্পেষণৰ পৰা নিম্নবৰ্গৰ মানুহখিনিৰ মুক্তি নিশ্চিত কৰিব বিচাৰিলে তাৰ বাস্তৱ ছবি পোহৰ হৈ আহিছে উপন্যাসখনত। কথা-ৰত্নাকৰৰ

লেখকে সেই সময়ৰ কৈৱৰ্ত সমাজৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাটো কেনে আছিল তাক উপন্যাসখনত এনেদৰে উল্লেখ কৰিছে — "তোমাৰ ল'ৰাই পাঢ়ি কিডাল কৰিব।" উপন্যাসত সমাজৰ যিটো শ্ৰেণী শোষিত সেই শ্ৰেণীটোৰ অভিব্যক্তি কিস্তি ঘৃণাৰ ছবি নাই তাৰ বিপৰীতে দেখা পাওঁ আত্মজাগৰণৰ মাধ্যমৰ জীৱনৰ অৰ্থক উপলব্ধি কৰাৰ স্পৃহা।

উপন্যাসখনত জলকুঁৱৰীৰ কাহিনী এটি আৰম্ভণিৰপৰা শেষলৈকে আছে। মইনাৰ জীৱনৰ লগত প্ৰত্যক্ষ বা পৰোক্ষভাৱে জড়িত হৈ আছে জলকুঁৱৰীৰ কথা, তেনেদৰে সমগ্ৰ উপন্যাসখনিত ভূত-প্ৰেম, যথিনী আদিৰ সঘন উল্লেখ গ্ৰাম্য বাস্তৱতা উদ্ভাসিত কৰিলেও উপন্যাসখনৰ কাহিনীৰ ক্ষেত্ৰত ই সহায় কৰিছে। ঘনশ্যাম বুঢ়াগোহাঞিৰ দিনৰ পৰা কৈৱৰ্ত লোকসকলৰ ওপৰত চলি অহা অৱণনীয় অত্যাচাৰৰ ধ্বনি বতাহত ভাই আছে আৰু এই মানুহখিনিৰ অন্তৰত আতংকৰ ৰূপ এই অলৌকিকতাৰ মাজেৰে মূৰ্ত হৈছে।

উপন্যাসখনৰ মুখ্য চৰিত্ৰ মইনাৰ শৈশৱৰ পৰা বৃদ্ধলৈকে এই গোটেই জীৱনছোৱা উপন্যাসখনে সামৰি লৈছে। মইনা উপন্যাসখনৰ এটা অস্থিৰ চৰিত্ৰ। কোনো কামতে সি একাগ্ৰপতীয়াকৈ লাগি থাকিব পৰা নাই। সমাজত থকা উচ্চ-নীচৰ ভেদ-ভাৱ, বিশেষকৈ কৈৱৰ্তসকলক সমাজৰ অইন মানুহৰ সৈতে স্থান নিদিয়াৰ বাবে মইনাই কেতিয়াবা ধনীৰ ধন লুটি দুখীয়াক বিলাই দিয়াৰ কথা ভাবিছে, কেতিয়াবা সমাজবাদী কৰ্মীসকলৰ সৈতে ভূমিৰ অধিকাৰ দাবীৰ আন্দোলনত দেহে-কেহে লাগি পৰিছে। তাৰ সম্বন্ধীয় ভতিজা গোপালৰ কমিউনিষ্ট আদৰ্শৰ সৈতে মইনাই একাত্মতা স্থাপন কৰিব পৰা নাই। বৃদ্ধহঁতে নামধৰ্মৰ আশ্ৰয় মানুহৰ ভেদ-ভাৱহীন এখন সমাজৰ যি সান্নিধ্য লাভ কৰিছে তাৰ প্ৰতিও মইনাই পোনতে আস্থা স্থাপন কৰিব পৰা নাই। উপন্যাসিকে আৰম্ভণিৰে পৰা মইনাৰ অৰ্শ্বজগতৰ প্ৰকাশ কৰিছে। শৈশৱতে নৰেশ্বৰহঁতৰ ঘৰত তাৰ ককাকৰ শ্ৰাদ্ধৰ অনুষ্ঠানলৈ গৈ অপমানিত হোৱাকে ধৰি মইনাইতৰ সম্প্ৰদায়টোৰে যুগে যুগে যি বঞ্চনা পাই আহিছে সেয়াই তাৰ অন্তৰত একুৰা নুনুমুৱা জুইৰ সৃষ্টি কৰিছে। নৰেশ্বৰ সেনাবাহিনীত সোমোৱা বাবে সিও তাৰ সামাজিক কাম-কাজ এৰি এটি সুস্থিৰ জীৱনৰ আশা কৰিছিল। কিন্তু সেই সপোন ধূলিসাৎ হৈ গৈছে। বেটেলিয়নত সোমোৱাৰ ইচ্ছাও কালক্ৰমত মৰিমুৰ হৈ গৈছে। চুৰি-ডকাইটিৰ পৰা সামাজিক জীৱনলৈ আহিব বিচৰা মইনাৰ সপোন বাস্তৱত ৰূপায়িত হোৱা নাই। মইনাৰ ভাগ্যৰ চকৰি এনেদৰে ঘূৰিছে যে নৰেশ্বৰ তাৰ সাত শতৰুত পৰিণত হৈছে আৰু সেই নৰেশ্বৰ

হত্যাৰ প্ৰচেষ্টা আৰু অন্য অভিযোগত মইনাই যাবাবৰী জীৱন অতিবাহিত কৰিব লগা হৈছে। পলাই ফুৰিও মইনাই শাস্তি পোৱা নাই। অস্ত্ৰৰ অশান্ত মানুহটো তাৰ পিছত জেইলত পতিত হৈছে। জেইলৰ পৰা মুক্তি লাভ কৰি ভকতসকলৰ সৈতে মইনা ইখন ঠাইৰ পৰা সিখন ঠাইলৈ গৈছে যদিও ভকতিতো আন্তৰিকতাৰে লাগিব পৰা নাই। গোপালৰ নিচিনাকৈ কমিউনিষ্ট আন্দোলনতো তেওঁ জড়িত হ'ব পৰা নাই। অৱশ্যে সমাজবাদী কৰ্মীসকলৰ সৈতে গ্ৰেজিঙৰ মাটি ভঙাত মইনা দেহে-কেহে লাগি পৰিছে। মাটি ভাঙি পাছলৈ মইনাই নিজাববীয়াকৈ মুকলিমুৰীয়া জীৱন অতিবাহিত কৰিছে আৰু আধ্যাত্মিকতাই তাক স্পৰ্শ কৰিছে। প্ৰাত্যাহিক তুচ্ছ দৈনন্দিনতাৰ বাহিৰে আন কোনো ধৰণৰ উত্তেজনাৰ পৰশ নথকা বৈশিষ্ট্যহীন দিন-ৰাতিৰ অন্তহীন প্ৰবাহৰ মাজেদি মইনাৰ দিন অতিবাহিত হৈছে।

মইনাতকৈ বয়সত ভালেখিনি ডাঙৰ বুদ্ধ আৰু লেখাইৰ চৰিত্ৰত হাস্যৰস আৰোপৰ পৰিসৰ বেছি। এই দুটি চৰিত্ৰৰ কথোপকথন আৰু কাম-কাজত নিৰ্মল হাস্যৰস বৈ আছে। বুদ্ধ আৰু লেখাই এই ভঙুৱা চৰিত্ৰ দুটা এটা সময়ত বিভিন্ন অসামাজিক কাম-কাজৰ লগত জড়িত। কিন্তু জহাখাটলৈ অহা নামধৰ্মৰ সোঁতত বুদ্ধ আৰু লেখাইৰ মানসিক উত্তৰণ ঘটাইছে আৰু বুদ্ধ অতৈত পৰিণত হৈছে। আনকি মইনাক আধ্যাত্মিক জীৱনৰ স্পৰ্শ দানতো বুদ্ধৰ অৰিহণা আছে।

তিলেশ্বৰী নামৰ কৈৱৰ্তকুলৰ এজনী ছোৱালীয়ে উপন্যাসখনিত পাৰ্শ্বচৰিত্ৰ হিচাপেহে স্থান পাইছে যদিও সামাজিক বৈষম্যক বলিষ্ঠভাৱে অস্বীকাৰ কৰা তিলেশ্বৰীৰ বিদ্ৰোহী সত্ত্বাটো আটাইতকৈ বেছিকৈ জকমকাই উজ্জলি উঠিছে।

তিলেশ্বৰী দৰেই উপন্যাসখনিত পাৰ্শ্বচৰিত্ৰ হিচাপে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান লাভ কৰা গোপাল নামৰ চৰিত্ৰটোৰ বৌদ্ধিক স্তৰ আৰু সমাজ দায়বদ্ধতাৰ ফলশ্ৰুতিত চুৰি, ডকাইতি আদি বিভিন্ন অসামাজিক কামত জড়িত থকা ভঙুৱা বুদ্ধ, কেলেছ্ৰা লেখাই, নিৰুদ্যমী প্ৰেম তথা অন্তঃস্বন্দিত সদাক্ৰান্ত মইনাতকৈও সমুজ্জ্বল হৈ উঠিছে। যদিও জীৱনৰ আদি পৰ্বত প্ৰেম মইনাৰ দীক্ষাৰে দীক্ষিত হৈ গোপালে মইনাইতৰ চুৰি ডকাইতি কাৰ্যকলাপত সংগ্ৰহ দান কৰিছে। কিন্তু পাছলৈ বিপ্লৱী মানসিকতাৰে পৰিপুষ্ট গোপালে বিপ্লৱৰ সাংগঠনিক অনুশীলনৰে নিজৰ উত্তৰণ ঘটাইছে আৰু আনকি মইনাৰ লগত ঘটা মানসিক অৱস্থানৰ দুস্তৰ ব্যৱধান তথা গোপালৰ ব্যক্তিত্বৰ উজ্জ্বলতাই স্বয়ং মইনাকেই পীড়া দিছে।

উপন্যাসখনৰ বিষয়বস্তুৰে দাবী কৰা অনুসৰিয়েই অতি স্বাভাৱিক ৰূপত জাতিগত বৈষম্য, ঘৃণা-বিদ্বেষে অতি প্ৰবল ৰূপত আৰু সঘনে ভুমুকি মাৰিছেহি। স্বাধীনতাৰ আগৰ কালছোৱাত সমাজখনত সামাজিক বৈষম্যই দেখা দিছিল। কুৱৈগেগ্ৰ ঘনশ্যাম বুঢ়াগোহায়ে প্ৰতিনিধিত্ব কৰা শাসকগোষ্ঠী অত্যাচাৰৰ কথা এই উপন্যাসত বৰ্ণনা কৰা হৈছে। পিছপৰা সম্প্ৰদায়টিৰ মানুহখিনি খোজ কাঢ়োতেও ইমান সচেতন যে সিহঁতৰ ছাঁই যাতে কাৰোবাক স্পৰ্শ নকৰে। অস্পৃশ্যতাৰ ঘেঁটালি খাই খাই এই দৰিদ্ৰ মানুহখিনি এনেদৰেই মজুৰা পৰিছে যে সিহঁতে' ৪৭ চনত ভাৰতবৰ্ষই লাভ কৰা স্বাধীনতাই সৰ্বজনকে মুকৰ কৰি তোলা আনন্দ-উৎসৱতো ভাগ লবলৈ ধুস্ততা দেখুৱাব পৰা নাই। এই মানুহখিনিৰ বাবে ঈশ্বৰ বিশ্বাস আৰু ধৰ্ম-কৰ্মৰ ক্ষেত্ৰত কৰ্তৃত্ব প্ৰাপ্ত, ঈশ্বৰ প্ৰেৰিত দূত হিচাপে ভাবমূৰ্তি গঢ় লোৱা গোসাঁই মহন্তসকলৰ শৰণাগত হ'বলৈ বাধ্য কৰাটো, সেইকাল আৰু পৰিৱেশ অনুযায়ী স্বাভাৱিকতে প্ৰাসংগিকতা। এইক্ষেত্ৰতো মানুহখিনিৰ প্ৰতি সেই গোসাঁই মহন্তসকলে কৰা লেই-লেই, চেই-চেই আচৰণত চূড়ান্ত বৰ্বৰতা প্ৰকাশ পাইছে।

“গোসাঁইহঁতে আমাক শৰণ দিওতে ভৰি চুবলৈ নিদিয়ো। আমাৰ মানুহে সিহঁতৰ ভৰিৰ খোজত সেৱা কৰি শৰণ ল'ব লাগিছিল মইনা দদাইদেউ। (কথা-ৰত্নাকৰ, পৃ. ১৩৭)

আকৌ উপন্যাসখনৰ বৰ্ণনা মতে নৰেশ্বৰৰ ককাকৰ সকামত যেতিয়া মইনাক নৰেশ্বৰে জলপান খাবলৈ সিহঁতৰ বাৰাণ্ডাত দিছিল, তেতিয়া নৰেশ্বৰৰ খুড়াকে মইনা কৈৱৰ্ত সম্প্ৰদায়ৰ মানুহ হোৱাৰ বাবে তাক সেই ঠাইত খাবলৈ দিয়াৰ বাবে নৰেশ্বৰৰ ওপৰত বিতুষ্ট হৈ পৰিছিল।

‘সৰ্বনাশ কৰিলি তই, গোটেইখন চুৱা হ'ল।’

প্ৰচলিত সমাজ ব্যৱস্থাটোৱে শতিকাৰ পিছত শতিকাজুৰি পদদলিত কৰি ৰখা এই সমাজখনলৈ আধুনিকতাৰ পোহৰ আনিছে সমাজবাদী আন্দোলন আৰু সমান্তৰালভাৱে জাতি-বৰ্ণ ব্যৱস্থাৰ ক্ষেত্ৰত উদাৰবাদী মহাপুৰুষীয়া ভক্তি আন্দোলনে। সমাজবাদী আন্দোলনটোৰ ফলত মানুহখিনিৰ অন্ন-বস্ত্ৰ-বাসস্থান — এই তিনি মৌলিক প্ৰয়োজনৰ বাবে চুৰি ডকাইতি, কানি বেপাৰৰ দৰে সমাজবিৰোধী কামৰ জৰিয়তে জীৱিকা অৰ্জনৰ প্ৰয়োজনীয়তা কমি গৈছে আৰু মহাপুৰুষীয়া ভক্তি আন্দোলনৰ ফলত কোনো কালে নভৱা মৰ্যাদাসহ জীৱন নিৰ্বাহৰ উপলব্ধিৰে জীয়াই থকাৰ এক সুকীয়া আমেজ আনি দিছে।

আলোচনাৰ পৰা আমি কেইটামান সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ব পাৰো
যে —

ক) উপন্যাসখনত প্ৰতিবিস্তিত হোৱা ঐতিহাসিক ৰেঙণি,
কাহিনীটোক সামৰি লোৱা বাস্তৱিক অঞ্চল কিছুমান; চৰিত্ৰ,
উপন্যাসখনত 'উপসংহাৰ' আৰু 'লেখকৰ কথা' এইবিলাকৰ পৰা সহজে
প্ৰতীয়মান হয় যে উপন্যাসখনৰ জুমুঠিটো সত্য কথাৰ আধাৰত অংকিত
কৰা উজনি অসমৰ দেৰগাওঁ, গোলাঘাট নগৰৰ সমীৰ্তী জহাখাট নামৰ
গাঁৱক পৰিৱেশিত অঞ্চলটোক পটভূমি হিচাপে লোৱা।

খ) উপন্যাসখনত ঔপন্যাসিকে আৰ্থ-সামাজিক, সাংস্কৃতিক
পৰিৱেশ আৰু ইয়াৰ এই উল্লেখনীয় ৰূপান্তৰ কলাত্মক ৰূপত দাঙি
ধৰিছে।

গ) উপন্যাসখনত সুন্দৰভাৱে প্ৰতিফলিত ঘটিছে অসমৰ সমাজ
জীৱনত কৈৱৰ্ত জাতিটোকে নীচ তথা নিম্ন কুলৰ বুলিয়েই সময়ৰ
উচ্চ বৰ্ণৰ লোকসকলে জ্ঞান কৰাৰ কথা।

ঘ) উপন্যাসখনত আকৌ প্ৰতিফলন হৈছে শ্ৰেণী সংঘাতৰ কথা।
ঔপন্যাসিকে সমাজত অস্পৃশ্য বুলি পৰিগণিত সকলৰ মানসিক অৱস্থাৰ

এনে এক ৰূপান্তৰ ঘটাইছে যে সমাজৰ উচ্চ শ্ৰেণীৰ লোকসকলে এই
শ্ৰেণীটোক প্ৰতিদ্বন্দ্বী হিচাপে ভাবিবলৈ বাধ্য হৈছে।

মূলগ্ৰন্থ :

১। বৰা, ড° ধ্ৰুৱজ্যোতি : কথা-বত্বাকৰ, প্ৰকাশকঃ অশ্বেষা,
এম. চি. পথ., বাৰোৱাৰী, গুৱাহাটী, প্ৰথম প্ৰকাশ : ২০০৭।

সহায়ক গ্ৰন্থ :

১। শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ : অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত,
সপ্তম সংস্কৰণ, ১৯৯৬

২। শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ : অসমীয়া উপন্যাসত গতিধাৰা, সৌমাৰ
প্ৰকাশ, পুনৰ মুদ্ৰণ, ২০০৪।

৩। দাস সত্যজিৎ : উপেন চন্দ্ৰ দাস, অসমীয়া সাহিত্যৰ চানেকি,
ইউনিকা প্ৰকাশন, যোৰহাট, প্ৰথম প্ৰকাশ : জানুৱাৰী, ২০১৩।

কৈশোৰ কালৰ অপৰাধপ্ৰৱণতা, সমস্যা আৰু সমাধান

— সুবাসনা বৰা

মাতৃগৰ্ভত স্থিতি লোৱা ভ্ৰূণ এটিয়ে লহপহকৈ বৃদ্ধি হৈ সময়ত মাতৃৰ কোলা শুৱণি কৰি পৃথিৱীলৈ নামি আহে, ঘৰখনৰ আনন্দই পাৰ বাগৰি যায়। সময়ৰ লগে লগে নানান আবদাৰত থাকি ডাঙৰ-দীঘল হৈ বাল্যকাল আৰু তাৰ পাছত ক্ৰমে কৈশোৰ, যৌৱন আৰু প্ৰাপ্তবয়স্ক হয়।

ব্যক্তিৰ জীৱনকালত মুখ্যতঃ যি চাৰিটা ভাগত ভাগ কৰা হৈছে তাৰে ভিতৰত অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ কালটোৱে হৈছে কৈশোৰকাল; বিভিন্ন মনোবিজ্ঞানীয়ে কৈশোৰ কালৰ সময় ভিন্নধৰণে নিৰূপণ কৰিছে। কোনোৱে এই সময় ১২ বছৰৰ

পৰা ১৮ বছৰলৈ, কোনোৱে ১২-১৮ লৈ আৰু বিশ্ব স্বাস্থ্য সংস্থাই ১০-১৯ বছৰলৈ নিৰ্ণয় কৰিছে। ১৯০৪ চনত ষ্টেনলি হ'ল নামৰ মনোবিজ্ঞানীজনে কৈশোৰ কালছোৱাক “ধুমুহা আৰু পীড়ন”ৰ সময় বুলি উল্লেখ কৰিছে। তেওঁ কৈশোৰ কালক “a midway between the primitive and civilized” বুলি আখ্যা দিছে। হলৰ (Hall) পিছত ছিগমন্ড ফ্ৰয়েদৰ কন্যা আন্না ফ্ৰয়েদে কৈশোৰ কালক জটিলতাপূৰ্ণ সময় বুলি উল্লেখ কৰিছে। কৈশোৰ কালত হোৱা যৌন প্ৰয়োজন সমূহ পূৰাব নোৱাৰে আৰু বহুদিন ধৰি অৱদমন কৰিবলগীয়া হয়। ফলত জটিলতা আৰু মানসিক অসন্তুষ্টিৰ সৃষ্টি হয় আৰু বহুত কৈশোৰ-কৈশোৰীৰ মাজত অপৰাধ প্ৰৱণতাই গা কৰি উঠে।

ছলিভান নামৰ আন এগৰাকী মনোবিজ্ঞানীয়ে এই সময়ছোৱাক “ধুমুহা আৰু চাপৰ” (storm and stress) সময় বুলি কৈছে। এই সময়ছোৱাত ল'ৰা-ছোৱালীয়ে নানান জটিলতাৰ মুখামুখি হয়। যৌন তাড়নাই সৰ্বাধিক আমনি কৰে। সামাজিক ৰীতি-নীতি আৰু বাধা নিষেধৰ বাবে এই প্ৰয়োজনসমূহ পূৰণ নহয়। এই সমস্যাৰ সবল আৰু সুস্থিৰভাৱে মুখামুখি হ'ব পাৰিলেহে কৈশোৰ বা কৈশোৰীসকল ভৱিষ্যতে

সুনাগৰিক হ'ব পাৰে। আনহাতে এৰিকচন (Erikson) নামৰ এজন মনোবিজ্ঞানীৰ মতে ব্যক্তিত্ব হৈছে জৈৱিক, সামাজিক আৰু ব্যক্তিগত এই তিনি ব্যৱহাৰ নিৰবিচ্ছিন্ন আলাপ। এই কৈশোৰ বা বয়ঃ সন্ধি কালছোৱাত এজন কৈশোৰ সাধাৰণতে আত্মপৰিচয় সম্বন্ধে সচেতন হ'বলৈ ধৰে। এই সময়ছোৱাত তেওঁক নিজক জানিবলৈ আৰু বুজিবলৈ এটা সুস্থিৰ পৰিবেশৰ দৰকাৰ। অন্যথা এই সময়ছোৱাত কৈশোৰ এজন অধিক কঠোৰ হৈ উঠে। এই সময়ত যদি কৈশোৰ এজনে নিজকে সন্তুলিত অৱস্থাত ৰাখিব নোৱাৰে, নানান সমস্যা আৰু জটিলতাই দেখা দিয়ে। কৈশোৰ কালক সেইবাবে খোৰতে ক'ব পাৰি —

- ১। বাল্যকালৰপৰা প্ৰাপ্তবয়স্কলৈ হোৱা পৰিৱৰ্তনৰ সময়;
- ২। প্ৰজননতন্ত্ৰ বিকশিত হয় আৰু শেষলৈ পূৰ্ণতা লাভ কৰাৰ সময়;
- ৩। ছোৱালীৰ ক্ষেত্ৰত ১১ বছৰত আৰু ল'ৰাৰ ক্ষেত্ৰত ১৩ বছৰত ঘাইকৈ আৰম্ভণি হয়।
- ৪। এই সময়ত দৈহিক, মানসিক, আবেগিক, সামাজিক আৰু বৌদ্ধিক বিকাশ সৰ্বাধিক হয়।

কৈশোৰ কালছোৱাত যিহেতু ব্যক্তিৰ সৰ্বাংগীন বিকাশ সৰ্বাধিক হয় সেয়েহে এই সময়ছোৱাই মানৱ জীৱনৰ আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ সময়; ২০০১ চনৰ লোকপিয়ল মতে ভাৰতৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ ২২% অৰ্থাৎ ২২৫ মিলিয়ন কিশোৰ কিশোৰী। আনহাতে ২০০৯-১০ চনৰ বিদ্যালয় শিক্ষাৰ পৰিসংখ্যামতে বিদ্যালয় ত্যাগ কৰা ল'ৰা-ছোৱালীৰ হাৰ ভাৰতত সৰ্বাধিক কৈশোৰ কালতেই হয় মুঠ ৫২.৭৬%। গতিকে দেখা যায় যে এই বিদ্যালয় ত্যাগ কৰা কিশোৰ-কিশোৰীৰ পৰা সামাজিক অপৰাধ প্ৰৱণতা বহু পৰিমাণে বৃদ্ধি পাইছে। সৃজনীশীল কাম-কাজ, দক্ষতাপূৰ্ণ অৰ্হতা আহৰণ আদিত নিজৰ অফুৰন্ত শক্তি ব্যৱহাৰ কৰিব নোৱাৰা বাবে অপৰাধমূলক কাৰ্যত লিপ্ত হৈ সামাজিক সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰে।

বিজ্ঞান প্ৰযুক্তিৰ সফলতা আৰু বিশ্বায়নৰ জয়গান গোৱাৰ যুগত, ভোগসৰ্বস্ব সমাজ ব্যৱস্থাইও কৈশোৰ কালৰ অপৰাধ প্ৰৱণতা আৰু সমস্যা বৃদ্ধিত অৰিহণা যোগাইছে। মোবাইল, ইণ্টাৰনেটত আপলোড কৰিব পৰা পৰ্ণগ্ৰাফীৰ নগ্ন ছবিৰ সমাহাৰে কৈশোৰ মনত অপৰাধ কৰিবলৈ প্ৰেৰণা যোগায়।

এই সময়ছোৱাতে ভৱিষ্যতে এজন সু-নাগৰিক হোৱাৰ উপযুক্ত সময়, পৰিৱেশ দিব নোৱাৰিলে সমস্যাৰ কেতিয়াও সমাধান নহয়। সেয়েহে এই ক্ষেত্ৰত বিদ্যালয়ৰ পৰিবেশ, ঘৰুৱা পৰিবেশ আৰু পিতৃ-মাতৃ, অভিভাৱকৰ দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্য বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। যিহেতু এই সময়ছোৱা পৰিৱৰ্তনৰ সময় আৰু কৈশোৰ সকল আবেগবিহ্বল হৈ থাকে সেয়ে আমাৰ কিছু কৰণীয় আছে—

১। কিশোৰ-কিশোৰী সকলৰ আবেগ নিয়ন্ত্ৰণত সহযোগৰ মনোভাৱ পোষণ আৰু প্ৰদৰ্শন কৰা।

২। কৈশোৰকালত সচৰাচৰ সৃষ্টি হোৱা সংবেদনশীলতাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া।

৩। বন্ধুভাৱাপন্ন মনোভাৱ পোষণ আৰু প্ৰকাশ কৰা।

৪। তেওঁলোকৰ মতামতক গুৰুত্ব দিয়া।

৫। জীৱনধাৰণাৰ কৌশলৰ প্ৰশিক্ষণ দিয়া।

ইয়াৰ উপৰিও সমস্যা সমূহে অধিক মূৰডাঙি উঠাৰ বিভিন্ন কাৰণসমূহ নিম্নোক্ত ধৰণে অনুধাৱন কৰিলে সুফল আশা কৰিব পাৰে—
পৰিয়ালৰ অসচেতনা :

আমাৰ চৌপাশৰ পৰিবেশৰ ভিতৰত মুখ্যতঃ ঘৰুৱা পৰিবেশ কৈশোৰ কালৰ সমস্যাৰ বাবে জগৰীয়া। পিতৃ-মাতৃ আৰু অভিভাৱকৰ

লগত তেওঁলোকৰ স্বাভাৱিক মতবিৰোধ হয়। তেওঁলোকৰ সমস্যাসমূহক ডাঙৰসকলে সঁহাৰি নজনায়। অভিভাৱক অত্যন্ত কঠোৰ (severe strictness) বা অতি উদাসীন হ'লে অপৰাধ প্ৰৱণতা বৃদ্ধি হয়। তদুপৰি পিতৃ-মাতৃৰ মাজত সমন কাজিয়া, বিবাহ-বিচ্ছেদ, অসুখ-অশান্তি, নিচায়ুক্ত দ্ৰব্যৰ প্ৰতি আসক্তি আদিয়ে কৈশোৰ মনত নেতিবাচক প্ৰভাৱ পেলায়।

বন্ধুত্ব বা সমনীয়াৰ প্ৰভাৱ :

বন্ধুত্ব বা সমনীয়াৰ প্ৰভাৱে কৈশোৰ কালত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। সৎ সংগৰ ফলত সুস্থ চিন্তাৰ অধিকাৰী হয় আৰু অসৎ সংগৰ প্ৰভাৱত বিপথগামী হৈ অপৰাধমূলক কাৰ্যত লিপ্ত হয়।

যৌন শিক্ষাৰ অভাৱ :

এই শিক্ষা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰক। প্ৰয়োজন্যধিক অৱদমনে কৈশোৰ কালত মানসিক সংঘৰ্ষৰ সৃষ্টি কৰে। গতিকে অশুদ্ধ যৌন শিক্ষা হিতকাৰী নহয়।

নৈতিক আৰু মূল্যবোধৰ শিক্ষা :

নৈতিক আৰু মূল্যবোধৰ শিক্ষাৰ প্ৰয়োগে সমস্যাৰাজি সমাধানত প্ৰচুৰ অৰিহণা আগবঢ়াব পাৰিব।

মিডিয়া বা প্ৰচাৰ মাধ্যম :

মিডিয়া বা প্ৰচাৰ মাধ্যমত অতিৰঞ্জিতভাৱে প্ৰচাৰিত ঋণাত্মক বাতৰিয়ে কৈশোৰ মনত অস্থিৰ মানসিক অৱস্থাৰ সৃষ্টি কৰে। সেয়েহে ইয়াৰ যথোচিত ব্যৱহাৰ আৰু প্ৰচাৰৰ প্ৰয়োজন। তদুপৰি টেলিভিচন, আলোচনী, বাতৰি কাকত আদিত প্ৰদৰ্শন কৰা সস্তীয়া অৰ্হনগ্ন বিজ্ঞাপন, কাৰ্টুন, পোষ্টাৰ আদিত সীমাবদ্ধতা ৰখা দৰকাৰ।

চৌপাশৰ পৰিবেশৰ ভিতৰত সামাজিক, ৰাজনৈতিক আৰু অৰ্থনৈতিক দিশসমূহো উলাই কৰা উচিত নহয়।

উপৰিউক্ত সমূহ সমস্যাৰ প্ৰতি অভিভাৱক, পিতৃ-মাতৃ, বিদ্যালয়, বেচৰকাৰী সামাজিক অনুষ্ঠান, প্ৰচাৰ মাধ্যম, সমাজহিতৈষী ব্যক্তি, চৰকাৰ আদি সকলোৰে উমৈহতীয়া ইতিবাচক প্ৰচেষ্টা কৰিলেহে কৈশোৰ কালৰ সমস্যা নিৰাময়ত সফলতা লাভ কৰিব পৰা যাব। অন্যথা মানৱ সম্পদৰ অপচয়ৰ দ্বাৰা সৰ্বাংগসুন্দৰ সমাজ বা পৃথিৱীৰ কথা কল্পনা কৰা অমূলক হৈ উঠিব।

স্মৃতিৰ এখিলা পাত

— চলমী চিদ্দিক আহমেদ

ৰাতিপুৱাৰ ৰ'দজাক আহি মুখত পৰাৰ লগে লগে সাৰ পালে আটলাণ্টাই। লগতে মনত পৰি ইস্! তাইৰ অফিচলৈ যাব আছে, দেৰিয়ে হ'ল চোন। একে জাপে বিছনাৰ পৰা উঠি ঘড়ীলৈ চালে ৮ বাজিবৰ হ'ল। তাই পোনতে দৌৰি তাইৰ ফাইলেৰে ভৰি থকা টেবুলৰ ওচৰ পালে আৰু কোনখন ফাইল নো অফিচলৈ লৈ যাব তাকে খুচৰিবলৈ ধৰিলে লগতে মনলৈ আহিল তাইৰ ধেং, আজিচোন দেওঁবাৰ এনেকে পাহৰিব পায় নে? এনেতে তাইৰ চকুত পৰিল ওপৰত ধূলিৰ প্ৰলেপ পৰা এখনি পুৰণি ডায়েৰীলৈ য'ত তাই তাইৰ জীৱনৰ সৰু-বৰ প্ৰতিটো স্মৃতিয়ে সন্নিৱিষ্ট কৰি ৰাখিছিল। আটলাণ্টাই ডায়েৰীখন খুলিব নে নুখুলিব বুলি ভাবি থৈ দিলে পুনৰ টেবুলত।

আটলাণ্টাৰ মনটো কিবা এটা অবুজ বিষাদেৰে ভাৰাক্ৰান্ত হৈ পৰিল। কি কৰিব কি নকৰিব বুলি ভাৱি মুখ-হাত ধুই চাহ একাপ বনাই, হাতত কাপটো লৈ পুনৰ টেবুলখনৰ কাম পালে আৰু কঁপা কঁপা হাতেৰে তাই পুনৰ ডায়েৰীখন হাতত তুলি ল'লে। তাইৰ যেন গোটেই শৰীৰটো জিকাৰ খাই গ'ল। ডায়েৰীখনৰ এটা এটাকৈ পৃষ্ঠা লুটিয়াই গ'ল আটলাণ্টাই আৰু তাইৰ চকুত যেন পুনৰ সজীৱ হৈ উঠিল আজিৰ পৰা প্ৰায় ১৭ বছৰৰ আগতে তাইৰ লগত ঘটা ঘটনাবোৰ।

আটলাণ্টা এজনী বৰ মৰম লগা ১৬ বছৰীয়া ছোৱালী। তাইৰ মাতটোও বৰ মিঠা। তাই ধুনীয়া গান গায় কিন্তু সিহঁতৰ পৰিয়াল আছিল অতিকৈ দুখীয়া, সেয়ে আটলাণ্টাই ভালকৈ গান গোৱাৰ সুযোগ পোৱা নাই, কিন্তু তাই পঢ়া-শুনা কৰে কাৰোবাৰ পৰা পুথি-পাজি খুজি আনি। তাই দেউতাকৰ লগত সিহঁতৰে গাঁৱ ওচৰত সাপ্তাহিক বজাৰলৈ গৈ মানুহৰ সন্মুখত গান গায় আৰু এপইচা-দুপইচা উপাৰ্জন কৰি কোনো মতে পেটে-ভাতে চলে।

আটলাণ্টাৰ নিতাপল যৌৱনত প্ৰায় সকলো বুঢ়া-ডেকাৰে চকু। এদিনাখন তাই বজাৰৰ পৰা দেউতাকৰ কাম থকা কাৰণে অকলেই ঘৰলৈ উভতিল। কিন্তু বিধিৰ-বিপাক কোনেনো জানে? ৰাস্তাত দিন-দুপৰতে কেইটামান দস্যুৱে আটলাণ্টাৰ সৰ্বনাশ কৰিলে। আটলাণ্টাৰ নিষ্পাপ দেহাটিত কলংক সানিলে। কোনোমতে আটলাণ্টাই নিজৰ

প্ৰাণ বচায় ঘৰলৈ আহি মাকক সমস্ত ঘটনা বিৱৰি কোৱাত মাকে তাইক ঘৰৰ পৰা উলিয়াই পঠিয়ালে। সমাজেও গম পাই আটলাণ্টাক তিৰস্কাৰ কৰিলে আৰু ক'লে, “এনে ছোৱালী ঘৰ কিয়, সমাজৰ বাহিৰ কৰি দিব লাগে, তাই কোনো কামৰে যোগ্য নহয়, তাই অপৰিত্ৰ।” তাইৰ সেইখিনি সময়ত চিঞৰি চিঞৰি ক'ব মন আছিল সমাজক - “তহঁতে মোক সমাজৰ বাহিৰ থিকে কৰিব পাৰিলি কিন্তু যেতিয়া পেটৰ ভোকত গাভৰু ছোৱালীজনী বজাৰলৈ গৈছিলো, তেতিয়া তহঁত ক'ত আছিল তহঁতৰ সমাজ?” কিন্তু তাই একো ক'ব নোৱাৰিলে। তাই সমস্ত অপমান, অপবাদৰ বোজা লৈ নিৰৱে ওলাই আহিল অন্য এখন চহৰলৈ। লোকৰ তাত কাম-বন কৰি দুপইচা অৰ্জন কৰি আটলাণ্টাই পঢ়াৰো সময় উলিয়াই ল'লে।

আজি আটলাণ্টা এটি মাল্টি নেচনেল কোম্পানীৰ এগৰাকী আগশাৰীৰ অফিচাৰ। আজি সমাজত তাইৰ নাম আছে, সমাজে তাইক সন্মান দিয়ে, কেতিয়াবা কেতিয়াবা কোনো নিউজৰ কাৰণে সাক্ষাতকাৰো ল'বলৈ আহে। আটলাণ্টা এগৰাকী নাম কৰা লেখিকাও। তাইক আজি সেই সমাজেই সন্মান দিব আহে যিখনে তাইক অপবাদ দিছিল। আজি তাই য'তে ত'তে ঘূৰিব পাৰে, থাকিব পাৰে, সকলো নিৰ্ভয়ে কৰিব পাৰে। কাৰণ, তাই আজি স্বাধীন, তাই আজি কাৰো তলত নাই। আজি বহুতৰ সন্মানৰ অধিকাৰী আটলাণ্টা।

আটলাণ্টাৰ দুগালেৰে দুটোপাল চকুলো বাগৰি আহিল।

নীতিশিক্ষা : কাৰোবাক দোষ নথকাকে অপমান, অপবাদ দিয়াৰ পৰিৱৰ্তে তাক সু-পথে জীৱনৰ সফলতালৈ আঙুৱাই যাবলৈ সুবিধা দিব লাগে।

খিতাতে লিখা গল্প প্ৰতিযোগীতাত প্ৰথম পুৰস্কাৰ প্ৰাপ্ত।

অষ্টিক জাতি আৰু বিহু

— অভিজিত শৰ্মা

আমাৰ দেশখনৰ নাম 'কামৰূপ ৰাজ্য' হোৱাৰ বহু আগতেই, অৰ্থাৎ এতিয়াৰপৰা বহু হেজাৰ বছৰৰ আগতে আমাৰ দেশত এজাতি মানুহ বাস কৰিছিল। পণ্ডিতসকলে সেই জাতিটোৰ নাম 'অষ্টিক' দিছে। সেই 'অষ্টিক' জাতিটো অষ্ট্ৰেলিয়া দ্বীপৰ অধিবাসী বিলাকৰ লগত বহুত কথাত মিলে; সেইকাৰণে তেওঁলোকক 'অষ্টিক জাতি' বোলে।

'অষ্টিক' বিলাক আছিল কৃষিজীৱি, অৰ্থাৎ তেওঁলোকে খেতি-বাতি কৰি জীৱন কটাইছিল। 'অষ্টিক' জাতিটো বৰ সৰল, শান্তিপ্ৰিয়, উদাৰ আৰু নিৰীহ আছিল। সহজেই তেওঁলোকে অন্য জাতিৰ ওচৰত আত্মসমৰ্পণ কৰিছিল।

অষ্টিকসকলৰ ধাৰণা আছিল যে, মানুহ মৰিলে আত্মাটো গছ-গছনিত লাগি থাকে; নাইবা কোনো জীৱ-জন্তুৰ পেটত সোমায়। এনে ধাৰণা পৃথিৱীৰ বহুত মানুহৰ মাজত আছিল। মানুহ মৰিলে তেওঁলোকে সাধাৰণতে এটা কবৰ সাজি তাৰ ওপৰত এটুকুৰা শিল থিয়কৈ পুথি থৈছিল।

তেওঁলোকৰ সমাজত তিবোতাৰ স্থান অতি উচ্চ আছিল। একোটা ফৈদৰ মুৰব্বী বা নায়িকা আছিল মাইকী মানুহেই। তেওঁলোকে মাতৃসকলক বৰ আদৰ আৰু ভক্তি কৰিছিল। আনকি তেওঁলোকে মৃত মাতৃসকলক পূজাত কৰিছিল। আজি-কালি যেনেকৈ বাপেকৰ সম্পত্তি পুতেকে পায়, তেনেকৈ সেই সময়ত মাকৰ সম্পত্তি জীয়েকে পাইছিল। সেই সম্পত্তিত পুতেকবিলাকৰ কোনো হাত নাছিল। মুঠতে সকলো ক্ষেত্ৰতে মাতৃ জাতিৰ প্ৰভাৱ অসীম আছিল।

মাতৃয়ে শিশুক জন্ম দিয়ে, আহাৰ যোগায় আৰু তুলি-তালি ডাঙৰ দীঘল কৰে। সেইদৰে দেশখনৰ পৰাও শস্য উৎপন্ন হয় আৰু ই মানুহৰ আহাৰ যোগায়। সেয়েহে দেশখনো আমাৰ বাবে মাতৃতুল্য। অষ্টিকসকলে নিজৰ থকা ঠাইখনক মাতৃৰূপে জ্ঞান কৰিছিল।

অষ্টিকসকলে পৰ্বতৰ দাঁতিত হাবি ভাঙি গছ-গছনি পুতি মাটিত সাৰ দি বছৰি ধানৰ খেতি কৰিছিল। সেই সময়ত মাহ, দিন আৰু বাৰ আদিৰ নাম হোৱা নাছিল। কিন্তু সাধাৰণতঃ তেওঁলোকে বৰষুণৰ লগে লগেই অৰ্থাৎ জেঠ-আহাৰ মাহত ধান খেতি আৰম্ভ কৰে। সেই অষ্টিক জাতিটো সকলো প্ৰকাৰে বৰ সভ্য আছিল।

অষ্টিকসকলে নাচ-গান জানিছিল বুলিও প্ৰমাণ হৈছে। তেওঁলোকৰ মাজত দুটা বৰ ডাঙৰ উৎসৱ আছিল। এটা বসন্তৰ উৎসৱ

আৰু আনটো আহাৰ বিতৰণৰ উৎসৱ। বসন্তৰ উৎসৱ হয় খেতিৰ আগত আৰু আহাৰ বিতৰণৰ উৎসৱ হয় খেতিৰ পিছত। বসন্তৰ উৎসৱ কেবাদিনো ব্যাপি হৈছিল।

বসন্তৰ আগমনৰ লগে-লগেই প্ৰকৃতিও নতুন কুঁহি পাতেৰে সজ্জিত হৈ বতাহত হালি-জালি পৰে। সাধাৰণতে মানুহৰ মনত সেইসময়ত বৰ আনন্দ লাগে। অষ্টিকবিলাকেও সেই আনন্দ উপভোগ কৰিছিল। পৰ্বত-পাহাৰৰ ওপৰৰ গছবিলাক হালি-জালি থকা দেখি তেওঁবিলাকেও তাকে অনুকৰণ কৰি হাত ওপৰলৈ তুলি হালি-জালি আৰু কঁকাল ভাঙি ভাঙি আনন্দত নৃত্য কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে। বসন্তৰ আগমনৰ লগে লগেই তেওঁলোকে নতুন উদ্দীপনা আৰু উৎসাহ লৈ আকৌ শস্য সৃষ্টিৰ কামত লাগি যায়। তেওঁলোকৰ এই বসন্তৰ উৎসৱ আৰু নৃত্য আছিল সম্পূৰ্ণ আনন্দৰ আৰু উৎসাহৰ। নৃত্যৰ লগত সংগীতৰ সৃষ্টি তেতিয়া হোৱা নাছিল। এনেয়ে তেওঁলোকে চিঞৰি চিঞৰি নৃত্য কৰিছিল।

ঠিক এনেকৈয়ে অষ্টিকবিলাকে বছৰি হাড়-ভঙা খাটনিৰ পিছত খেতি-বাতি চপাই আৰু এটা উৎসৱৰ আয়োজন কৰিছিল। সাধাৰণতে আমাৰ দেশত জাৰ-কালি অৰ্থাৎ মাঘ মহীয়া খেতি চপাব লাগে। অষ্টিকবিলাকেও খেতি-বাতি চপাই মাঘমানতে ৰাতি এটা উৎসৱ পালন কৰিছিল। এই উৎসৱ আছিল আহাৰ বিতৰণৰ। তেওঁলোকে জুইৰ ব্যৱহাৰ ভালদৰে জানিছিল আৰু উৎসৱৰ আগতে আছিল একুৰা জুয়েই। জুই বা অগ্নি আগত লৈ তেওঁলোকে নতুন শস্যৰপৰা নানা ধৰণৰ বস্তু সৃষ্টি কৰি একে লগে ভাগ-বতৰা কৰি খাইছিল আৰু সকলোৱেই ভক্তিৰ চিনস্বৰূপে মাতৃ-জাতিক সেৱা কৰিছিল। তাৰ পিছতে তেওঁলোকৰ মাজত, প্ৰত্যেক ফৈদৰ ভিতৰত শস্য বিতৰণ হৈছিল। এইটোৱেই হ'ল আহাৰ বিতৰণৰ উৎসৱ।

পণ্ডিতসকলৰ মতে, অষ্টিক জাতিৰ পিছতে অসমলৈ 'আলপাইন' নামে আৰু এটা জাতি আহে। বহুতে এই জাতিটোক দ্ৰাবিড়ী জাতিও বোলে; কিন্তু দ্ৰাবিড়ী এটা ভাষাৰ নামহে। সেই দ্ৰাবিড়ী এটা ভাষাৰ নামহে। সেই দ্ৰাবিড়ী ভাষা কোৱা জাতিটোক ডাঃ বিৰজা শংকৰ গুহ নামে এজন পণ্ডিতে আদি-আৰ্য্য নাম দিছে। সেই আদি-আৰ্য্য জাতিটোক বহুত পণ্ডিতে 'আলপাইন' নাম দিছে। নতুনকৈ অহা এই আলপাইন জাতিটোৰ আদি বাসস্থান আছিল ইৰান দেশৰ ওচৰত।

তেওঁলোক আছিল অগ্নিপূজক। যেতিয়া এই অগ্নিপূজক আলপাইন জাতিটো আহি অষ্ট্ৰিকবিলাকৰ মাজত সোমাল তেতিয়া তেওঁলোকে অষ্ট্ৰিক জাতিৰ বহুত বীতি-নীতি নিজৰ কৰি ললে। অষ্ট্ৰিকৰ বসন্তৰ উৎসৱটোত এওঁলোকে এটা নতুন ৰূপ দিলে। অৰ্থাৎ বসন্ত উৎসৱৰ নৃত্যৰ লগত তেওঁলোকে সুৰ লগাই গীত-গোৱাৰ নিয়ম কৰিলে। তাৰ উপৰিও উৎসৱৰ কেইটামান দিন বান্ধি দিলে। আলপাইনসকল গো-পালক আছিল। সেয়েহে তেওঁলোকে সেই উৎসৱৰ লগতে গো-পূজাও সংযোগ কৰি দিলে। আলপাইনসকলে দিন, বাৰ, মাহ আদিৰ গণনা কৰিব জানিছিল। সেই বসন্তৰ উৎসৱটো চ'তৰ সংক্ৰান্তিৰ দিনা আৰম্ভ কৰাটো নিয়ম কৰিলে। ইয়াৰ বাহিৰেও তেওঁলোকেই বসন্ত উৎসৱৰ নাম 'বহাগৰ বিষুৱ' দিলে আৰু আজি-কালি আমি তাকে বহাগৰ বিহু বুলি কওঁ।

অষ্ট্ৰিক জাতিৰ আহাৰ বিতৰণ উৎসৱটোও এই 'আলপাইন' জাতিটোৱে বহুত সংস্কাৰ কৰি নিজৰ কৰি ল'লে। এই উৎসৱটোও মাঘৰ সংক্ৰান্তিৰ দিনা পতাটো নিয়ম কৰি 'মাঘৰ বিষুৱ' নাম দিলে।

ইয়াৰ লগতে তেওঁলোক অগ্নিৰ পূজক আছিল কাৰণে এই উৎসৱত জুইক বা অগ্নিক সেৱা কৰা পথাটোও চলালে। ইয়েই পিছত হ'লগৈ মাঘৰ বিহু। এই লোকসকলেই বহুত যুগৰ পিছত কাতি মাহত আৰু এটা উৎসৱৰ সৃষ্টি কৰে — সেইটো হ'ল 'কাতিৰ বিষুৱ'।

এনেদৰে অষ্ট্ৰিক জাতিৰ উৎসৱ আদি আৰ্য্যবিলাকে নিজৰ সমাজতো প্ৰচলন কৰি দুটা আনন্দৰ উৎসৱ আমাকো দি গ'ল। এইটো এটা মন কৰিবলগীয়া কথা যে, ভাৰতৰ সকলোবিলাক নৃত্যই ধৰ্মৰ পৰা অহা। কিন্তু আমাৰ বিহু নৃত্যৰ লগত কোনো ধৰ্মৰ সম্পৰ্ক নাই, ই সম্পূৰ্ণ আনন্দৰ আৰু উৎসাহৰ। বিহু আমাৰ জাতীয় উৎসৱ। জাতি-বৰ্ণ-ধৰ্ম নিৰ্বিশেষে গ্ৰহণ কৰিব পৰা উৎসৱ এই বিহুটিয়েই।

অষ্ট্ৰিক জাতিৰ দিনৰেপৰা আজিলৈকে বিহুৰ নৃত্য আমাৰ সমাজত চলি আহিছে। সেয়েহে বিহু উৎসৱটি "কামৰূপ ৰাজ্য"তকৈও প্ৰাচীন।

(এম. ইব্ৰাহীম আলীৰ 'সাহিত্য-সুধা'ৰ পঞ্চম ভাগত প্ৰকাশিত যতিনাৰায়ণ শৰ্মাৰ প্ৰবন্ধৰ পৰা সংগৃহীত।)

মিচিং সকলৰ আলি আই লুগাং আৰু পাঃৰাগ উৎসৱৰ এটি আলোচনা

— পল্লৱী হাজৰিকা

বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি গঠনত অভূতপূৰ্ব অৰিহণা আগবঢ়োৱা বিভিন্ন জাতি-জনজাতি সকলৰ মাজৰে এটা জনজাতি হ'ল মিচিং জনজাতি। মিচিং সকল মংগোলীয় জনগোষ্ঠীৰ অন্তৰ্ভুক্ত। মিৰি বা মিচিংসকলে জনগোষ্ঠীৰ অন্তৰ্ভুক্ত। মিৰি বা মিচিং সকলে প্ৰধানকৈ নদীৰ পাৰত বসতি স্থাপন কৰা দেখা যায়। উজনি অসমৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰকে আদি কৰি বহুতো নদী উপনদীৰ পাৰৰ বিভিন্ন অঞ্চলত বসবাস কৰি থকা মিচিংসকল মূলতঃ কৃষিজীৱি। মিৰি বা মিচিং সকলৰ সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক জীৱন অসমৰ অন্যান্য জনজাতি সমূহৰ দৰেই বৰ্ণময় আৰু বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ। তেওঁলোকৰ সংহতি মূলতঃ কৃষিকেন্দ্ৰিক।

মিচিং সকলৰ দুটা প্ৰধান উৎসৱ হ'ল 'আলি আই লুগাং' আৰু 'পাঃৰাগ'। 'আলি আই লুগাং'ৰ অৰ্থ হ'ল — 'আলি' মাৰে মাটিৰ তলত হোৱা আলু বা বীজ 'আই' মানে গছৰ গুটি বা ফল-মূল আৰু 'লুগাং' মানে সিঁচা বা সিঁচিবলৈ আৰম্ভ কৰা। অৰ্থাৎ পথাৰত শস্য সিঁচাৰ প্ৰথম দিন। প্ৰতিবছৰে ফাগুণ মাহৰ প্ৰথম বুধবাৰৰ দিনটোত এই 'আলি আই লুগাং' উৎসৱটো অনুষ্ঠিত হয়। তেওঁলোকে ফাগুণ মাহৰ প্ৰথম বুধবাৰটোক লক্ষ্মীৰ দিন ৰূপে গণ্য কৰে আৰু এই দিনাৰ পৰাই গাওঁসমূহত ৰাজহুৱাভাৱে বা ব্যক্তিগতভাৱে পথাৰত আহ্বানৰ বীজ সিঁচাৰ কাম আৰম্ভ কৰে। এই উপলক্ষে গাওঁবোৰত সামূহিকভাৱে পাঁচ দিন ধৰি লুগাং উৎসৱ পালন কৰা হয়। এই উৎসৱ বসন্ত কালত অনুষ্ঠিত হোৱা বাবে ইয়াক বসন্ত উৎসৱ বুলিও জনা যায়। এই উৎসৱৰ পাঁচোটি দিনতে প্ৰত্যেক ঘৰৰ ডেকা-গাভৰুসকলে ঢোল, পেঁপা, গগনা, বৰকাঁহ তাল আদি বজাই গুমৰাগ নৃত্য নাচে। মিচিংসকলে বিশ্বাস কৰে যে 'লুগাং' উৎসৱত গুমৰাগ নাচিলে, বৰকাঁহ নবজালে বৰষুণ

নহয় আৰু পথাৰত সিঁচা বীজবোৰ অংকুৰিত নহয়। এই মুৰং ঘৰটো গাঁৱৰ ডেকাসকলে এবছৰৰ আগৰে পৰা সাজি উলিয়ায়। এই উৎসৱৰ লগত এখন সমিতি জড়িত থাকে আৰু এই সমিতিখনৰ বিষয়ববীয়া সকল মিগথ বৰা, বৰ পূৰবী, ডেকা বৰা, তিৰী বৰা, বৰাগী আদি যদিও এওঁলোকৰ ভিতৰৰ 'মিগথ বৰা' আৰু 'বৰ পূৰবী' প্ৰধান। তেওঁলোকৰ ক্ষমতা ৰজা-ৰাণীৰ সমান। 'পাঃ ৰাগ' উৎসৱত আন গাঁৱৰ ডেকা-গাভৰুকো নিমন্ত্ৰণ কৰা হয়। আৰু ইয়াকে 'মিনথ' বোলে।

মিচিং সকলে এই পাঃৰাগ উৎসৱৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় ধন, মাংস, আপং আদি এবছৰ আগৰে পৰা সংগ্ৰহ কৰে। আৰু এনেদৰে সংগ্ৰহ কৰা প্ৰথাটোক 'দাগলুক' বোলা হয়। এনেদৰে ধন সংগ্ৰহ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ একোজনকৈ সদস্যই যোগ দিয়া নিয়ম। বহাগ বিহুৰ সময়ত হুচৰি গাই, আনৰ খেতি পথাৰত কাম কৰি এই ধন সংগ্ৰহ কৰা হয় আৰু তাক ৰাজহুৱা ভঁৰালত জমা হয়। পাঃৰাগ উৎসৱত প্ৰয়োজন হোৱা গাহৰিবোৰ গাঁৱৰ গাভৰু সৰুৰে পৰা তুলি-তালি ডাঙৰ কৰে।

পাঃৰাগ উৎসৱ আৰম্ভণিৰ দিনটোক 'ইচাং' বোলে। সিদিনা

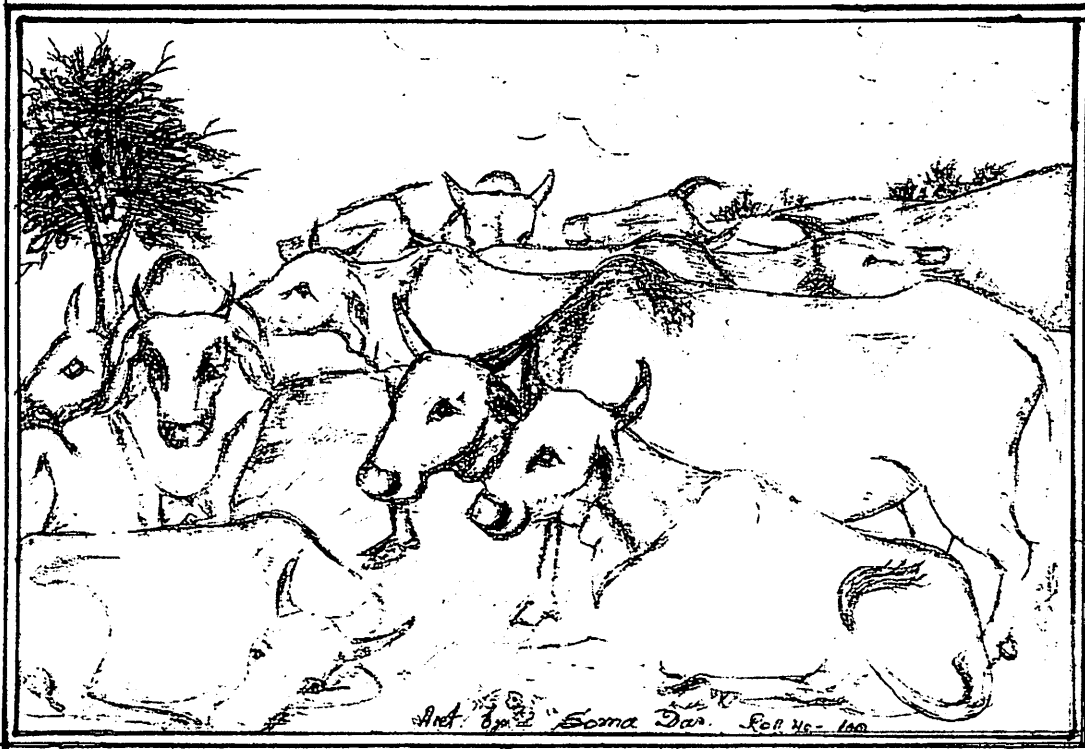

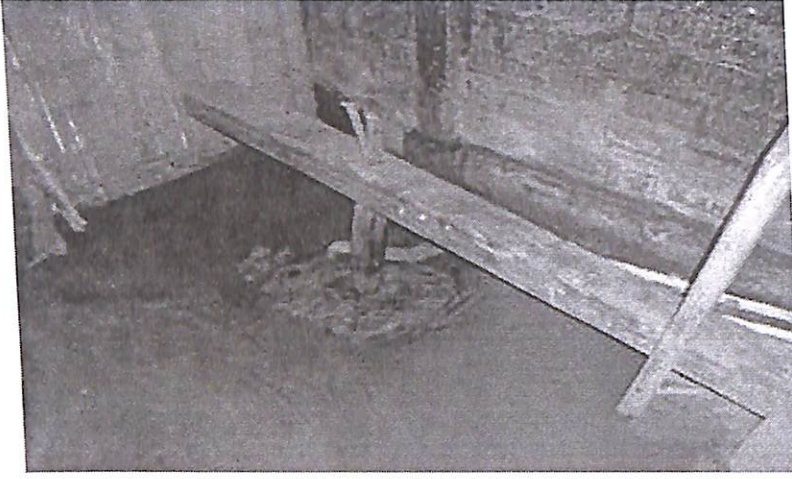
গাঁৱৰ ৰাইজে নৃত্য-গীত কৰি মিগথ বৰা আৰু বৰপুৰৰীক তেওঁলোকৰ ঘৰৰ পৰা মুৰং ঘৰলৈ আদৰি আনে আৰু ইটাং সমাপণ কৰে। এই প্ৰথম দিনটোতে নিমল্লিত 'মিনথ' সকলক ভোজন কৰোৱা হয়। এই দিনটোত মাজৰাতিৰ পৰা 'পৰ্বৰ' (এবিধ বাঁহৰ পাত্ৰত)ত আপং ভৰোৱা কাম আৰম্ভ হয়। ইয়াৰ ওপৰত আপং ঢালিবৰ বাবে এখন চাংসজা হয়। মিগথ বৰা আৰু বৰপুৰৰীয়ে সমবেত ৰাইজ আৰু মিনথসকলৰ লগত প্ৰথমে পাঁচবাৰ 'মুৰং ঘৰ' প্ৰদক্ষিণ কৰি চাঙেৰে ওপৰলৈ উঠি গৈ পৰ্বৰত মদ ঢালে। লগে লগে সকলোৱে মিলিত কষ্টেৰে দেৱতাক উদ্দেশ্য কৰি স্তুতি গীত পৰিৱেশন কৰে। ইয়াৰ লগে লগেই এগুমানাথ (গাহৰি উচৰ্গা) পৰ্ব আৰম্ভ হয়। এজনী চেউৰী গাহৰিৰ বুকুৰ ওপৰত অকণমান ছাল কাটি সেইখিনিৰে মিগথ বৰা আৰু বৰপুৰৰীয়ে এডোখৰ জোঙাল বাঁহ বুকুৰ ভিতৰলৈ ঠেলি সুমুৱাই দিয়ে আৰু গাহৰিৰ তেজবোৰ নিগৰি আহি মাটিত পৰাৰ লগে লগে গাঁৱৰ অপায়-অমংগল, বেমাৰ-আজাৰ আদি দূৰ কৰাৰ বাবে দেৱতাসকললৈ বন্দনা কৰে। এইদৰে মিচিংসকলে ইচাং পৰ্বৰ সমাপ্ত কৰে।

পাংৰাগ উৎসৱৰ দ্বিতীয় দিনা আন গাঁৱলৈ বিয়া দিয়া জীয়ৰীসকলক মাতি আনি ভোজ কৰায় আৰু জীয়ৰী সকলেও লগত একোটাকৈ মদৰ টোপোলা আনে। তৃতীয় দিনা গাঁৱৰ বোৱাৰী সকলক ভোজ কৰোৱা হয়। চতুৰ্থ আৰু পঞ্চম দিনা সকলো ৰাইজে মিলি ভোজ ভাত খায় আৰু এই ভোজন পৰ্বত মাংস আৰু আপং অপৰিহাৰ্য্য।

পাংৰাগ উৎসৱৰ অন্তিমদিনা ভোজন পৰ্ব সমাপ্তিৰ লগে লগে সকলোৱে নৃত্য-গীত কৰি মিগথ বৰা আৰু বৰপুৰৰীত তেওঁলোকৰ ঘৰত থৈ আহে। আৰু সেই সুযোগতে দুয়োগৰাকীয়ে টকাৰে গাহৰিৰ মঙহ আৰু আপঙেৰে ৰাইজক ভোজ খুৱাই উৎসৱ পৰিচালনাৰ ক্ষেত্ৰত অজ্ঞাতে কৰা ভুল-ত্ৰুটিৰ বাবে ক্ষমা বিচাৰে।

ইতিহাস প্ৰসিদ্ধ মিচিং সকলৰ 'আলি আই লুগাং' আৰু 'পংৰাগ' উৎসৱে তেওঁলোকৰ সমাজৰ প্ৰাণ; জাতিৰ আত্মা জীয়াই থকাৰ চিৰন্তন আনন্দৰ লগতে ইখন গাঁৱৰ লগত সিখন গাঁৱৰ ঐক্য সম্প্ৰীতিৰ বান্ধ দৃঢ় কৰাৰ লগতে সংস্কৃতিৰো আদান-প্ৰদান হোৱাৰ আভাস দিয়ে। যি লোক সংস্কৃতিৰ আধাৰ।

টেঁকী

— গীতিকা হালৈ

টেঁকী অসমীয়া সমাজৰ এক অপৰিহাৰ্য্য আহিলা। ইয়াৰ বাবে সুকীয়াকৈ টেঁকীঘৰ সজা হয়। প্ৰায় পাঁচ হাত দীঘল আয়তাকাৰ কাঠ এটুকুৰা আগফালে এহাতমান ভিতৰলৈ এটা ফুটা কৰি তাত ভাল কাঠৰ টেঁকীখোৰা লগোৱা হয়। খোৰাটোৰ আগত এটা লোহাৰ আঙুঠি থাকে তাক 'গুলচ' বোলে। ফিছাৰ পৰা এহাতমান ভিতৰলৈ পথালিকৈ এটা ফুটা কৰি এডাল মাৰি ভৰোৱা হয়। এইডালেই 'আষল শলা'। আষল শলাডাল দুয়োফালে দুটা ওৱাই 'Y' আকৃতিৰ খুটাত ভৰোৱা থাকে। আষল শলাই টেঁকীটো ডাঙি ধৰে। খুটা দুটাক 'কতৰা' বোলে। খোৰাটো পৰা ঠাইত পুতি ৰখা হয় খুবলি শিল বা কাঠ এটুকুৰা গাত খান্দি খুবলি তৈয়াৰ কৰা হয়। টেঁকীৰ ব্যৱহাৰ জনজাতীয় লোকৰ মাজতো দেখা যায়। অসমীয়াই টেঁকীঘৰক লক্ষ্মীঘৰ বুলি জ্ঞান কৰে আৰু টেঁকীক মূল্যবান সম্পদ হিচাপে গণ্য কৰে।

অসমীয়া লোক জীৱনত টেঁকী আৰু টেঁকীশাল সম্পৰ্কীয় বহুতো বিশ্বাস আছে। উদাহৰণস্বৰূপে - একে কাঠৰে টেঁকীৰ খোৰা, গাৰিশালি, কতৰাশলা আৰু ৰান্ধনীশালত ব্যৱহৃত হেতা, তলীয়া, পাগমাৰী তৈয়াৰ কৰি ল'লে গৃহস্থৰ ঘৰৰ লোকসকলৰ পেটৰ অসুখ নহয়। পৰম্পৰা অনুযায়ী শিলিখা গছৰ কাঠেৰে টেঁকী তৈয়াৰ কৰা হয়। শিলিখা ঔষধি গুণ সম্পন্ন বৃক্ষ হোৱা বাবে ইয়াৰ দ্বাৰা তৈয়াৰী আহিলা-পাতি প্ৰস্তুতকৰণ কাৰ্য্যত ব্যৱহাৰ কৰিলে মানুহ ৰোগক্ৰান্ত হোৱাৰ সম্ভাৱনা কম থাকে। এয়া লোকজীৱনৰ পৰা উদ্ধৃত জ্ঞান যিবোৰে আমাৰ দৈনন্দিন জীৱনত সহায় কৰে। তাৰোপৰি টেঁকী সম্পৰ্কীয় অন্যান্য বিশ্বাস আছে যে সন্ধিয়া আৰু ভাত খোৱা সময়ত টেঁকীত ধান বানিব নাপায়। টেঁকীত খুন্দি প্ৰস্তুত কৰা খাদ্য-সামগ্ৰী সমূহ হ'ল চিৰা,

কড়াই, পিঠাগুৰি আদি। একক পৰিয়ালত আৰু একে চৰুতে ৰন্ধা-বঢ়া কৰি খোৱা যৌথ পৰিয়ালত দুটা টেঁকী থাকিলে গৃহস্থৰ সমৃদ্ধি সাধন ন হয় বুলি থকা বিশ্বাসে সকলো লোকমনৰ দূৰদৰ্শী চিন্তাকে নিৰ্দেশ কৰে। অসমীয়া লোক বিশ্বাস সমূহৰ ভিতৰত টেঁকী চুৰি কৰা প্ৰথা এটা অন্যতম। খৰাং বতৰত খেতিয়কসকলে এটোপাল বৰষুণৰ বাবে ইন্দ্ৰ দেৱতাৰ আশীৰ্বাদ বিচাৰি টেঁকী চুৰ কৰি পথাৰত পুতি থয়। প্ৰবাদ মতে টেঁকীক ইন্দ্ৰ দেৱতাই দেখিব নোৱাৰে। সেয়েহে টেঁকীক মাৰিবলৈ ইন্দ্ৰই বজ্ৰ প্ৰয়োগ কৰে। এই বজ্ৰ মেঘৰ দ্বাৰা সৃষ্টি হয়। আকাশত মেঘ আহিলেই বৰষুণ হয়। সেয়েহে গৃহস্থই গম নোপোৱাকৈয়ে টেঁকী, নাঙল, খুৰলি আৰু জাপি চুৰ কৰি পথাৰত ওভতাকৈ পুতি থয়। কিন্তু পৌৰাণিক উপকথাৰ মতে ভগৱান বিষ্ণুৰ পৰম ভক্ত তথা ভগবান ব্ৰহ্মদেৱৰ মানস পুত্ৰ দেৱৰ্ষি নাৰদৰ বাহন হৈছে টেঁকী। প্ৰবাদমতে এই টেঁকীৰ ওপৰতেই উঠি হেনো নাৰদে স্বৰ্গ-মৰ্ত্য-পাতাল পৰিভ্ৰমণ কৰি ফুৰিছিল।

টেঁকী অসমীয়া সমাজৰ অতিকৈ আপোন সম্পদ। টেঁকী থকা ঘৰখনৰ সৌন্দৰ্য্য বেছি হয়। পুৰণি কালত ইয়াৰ প্ৰভাৱ যিমান আছিল বৰ্তমান সময়ত কিন্তু ইয়াৰ প্ৰয়োজন অলপ হ'লেও কমি আহিছে যাৰ কাৰণ হৈছে আধুনিক সময়ৰ ইলেকট্ৰনিক যন্ত্ৰ। বৰ্তমান সমাজখন যদিও বিজ্ঞানৰ অগ্ৰগতিৰ লগত আগবাঢ়ি গৈছে তথাপিও আমি আমাৰ মূল্যবান সম্পদবোৰ অপ্ৰয়োজনীয় বুলি অনাদৰ কৰিব নালাগে। যিবোৰে আমাৰ অসমীয়া সমাজক আন সমাজৰ আগত দাঙি ধৰাত সহায় কৰে সেইবোৰক সেয়ে সদায় সংৰক্ষণ কৰি ৰখাটো প্ৰয়োজন। এই সম্পদবোৰেই আমাৰ মান বৃদ্ধি কৰে।

বিহু গীতত অসমীয়া সামাজিক চিত্ৰ

— দীপশিখা কলিতা

বিহুগীত হৈছে অনুষ্ঠানমূলক লোকগীত। বিহুগীত আৰু বিহুনাচ সাধাৰণতে 'কৃষি ভূমি'ৰ উৰ্বৰতাৰ প্ৰতীক। বিহুগীতৰ অন্তৰ্নিহিত বিষয়বস্তু হৈছে প্ৰেম। এই প্ৰেমৰ ফলস্বৰূপেই সৃষ্টিৰ বিকাশ; বিহুগীতৰ মূল বিষয়বস্তু প্ৰেম যদিও এই গীতবোৰৰ মাজত অসমীয়া জাতিৰ সামাজিক চিত্ৰ সুন্দৰকৈ প্ৰতিফলিত হৈছে। অসমীয়া জাতিৰ ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, লোক বিশ্বাস আদিৰ চিত্ৰ সুন্দৰভাৱে প্ৰকাশ পাইছে।

কোনো এটা শুভ-কামৰ আৰম্ভণিতে দেৱ-দেৱীৰ আৰাধনা আৰু পূজনীয় ব্যক্তিক সেৱা কৰাটো অসমীয়া সমাজৰ প্ৰধান ৰীতি। বিহুগীতত অসমীয়া সমাজৰ এই ৰীতিৰ কথা উল্লেখ আছে।

“প্ৰথমে প্ৰণামো   দেৱী সৰস্বতী
দ্বিতীয় প্ৰণামো হৰি,
তৃতীয় প্ৰণামো   গাঁৱৰ বুঢ়া-মেথা
ধৰি যাঁও মামাৰ গুৰি।”

বিহুগীত যিহেতু যৌৱনৰ আৰু প্ৰেমৰ গীত, সেয়ে গীতবোৰত ডেকা-গাভৰুৰ শৰীৰৰ বিভিন্ন অংগৰ ৰূপ-লাৱণ্যৰ লগতে বিভিন্ন সাজ-পাৰ, আ-অলংকাৰ, প্ৰসাধন আদিৰ কথাও আছে। অসমীয়া তিৰোতাবিলাকৰ বেছিভাগেই একোগৰাকী ভাল শিপিনী। ৰাতিটোৰ ভিতৰতে সূতা কাটি কাপোৰ বোৱাৰ উল্লেখ বিহুগীতত পোৱা যায়। ৰীতিটোৰ ভিতৰত কাটে পাজি সূতা পূৱালৈ তৰিতে তাত।”

বিহুগীতৰ দ্বাৰা অসমীয়া সমাজৰ বিবাহৰ সম্পৰ্কেও বিভিন্ন কথা জানিব পাৰি। যদি কেতিয়াবা ল'ৰাই ছোৱালীক পলুৱাই নিয়ে তেতিয়া সমাজত গা-ধন দিব লগা হয়।

অসমীয়া লোকমূলক কৃষিজীৱি। সেয়ে বিহুগীতত কৃষি সম্বন্ধীয় পথাৰ, হাল, গৰু আদি শব্দৰ প্ৰয়োগ দেখা যায়।

গতিকে, বিহুগীত অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংগ। বিহুগীত অসমীয়া জাতিৰ দাপোণ স্বৰূপে; য'ত অসমীয়া সমাজৰ সামাজিক চিত্ৰ সুন্দৰকৈ প্ৰতিফলিত হৈছে। ❖❖

সত্ৰীয়া নৃত্য

— গীতিকা হালৈ

ভাৰতৰ শাস্ত্ৰীয় নৃত্যৰ ভিতৰত অসমীয়া সত্ৰীয়া নৃত্যৰ ভিতৰত অসমীয়া সত্ৰীয়া নৃত্যৰ স্থান অতি উল্লেখযোগ্য। মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱে ১৫ আৰু ১৬ শতিকাত অসমলৈ এক নতুন জাগৰণ আনে। তেওঁ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম গ্ৰহণত আৰু ধৰ্ম প্ৰচাৰত সকলোকে ব্ৰতী কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে। সেয়েহে এই ধৰ্ম প্ৰচাৰ আৰু প্ৰসাৰৰ বাবে গাঁৱে-ভূঞে নামঘৰ, সত্ৰ আদিৰ নিৰ্মাণ কৰে। তেওঁ নিৰ্মাণ কৰা সত্ৰসমূহ পিছলৈ ধৰ্মীয় সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানলৈ পৰিৱৰ্তন হ'ল। এই সত্ৰসমূহতে ভগৱানৰ গুণ-গৰিমা গাই কিছুমান নৃত্য কৰা হৈছিল আৰু তাকে সত্ৰীয়া নৃত্য বোলা হয়। 'সত্ৰীয়া' শব্দটো 'সত্ৰ'ৰ পৰা আহিছে। অংকীয়া নাটৰ ই এক বিশেষ অংশ। এই নৃত্যত পুৰুষ-নাৰী উভয়ে

স্থান আছে। ইয়াক দুটা ভাগত ভাগ কৰা হৈছে। এই নৃত্যত খোল, ঢোল, তাল আৰু বাঁহীক বাদ্য হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। ২০০০ চনৰ ১৩ নৱেম্বৰত সাহিত্য কলা একাডেমী অনুষ্ঠানে সত্ৰীয়া নৃত্যক ভাৰতৰ শাস্ত্ৰীয় নৃত্যসমূহৰ মাজত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিছে। ❖❖

অসমৰ লোক-সংস্কৃতিত কল আৰু পাত-পচলা

— স্বপ্না মেধি

অসমীয়া লোক সমাজত কল আৰু কল-পাতৰ উপযোগীতা সম্বন্ধে ভালেমান কথা পোৱা যায়। অসম অৰ্যদ্রাবিড় প্ৰভাৱসূষ্ট সংস্কৃতিৰ ৰহস্যৰ হ'লেও ইয়াৰ মূল ভেটি অষ্ট্ৰ' - মংগোলীয় উৰ্বৰা লোকবিশ্বাস। সেয়েহে অসমীয়া সংস্কৃতিত উৰ্বৰতাৰ প্ৰতীক হিচাপে কল — সংস্কৃতিৰ সুদীৰ্ঘ জয়যাত্ৰা আছে।

লোক জীৱনত কলৰ ব্যৱহাৰ :

অসমীয়া মানুহৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ সকলো ক্ষেত্ৰতে কলৰ ব্যৱহাৰ বাঁহতকৈ বেছিনহ'লেও কম নহয়। সকলো মাংগলিক কাৰ্যতে কলৰ প্ৰসাদৰ দৰে কলপুলি, কলদোনা নতুবা কলপাতৰ ব্যৱহাৰ অপৰিহাৰ্য। তাৰে কেইটামান তলত চমুৱাই আলোচনা কৰা হ'ল —

বিয়া : অসমীয়া আৰু অসমৰ হিন্দুধৰ্মৰ প্ৰভাৱপুষ্ট জনগোষ্ঠীৰ বিবাহ উৎসৱত দৰা-কইনা নোৱাওঁতে কলৰ বেই সাজি, কলপাতেৰে ৰভা-পৰলা দি, আগলি কলপাতত তামোল-পানৰ পৰাই দি, কলপটুৱাৰে চালঙি পাতি জ্বলাই জোৰোণ, দৈয়ন দিয়া, গাঁঠিয়ন খুন্দা, সুৰাশুৰি তোলা, দৰা আদৰা, লগুণ গাঁঠি, সপ্তপদি গমন আদি বিভিন্ন কাৰ্য কলগছেৰে সম্পন্ন কৰা হয়। আনকি তোলনী বিয়াতো পাভ গাভৰুক কলগছৰ লগত আগবিয়া পাতি দিয়া হ'ল আৰু কোচত সন্তানৰ প্ৰতীক হিচাপে কলতিলৰ কনাই তুলি দিয়া হ'ল।

মান সংকাৰত কলৰ ব্যৱহাৰ : মান সংকাৰৰ ক্ষেত্ৰতো কলপাতৰ ব্যৱহাৰ আছে। মোমাই বা ভাগিনৰ উদ্দেশ্যে আগবঢ়োৱা উছৰৰ তামোল পান বা মঙহ কলপাতত বান্ধি দিয়াটোৱে সকলো জনজাতীয় সমাজৰে নিয়ম। সমাজত দিবলগীয়া মাননী গামোচা বা শৰাই চকাৰ পৰিৱৰ্তে কলপাতত দিলে দিওতাৰ মান বাঢ়ে বুলি ভবা হয়। আনকি সমাজত দায়-জগৰ লাগিলে কলপাতত অলপ তামোল-পান বা সামান্য পৰিমাণৰ ধন দি ৰাইজৰ ওচৰত আঁঠু ল'লে ভৰিবলগীয়া হাজাৰ টকীয়া দণ্ডয়েও সহজতে মৰিষণ হৈ যায়।

লোক-চিকিৎসাত কলৰ ব্যৱহাৰ : কলৰ ঔষধীয় গুণাগুণ থকা

বাবেই লোকসমাজত ই ৰোগীৰ পথ্য হিচাপে বিৰেচিত হৈ আহিছে। কেঁচুৱাতে কল খুৱালে কেঁচুৱাৰ গাত হাতীৰ সমান বল হয় বুলি কোৱা বিশ্বাস আছে। পেটৰ অসুখৰ কাৰণে ভীম বা আঠিয়া যেনে উপকাৰী তাৰ বাকলি পুৰি কৰা কলা খাবো তেনে উপকাৰী। তাৰোপৰি কলাখাৰ চুলিৰ কাৰণেও উপকাৰী। কলাখাৰেৰে নিয়মিতভাৱে মুৰ ধুলে চুলিৰ উফি নোহোৱা কৰাৰ লগতে মূৰঘূৰনি, পানী লগা আদি অসুখো দূৰ কৰে। কলডিলৰ বোঁখা বৰকৈ চুই মেলি থাকিলে নাকৰ এণ্ডা ভঙা ৰোগ হয় বুলি লোকবিশ্বাস আছে। কলৰ খুৰিপাত চোবালে দাঁতত পোকে ধৰে বুলি বিশ্বাস কৰা হয়। মানুহৰ বসন্ত ওলালে ৰোগীক পৰিত্ৰভাৱে ৰাখি বগা কাপোৰ পৰিধান কৰাই কলপাতত শুবলৈ দিয়া হয়। তান্ত্ৰিক সাধনা বা ইন্দ্ৰজাল বিদ্যাতো কলৰ বিভিন্ন অংগৰ ব্যৱহাৰ আছে।

লোক কলাত কল : লোককলাতো কলৰ অৱদান নুই কৰিব নোৱাৰি। ছিৰলা ছিৰলিকৈ ফালি যোৱা কলপাততে শিপিনিয়ে প্ৰথমে কাপোৰত তুলিবলগীয়া ফুলৰ চানেকি বাচে। পান আৰু ভোজনৰ বাবে কলদোনা আৰু কলপাতৰ পৰা সাজি লোৱা পাত্ৰ, কলপটুৱাৰে সজোৱা বিভিন্ন দেৱ-দেৱীৰ প্ৰতিকৃতি, আইপূজাৰ উদ্দেশ্যে সাজি লোৱা কলপটুৱাৰ ডিঙা বা ভেল ইত্যাদিত লোক-কলা সন্মত শৈল্প-নেপুণ ফুটাই তোলাৰ যথেষ্ট সুবিধা আছে।

অসমীয়া লোক-সাহিত্যত কল : অসমীয়া লোকগীত মাত্ৰ কলৰ বিশেষ সমাদৰ আছে। ধেমেলীয়া গীত হিচাপে উজনিৰ পচলাৰ জুনা বা নামনিৰ পচলা কটা গীত উল্লেখযোগ্য লোক-গীত। ইয়াৰ বাহিৰেও-বিয়াগীত, খিচা গীত আৰু বিহুগীত বনঘোষাত কলৰ উল্লেখ শলাগিবলগীয়া। যেনে —

‘কল বুঢ়া হ’ল

থোকত ঐ মইনা

কল বুঢ়া হ’ল থোকত;

তই বুঢ়া হলি

হাবি বননিয়ে

মই বুঢ়ী হলোঁ ঘৰত।'

অসমীয়া ফকৰা-যোঁজনা প্ৰবচন, সাঁথৰ আদিতো কলৰ উল্লেখ
বহলভাৱে পোৱা যায়। এনে কেইটামান নিদৰ্শন হ'ল —

- ক) কল চাই পুলি, মাক চাই ছলী।
- খ) সুফল কদলি, সুতিৰি ফেদেলি।
- গ) তিনিশ যাঠি জোপা ৰোৱা কল
মাহেকে পষেকে চিকুনাবা তল
পাত পচলা লাভতে খাবা
লংকাৰ বনিজ ঘৰতে পাবা।
- ঘ) কলপাতে জেলেলো / ঝিলিলিউ
ৰাতি কুকুৰ ঘুকে / ভুকে;

ওলাই চা ওলাই চা

আমাৰ ভালুক নাচে।

এনেদৰে আলোচনা কৰিলে দেখা যায় যে অসমীয়া লোক
জীৱনত কলৰ ব্যৱহাৰ সন্টালনিকৈ পোৱা যায়। গ্ৰাম্য সমাজত তামোল
পান, শৰাইৰ যিদৰে সম্ভ্ৰমপূৰ্ণ বহল ব্যৱহাৰ আছে সেইদৰে কল আৰু
পাত-পচলাৰ ব্যৱহাৰো বহলভাৱে আছে।

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী :

ৰাভা হাকাচাম, উপেন : *বৰ অসমৰ বৰ্ণিত সংস্কৃতি*, প্ৰথম প্ৰকাশ, মে'
২০০৮, বীণা লাইব্ৰেৰী, কলেজ হোষ্টেল ৰোড; গুৱাহাটী-১।

উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ জনজাতীয় সমাজত নাৰীৰ স্থিতি

— হেমাঞ্জলী চৌধুৰী

নৃতাত্ত্বিকসকলে পৃথিৱীৰ বৃহৎ মানৱগোষ্ঠীক শাৰীৰিক অৱয়বৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কেইটামান মূখ্য প্ৰজাতিত ভাগ কৰিছে। সেইবোৰৰ ভিতৰত নিগ্ৰো, ককেছীয়, মংগোলীয় অন্যতম। আনহাতে এইসমূহ মূখ্য প্ৰজাতিক আকৌ ভাষা তথা অন্যান্য সাংস্কৃতিক উপাদানৰ স্বকীয়তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি অষ্ট্ৰিক, ড্ৰাভিড়, চীন তিব্বতীয় ইত্যাদি ভাগত বিভক্ত কৰিছে। ৰাজনৈতিক ৰক্ষণাবেক্ষণৰ সূচনাৰ্থে ভাৰত চৰকাৰে যি জনগোষ্ঠী তুলনামূলকভাবে অন্যান্য জনগোষ্ঠীতকৈ পিছপৰা আৰু অনগ্রসৰ আৰু যি জনগোষ্ঠী পুৰণিকলীয়া ৰীতি-নীতি খামোচ মাৰি ধৰি স্বকীয় পৰম্পৰা অটুট ৰখাত সক্ষম হৈ আছে তেনে জনগোষ্ঠীক অনুসূচিত জনজাতি / উপজাতি / আদিবাসী / Schedule Tribes হিচাপে স্বীকৃতি প্ৰদান কৰিছে। সেই হিচাপে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ জনজাতি বুলিলে ঘাইকৈ মংগোলীয় গোষ্ঠীৰ অন্তৰ্ভুক্ত তিব্বত বৰ্মীয় ভাষা-ভাষীকে বিশেষকৈ বুজোৱা হয়। সংবিধানে পিছপৰা, অনগ্রসৰ বুলি উল্লেখ কৰিলেই তেওঁলোকক পিছপৰা বুলি ক'ব নোৱাৰি। কাৰণ তেওঁলোক অতীজৰে পৰা সকলো দিশৰ পৰাই চহকী। উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ প্ৰত্যেকটো জাতিৰে ভাষা, সংস্কৃতি ভিন্ন ভিন্ন। তেওঁলোক প্ৰত্যেকে নিজ নিজ স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰাজিৰে বৈচিত্ৰ্যময়।

বৰ্তমান সময়ত আমাৰ সমাজত নাৰীৰ অৱস্থিতি সম্পৰ্কে নানা ধৰণৰ প্ৰশ্নৰ উদয় হ'ব ধৰিছে। এই দিশটোৰ লগত সংগতি ৰাখিয়ে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ জনজাতীয় সমাজ আৰু তেওঁলোকৰ সমাজত নাৰীৰ স্থিতি সম্পৰ্কে এটি আলোচনা প্ৰস্তুত কৰিব চেষ্টা কৰা হ'ল।

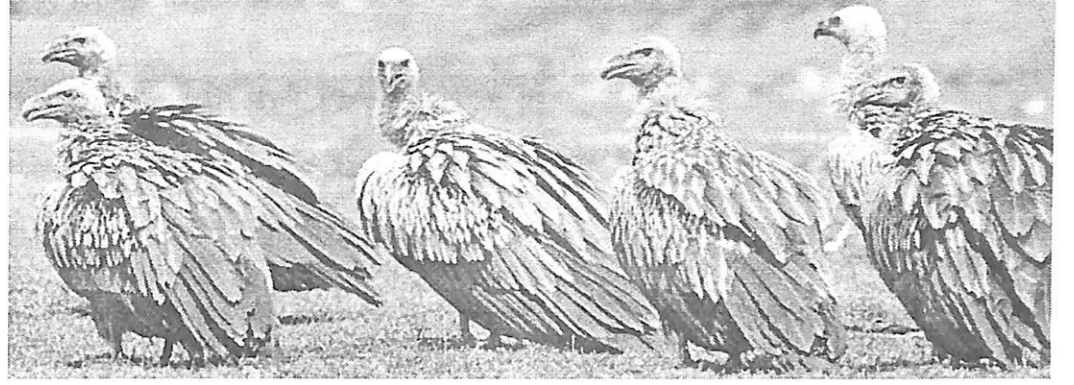
জনজাতীয় সমাজ ব্যৱস্থা পুৰণি কালৰ পৰাই মাতৃপ্ৰধান অৰ্থাৎ নাৰীকেন্দ্ৰীক। সমাজৰ সকলো সামাজিক বিধি, ব্যৱস্থা, প্ৰথা আদিৰ লগত নাৰীৰ সম্পৰ্ক ওতপ্ৰোত। পৰিয়াল একোটা মাতৃক কেন্দ্ৰ কৰিয়ে গঢ় লয়। উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ সকলো জাতিয়ে মাতৃপ্ৰধান, এইবুলি ক'লেও আমাৰ ভুল হ'ব। তথাপিও প্ৰত্যেক জনজাতীয় সমাজতে নাৰীৰ স্থান বহু উচ্চ। কোনো কোনো জাতিৰ ক্ষেত্ৰত মাকৰ স্থাৱৰ-অস্থাৱৰ সম্পত্তি জীয়েকলৈহে হস্তান্তৰিত হয়। তাত পুতেকৰ কোনো অধিকাৰ নাথাকে। এনে কিছুমান জনজাতি দেখিবলৈ পোৱা যায় যে সন্তানৰ জন্মসূত্ৰে

পোৱা উপাধিবোৰো মাকৰ পৰাহে অহা। এই বৈশিষ্ট্য গাৰো, খাচী সকলৰ মাজত প্ৰচলিত। জনজাতীয় নাৰীৰ সকলো কামতে অংশগ্ৰহণ কৰাৰ স্বাধীনতা আছে। তেওঁলোকৰ সমাজত বিবাহৰ ক্ষেত্ৰত কইনাৰ মতামত বিশেষভাৱে প্ৰয়োজনীয়। পুৰণি কালতো কইনাৰ মূল্য (গাধন) হিচাপে দৰাৰ ঘৰৰ পৰা মোটা অংকৰ ধনৰ টোপোলা কইনাৰ অভিভাৱকলৈ আগবঢ়াব লগা হৈছিল। ঘৰ চলোৱাৰ পৰা সমাজৰ সকলো কাৰ্যতে জনজাতীয় নাৰীয়ে অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰে। কোনো ধৰণৰ হকাৰধাৰ তেওঁলোক সন্মুখীন হোৱা দেখা নাযায়। মুঠতে সমাজৰ সকলো ক্ষেত্ৰতে নাৰীৰ অংশগ্ৰহণ এক মনকৰিবলগীয়া বিষয়।

আমাৰ অসমীয়া সমাজ ব্যৱস্থালৈ যদি আমি দৃষ্টি নিক্ষেপ কৰো তেন্তে দেখিম যে আমাৰ সমাজত নাৰীৰ স্থিতি, ভাৰতবৰ্ষৰ অন্য স্থানৰ তুলনাত বহুক্ষেত্ৰত উচ্চ। বিভিন্ন জাতি-জনজাতীয় সমাজৰ চাপ অসমীয়া সমাজ ব্যৱস্থাৰ ওপৰত পৰিছে। যাৰ ফলস্বৰূপে আমাৰ সমাজতো নাৰীৰ স্থান অন্য ঠাইৰ তুলনাত অলপ হ'লেও উচ্চ।

এইখিনিতে এটা কথা নুই কৰিবও নোৱাৰো যে বৰ্তমান যুগত সময়ৰ পাকচক্ৰত পৰি জনজাতীয় সমাজতো নাৰীৰ স্থিতিক লৈ কোনো কোনো সময়ত শংকাৰ সৃষ্টি হোৱা দেখা যায়। ইয়াৰ জ্বলন্ত উদাহৰণ ডাইনী হত্যা; নাৰীজনিত কেলেংকাৰী, বলাৎকাৰ আদি অপৰাধসমূহ জনজাতীয় সমাজ ব্যৱস্থাত নাছিল বুলিবই পাৰি। কিন্তু পুৰুষকেন্দ্ৰীক সমাজ ব্যৱস্থাৰ ধাম-খুমীয়াত পৰি অতীতত সেই কীৰ্তি, গৰিমা বৰ্তমানে কোনো কোনো সমাজত লাঘৱ হোৱা দেখা যায়। এইক্ষেত্ৰত উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ নাগৰিক হোৱা স্বৰূপে আমাৰ প্ৰত্যেকৰে দায়িত্ব হ'ব লাগে যে কোনো নাৰীয়ে যাতে নিজৰ অৱস্থিতিক লৈ শংকিত নহয়; সমাজৰ সকলো কামতে পুৰুষৰ সমানে অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰে; যৌতুক প্ৰথা, ধৰ্মণ আদি সমাজৰ পৰা যাতে নোহোৱা কৰিব পাৰি ইত্যাদিৰ হকে আগবাঢ়ি অহাটো।

অসমৰ সংকটজনক প্ৰজাতিসমূহ

— সংগীতা বৰুৱা

অসম গছ-গছনি আৰু বন্য প্ৰাণীত চহকী। ই বহুতো সংখ্যক বনৰীয়া জীৱ-জন্তুৰ গৃহভূমি। আৰু সেইবাবেই অসম গোটেই বিশ্বজুৰি জনাজাত। কিন্তু দুৰ্ভাগ্যবশতঃ এনে দুষ্প্ৰাপ্য প্ৰজাতিৰ কিছু বনৰীয়া জীৱ মানুহৰ হিংসাৰ বলি হৈ লুপ্তপ্ৰায় হোৱাৰ উপক্ৰম হৈছে। দুষ্প্ৰাপ্য চৰাই আৰু জন্তু যেনে — হুদু, টাচমেনিয়ান শিয়াল, পৰিভ্ৰমী পাৰ, কাচপিয়ান বাঘ, নীলা হাঁহ আৰু এনে বহুতো ইতিমধ্যে বিলুপ্তপ্ৰায়। এই চৰাই আৰু জন্তুবোৰ পৃথিৱীৰ বিভিন্ন ঠাইত পোৱা যায়। অসমত বাসকৰা প্ৰতিজন অসমীয়াই এনে ধৰণৰ দুষ্প্ৰাপ্য প্ৰজাতিৰ চৰাই আৰু জন্তুবোৰ সংৰক্ষণ কৰাত নিশ্চয় হাত মিলাব লাগিব।

অসম এক শিঙীয়া গড়ৰ বাবে পৃথিৱী বিখ্যাত। কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানখন হ'ল এক শিঙীয়া গড়ৰ নিবাসস্থল। এই উদ্যানতে সকলোতকৈ বেছি গঁড় পোৱা যায়। প্ৰতি বছৰে হাজাৰ হাজাৰ পৰ্যটকে এই গড় চাবৰ বাবেই অসমলৈ আহে। কাজিৰঙা উদ্যানৰ উপৰিও ওৰাং আৰু পবিতৰা অভয়াৰণ্যতো গঁড় পোৱা যায়। এই দুষ্প্ৰাপ্য জন্তুবিধে চোৰাং চিকাৰীৰ পৰা ভাবুকি পাই আহিছে যাৰ ফলত প্ৰতিবছৰে চোৰাং চিকাৰীৰ হাতত যথেষ্ট সংখ্যক গঁড়ে প্ৰাণ হেৰুৱাই আহিছে। তেওঁলোকে কেৱল খৰ্গৰ বাবে এই গঁড়সমূহ হত্যা কৰে যাক বিশ্বৰ বহু দেশত অমূল্য সম্পদ হিচাপে গণ্য কৰা হয়।

বগা পাখীৰ বনহাঁহ হ'ল অন্য এবিধ চৰাই যি বৰ্তমান বিলুপ্তিৰ পথত। এটা সময়ত এই চৰাইবিধ বিলুপ্ত হ'ব বুলি বিশ্বাস কৰা হৈছিল। ১৯৬০ চনত ডুমডুমৰ এখন চাহ বাগিছাৰ সহকাৰী পৰিচালকে বগা পাখীৰ বনহাঁহ বিচাৰি পাইছিল। তেতিয়াৰ পৰাই এই দুষ্প্ৰাপ্য চৰাইবিধৰ বক্ষণ-বেক্ষণৰ চেষ্টা চলোৱা হৈছে। বৰ্তমান এই বগা পাখীৰ বনহাঁহ বিধ ন-দুৱাৰ আৰু চাৰিদুৱাৰ অৰণ্য আৰু অৰুণাচলৰ কিছুমান ঠাইত দেখা পোৱা যায়। কিন্তু অসমৰ সেমেকা ঠাইত এইবিধ চৰাই বাস কৰে আৰু এই আবাসস্থলীৰ ধ্বংসৰ বাবেই ই সংকটগ্ৰস্ত চৰাইৰ তালিকাত আছে।

ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বুকুত সাধাৰণতে দেখা পোৱা এবিধ জীৱ হ'ল শিহু। কিন্তু বৰ্তমান এইবিধ জীৱও দুৰ্লভ হোৱা দেখা পোৱা গৈছে। এই জীৱবিধেও চোৰাং চিকাৰী আৰু পানীত মিহলি হোৱা ৰাসায়নিক দ্ৰব্যৰ বাবে অৱলুপ্তিৰ ভাবুকিৰ মুখামুখি হৈছে। ১৯৯৩ চনৰ এক গণনাত শদিয়াৰ পৰা ধুবুৰীলৈ ব্ৰহ্মপুত্ৰত প্ৰায় চাৰিশ শিহু জৰিপ কৰা হৈছিল। কিন্তু বৰ্তমান পৰিবেশ সংৰক্ষণকাৰীসকলে অনুমান কৰে যে সিহঁতৰ সংখ্যা ২৬০ লৈ হ্রাস হৈছে। ইয়াৰ কাৰণ হৈছে যে এই শিহুৰ তেল ঔষধ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হয় বাবেই এইবিধ জীৱ চোৰাং চিকাৰীৰ চিকাৰ হৈছে।

বৰটোকোলা হ'ল অসমত পোৱা আন এবিধ দুষ্প্ৰাপ্য চৰাই। অসমত এইবিধ চৰাইৰ সংখ্যা আছিল প্ৰায় ৮০০, কিন্তু বৰ্তমান সিহঁতৰ সংখ্যা দ্ৰুত গতিত ধ্বংস কৰা আৰু পৰিবেশ নিৰাকৰণ; ইয়েই হৈছে এই চৰাইবিধৰ জীৱনৰ প্ৰতি ভাবুকি স্বৰূপ।

এতিয়া প্ৰশ্ন হ'ল কিদৰে এই দুষ্প্ৰাপ্য চৰাই আৰু জন্তুবোৰক ৰক্ষা কৰিব পৰা যাব। চৰকাৰে ইতিমধ্যে কিছুমান আঁচনি গ্ৰহণ কৰিছে যদিও সিহঁতৰ প্ৰতিৰক্ষাৰ বাবে এই প্ৰচেষ্টা যথেষ্ট নহয়। সেইবাবে আমি সকলো শ্ৰেণীৰ মানুহেই চৰকাৰ আৰু পৰিবেশ ৰক্ষণকাৰীৰ সন্মত সহযোগ আগবঢ়াব লাগিব। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলেও জনসজাগতা বৃদ্ধিৰ এক বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। যদি অসমৰ সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আগবাঢ়ি আহে তেন্তে এই বিলুপ্তপ্ৰায় প্ৰজাতিসমূহৰ ৰক্ষাত ৰাজ্য জুৰি এক বিৰাট সজাগতা অনুষ্ঠানৰ সূচনা কৰিব পৰা যাব। এইদৰেই তেওঁলোকে এনে এক পৰিবেশৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰিব যাৰ দ্বাৰা সাধাৰণ মানুহে বুজি উঠিব যে এই চৰাই আৰু জন্তুবোৰ অসমৰ গৌৰৱ। ইয়াৰ উপৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে বিশেষ দিনত বৃক্ষৰোপণৰ জৰিয়তে অসমৰ প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য বৃদ্ধিৰ লগে লগে জীৱ-জন্তু আৰু চৰাইসমূহৰ সুৰক্ষাতো অৰিহণা যোগাব পাৰে।

চিত্তা বিজ্ঞানৰ দ্বাৰ

— প্ৰিয়ংকা দলে

‘ন হি জ্ঞানেন সদশং পৰিত্ৰমিহ ৰিদ্যতে।

তৎস্বয়ং যোগসংসিদ্ধঃ কালেনাত্মনি ৰিপদতে ॥ ৪/৩৮ গীতা।

অৰ্থাৎ এই জগতৰ চিন্ময় জ্ঞানৰ দৰে পৰিত্ৰ আৰু অপাৰ্থিৰ বস্তু আৰু একো নাই। সেই জ্ঞান সকলো যোগৰ পৰিপক্ক ফল। সেৱা ভক্তিৰ পথত সিদ্ধি লাভ কৰাজনে কালক্রমত নিজৰ ভিতৰতে সেই জ্ঞানৰ আস্থাদ লাভ কৰিব পাৰে।

জ্ঞান আৰু মান-মৰ্যাদাৰ সংমিশ্ৰিত সত্বাই হ’ল মানুহ। মানুহৰ মানসিকতাত তিনিটা উপাদান থকা পৰিলক্ষিত হয়। সেই তিনিওটা উপাদানৰ এক সাধনত জ্ঞান উদয় হয়। সেই তিনিটা মানসিক উপাদান হ’ল — অনুভূতি, চিন্তা আৰু ইচ্ছা।

জ্ঞান আহৰণৰ ক্ষেত্ৰত চিন্তাৰ অসীম প্ৰভাৱ থকা পৰিলক্ষিত হয়। চিন্তাক জ্ঞানৰ সাঁচাৰ কাঠী বুলি কোৱা হয়। চিন্তাৰ দুটা ৰূপ আছে। সেই ৰূপ দুটা হ’ল — সদৰ্থক ৰূপ আৰু নয়ৰ্থক ৰূপ। চিন্তাৰ সদৰ্থক ৰূপৰ দ্বাৰা সমাজ স্বীকৃত সামাজিক আচাৰ, সামাজিক কাজ, কল্যাণমূলক কামক বুজোৱা হয় আৰু চিন্তাৰ নয়ৰ্থক ৰূপৰ দ্বাৰা সমাজৰ নিষিদ্ধ কাম, অপৰাধমূলক কামক বুজোৱা হয়।

সদৰ্থক চিন্তাৰ উৎকৰ্ষ সাধনে সমাজক সমৃদ্ধি কৰি তোলাৰ লগতে সমাজত শান্তি-সম্প্ৰীতি, সামাজিক শৃংখলা অটুট ৰাখে। আনহাতে নয়ৰ্থক চিন্তাৰ উৎকৰ্ষ সাধনে সমাজত অপায়-অমঙ্গল, অশান্তি, সামাজিক বিশৃঙ্খলৰ বীজ ৰোপণ কৰে আৰু মানৱ জীৱনক বিষময় কৰি তোলে।

সমাজৰ সকলো পৰ্যায়ৰ মানুহে আন্তৰিক প্ৰচেষ্টাৰে সাৰ্থক চিন্তাৰ অনুশীলন কৰিব পাৰে। সদৰ্থক চিন্তাৰ অনুশীলনকাৰীজনৰ কিছুমান বিশেষ গুণ থকা দেখা যায়। সেই গুণবোৰ অনুশীলনকাৰীজনৰ লগতে সমাজৰো কল্যাণ সাধন কৰে। সেই গুণবোৰ হ’ল —

১। সদৰ্থক চিন্তাৰ গৰাকীজন ইতিবাচক দৃষ্টিভংগী সম্পন্ন হোৱা দেখা যায়।

২। সদৰ্থক চিন্তাৰ গৰাকীজন নৈতিকভাৱে সৱল।

৩। তথাকথিত সমাজত প্ৰচলিত অন্ধবিশ্বাস, কু-সংস্কাৰ, এলাঞ্চুলীয়া ৰীতি-নীতি আৰু ধ্যান ধাৰণাক সুস্থ-সৱল বিচাৰ বুদ্ধিৰ দ্বাৰা পৰিত্যাগ কৰাৰ মনোবৃত্তি আৰু নিত্য-নতুনত্বৰ প্ৰতি সততে আকৃষ্ট হোৱাটো সদৰ্থক চিন্তাৰ গৰাকীজনৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য।

৪। সদৰ্থক চিন্তাৰ গৰাকীজন উচ্চ আদৰ্শৰ প্ৰতি আনুগত্য প্ৰকাশ কৰে। সভ্য সমাজ ব্যৱস্থাত আদৰ্শকেন্দ্ৰীক জীৱন এক সুৱৰ্ণ অলংকাৰ। আদৰ্শই মানৱ জীৱন-যাপনৰ মানদণ্ডক উন্নত কৰি তোলে।

৫। সদৰ্থক চিন্তাৰ গৰাকীজন উদাৰ মনোবৃত্তি আৰু কষ্টসহিষ্ণু মনোবৃত্তি হ’ব লাগিব।

‘জ্ঞান’ মানুহৰ একচেতীয়া সম্পদ। জ্ঞান চৰ্চা কেৱল জীৱ শ্ৰেষ্ঠ মানুহে কৰিব পাৰে। অমৃতস্বৰূপ জ্ঞান চৰ্চাৰ দ্বাৰা মানুহে সমাজত নৈতিকতা, মানৱতা আৰু সুন্দৰ জীৱনৰ জয় গান গাব পাৰে। জ্ঞানৰ আলোকেৰে আলোকিত হ’ব পাৰিলে মানুহে পৰম শান্তি নিজৰ মাজতে বিচাৰি পায় আৰু সুন্দৰভাৱে ব্যক্তিগত তথা সামাজিক জীৱন যাপন কৰিব পাৰে।

মানুহে দেখি যিমান জ্ঞান আহৰণ কৰে, তাতকৈ বেছি শুনি জ্ঞান আহৰণ কৰে। মানুহৰ শুনা শক্তিক সৰ্বাতকৈ মহান বুলি কোৱা হয়। শ্ৰৱণ ক্ৰিয়াকে জ্ঞান আহৰণৰ অন্যান্য পন্থাতকৈ উৎকৃষ্ট পন্থা বুলি অভিহিত কৰা হয়। সাধাৰণতে, মানুহে শ্ৰৱণ, মনন আৰু নিদিধ্যামন মাধ্যমেৰে জ্ঞান আয়ত্ব কৰে। শ্ৰৱণ ক্ৰিয়াত মানুহে সমাজৰ আন সভ্যসকলে কোৱা কথাবোৰ শুনে, মনন ক্ৰিয়াত সেই শুনা কথাবোৰ সত্য নে, অসত্য, গ্ৰহণীয় নে বৰ্জনীয় ইত্যাদিৰ বিষয়ে বৌদ্ধিক বিচাৰ-বিবেচনা কৰা হয় আৰু যিবোৰ কথা সত্য, গ্ৰহণযোগ্য ইত্যাদি কথাবোৰৰ ওপৰত মনক নিৱদ্ধ কৰাকে নিদিধ্যামন ক্ৰিয়া বোলা হয়। পৰম জ্ঞান উৎকৰ্ষ সাধনে সমাজত শান্তি সম্প্ৰতি, মানৱতা, আধ্যাত্মিকতাৰ নিজৰা বোঁয়ায় আৰু মানুহৰ পাৰম্পৰিক সম্পৰ্কক আৰু অধিক মজবুত তথা মধুৰ কৰি তোলে।

মূল্যহীন প্ৰেম

— শ্বেখ শ্বাহ আলম

সময় নিশা এঘাৰমান বাজিছে। মুকুলে সমস্ত ঘটনাটো পুনৰাই ভাৰি চাবলৈ চেষ্টা কৰিলে। ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে তেওঁ বাৰান্দাৰ চকীখনত বহিল। কেতিয়া শোৱা কোঠাৰ পৰা ওলাই আহিছিল তেওঁ নাজানে। বাহিৰৰ প্ৰায় পূৰ্ণাংগ ফৰিংফুটা জোনাকটোৱে অ'ত-তত পৰি ৰাতিটো বহস্যময় কৰি তুলিছে; শান্ত নিশা। কোনোবা ভাগৰুৱা পথিকে বহুদূৰ বাট খোজকাঢ়ি গছৰ ছাঁত জিৰণি লোৱাৰ দৰে সকলো প্ৰাণীয়ে নিজকে সমৰ্পণ কৰিছে নিজম নিশাটিৰ কোলাত। মাজে মাজে প্ৰকৃতিৰ ৰং সনা নতুন পাতবোৰক স্থান দি পুৰণি পাতবোৰে গছৰ পৰা সৰি চট-চট শব্দ কৰাৰ বাহিৰে একো শব্দ নাই। আছে মাথো নিজম নিস্তন্ধ নিশাৰ একমাত্ৰ সাৰথি মুকুল।

কথাবোৰ আজিও ভাবিলে মুকুলে স্বাভাৱিক অৱস্থালৈ ঘূৰি আহিবলৈ অপ্ৰস্তুত হৈ পৰে। হয়তো কেতিয়াবা ভালো লাগে। চকুৰ আগত ৰাতিপুৱাৰ সূৰ্য্যটোৰ দৰে ভাঁহি উঠা প্ৰথম দিনটো, কলেজৰ পৰা পশ্চিমফালে যোৱা ৰাস্তাটোৰ দাঁতিত গল্প কৰা দ্বিতীয় দিন আৰু তাৰ পাছত কেণ্টিন, চাহ বাগিছা, ৰাসমেলা, তাৰ পাছতেই .....।

সেইবোৰ দীঘলীয়া উপন্যাসৰ কাহিনীৰ দৰে। যিবোৰৰ প্ৰতিটো স্বৰ্বেই মুকুলৰ হৃদয়ৰ ৰঞ্জে-ৰঞ্জে এতিয়াওঁ বাজি আছে। তাৰে কিছুমান, যাক ভাৰিবৰ ধৈৰ্য বা সাহসকণ কেতিয়াবা মুকুলৰ নাথাকে। সি এৰি অহা অশ্ৰুসিক্ত অতীতৰ ঠাইত তেওঁ ৰামধেনু বলীয়া ভৱিষ্যতৰ সপোন ৰচিছিল। সোপনবোৰ হেৰাই গ'ল ক'ৰবাত। যেন আহাৰ মইয়া ক'লা ডাৰৰবোৰে পূৰ্ণিমাৰ সলনি নমাই আনিলে ঘোৰ এক্কাৰ। যি এক্কাৰে চিকুটি চিকুটি খাই উকা কৰি পেলাইছে মুকুলৰ সোণোৱালী সপোনৰ কাৰেংঘৰ। সাধাৰণ পৰুৱা এটাই যেনেকৈ ডাঙৰ পুথি এখন খাই শেষ কৰি দিয়ে। ঠিক তেনেকৈয়ে 'প্ৰেম' নামৰ ভয়ঙ্কৰ শব্দ এটাই মুকুলক খাই নিঃশেষ কৰি দিয়াৰ উপক্ৰম কৰি আছিল।

আজিও সেই ভয়ঙ্কৰ 'প্ৰেম' নামৰ শব্দটোৰ পৰা আঁতৰি থাকিব পৰা নাই মুকুলে। য'তেই মুকুল ত'তেই প্ৰেমৰ গোন্ধ। তথাপিওঁ কিয় সাজিব পৰা নাই দ্বিতীয়টো প্ৰেমৰ তাজমহল। যি প্ৰেমৰ বাবে 'শ্বাহজাহান-মমতাজ'ৰ প্ৰেমৰ নিদৰ্শন তাজমহল গঢ়াৰ সপোন ৰচিছিল মুকুলে। যি তাজমহলৰ নায়িকাৰ আসনত মমতাজৰ শাৰীত বহুৱাইছিল মণিক আৰু নিজকে শ্বাহজাহান হোৱাৰ সপোন ৰছিছিল মুকুলে। কিন্তু

কোনোবা এটি কালধুমুহাই নিমিষতে থান-বান কৰি থৈছিল মুকুলৰ প্ৰেমৰ তাজমহলটি।

ফেব্ৰুৱাৰী মাহৰ কোনোবা এটি দিনত মণিয়ে কলেজৰ পৰা উভতা বাটত মুকুলে লগ পাইছিল। প্ৰথম দৰ্শনতে অভিভূত হৈ পৰিছিল মুকুল। 'মণি' সঁচাই মাধুৰ্যময়। তাইক চালেই ভাৱ হয় সোণৰ চামুচেৰে গাখীৰ খুৱাই ডাঙৰ কৰা এজনী ধনী ঘৰৰ দুলাড়ী। মুকুলে যেন তাইক হৃদয়ৰ আলসুৱা কোণত স্থান দিবলৈ মুগ্ধ হৈ পৰিছিল।

স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষৰ ১৯ বছৰীয়া মিচ্ মণিয়ে ধৰা দিছিল মুকুলৰ প্ৰেমৰ জালত। যিদৰে খালত আৱদ্ধ হৈ থকা মাছ এটাই সাগৰত বিচৰণ কৰিবলৈ পাই আনন্দত আত্মহাৰা হয়। ঠিক মণিয়ে মুকুলৰ প্ৰেমত গভীৰৰ পৰা গভীৰলৈ ডুব দিছিল। এদিন দুয়ো হাতত হাত থৈ প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ হৈছিল জনমে জনমে দুয়ো একেলগেই থাকিব। এনেতে বৃষ্টি দেৱতাই নিমিষতে ধুমুহা চেৰেকণিৰে জগত কঁপাই তুলিলে। কিহৰ এই ধুমুহা, জীৱনৰ নে যৌৱণৰ? ভয়ত মণিয়ে জোৰকৈ মুকুলক সাৱটি ধৰিলে ....। সিদিনাৰ পৰা মুকুলে আৱিষ্কাৰ কৰিলে এক নতুন জগত। যাৰ সাক্ষী হিচাপে ৰৈ গ'ল আকাশ, বতাহ, বৃক্ষ লতা .....।

..... দিনৰ পাছত দিন বাগৰিল। দুয়ো ধৰিবই নোৱাৰিছিল দুটা বছৰ কেনেকৈ পাৰ হ'ল। আজি ফেব্ৰুৱাৰী মাহৰ ২০ তাৰিখ। ঈদলৈ বাকী মাত্ৰ দুদিন। আনন্দত আত্মহাৰা, এমাহ জোৰা ৰোজাৰ অন্তত আনন্দ-স্মৃতিত হৈ-চৈ পৰিবেশ। কিন্তু মুকুলৰ বাবে অভিশপ্ত ফেব্ৰুৱাৰী মাহটোৱে কঢ়িয়াই আনিলে দুধাৰী চকুলো —

“প্ৰেমৰ যন্ত্ৰণা কোনে বুজিব

যিজনে পাই হেৰুৱাইছে সেইজনেহে।”

আবেলি সময়; মণিয়ে লিখা চিঠি এখন ৰাখলে মুকুলক দিলে। মুকুলে ওপৰৰ আখৰবোৰ পঢ়াৰ ধৈৰ্য নোহোৱাত লেফাফাটো চিঙি পেলালে —

প্ৰতি,

মৰমৰ মুকুল,

পোন প্ৰথমে মোৰ হাজাৰ হাজাৰ মৰম গ্ৰহণ কৰিব। বহুদিন ধৰি আপোনালৈ নিলিখাৰ বাবে হয়তো বেয়া পাইছে। কিন্তু কি কৰিব

নিয়তিৰ নিয়ম যে নিষ্ঠুৰ। মই হাজাৰ হাজাৰ বাৰ আপোনাৰ পৰা ক্ষমা বিচাৰিছো। মই জানো মই লিখা কথাবোৰে আপোনাক উত্তেজিত কৰিব। কিন্তু মোৰ উপায় নাই, ধৈৰ্য্য ধৰি চিঠিখন পঢ়ক। আপুনি বিশ্বাস কৰিব নে নাই মই নাজানো — মই আপোনাৰ ভালপোৱাক কেতিয়াওঁ পাহৰিব নোৱাৰিম আৰু মইয়ো আপোনাক বহুত ভালপাওঁ। কিন্তু মই আপোনাৰ জীৱন সংগীনী হ'ব নোৱাৰিলোঁ। আপোনাক ভালপোৱাৰ অপৰাধত মোক ঘৰৰ মানুহে মানসিকভাৱে বহুত অত্যাচাৰ কৰিছে। আপোনাৰ ভালপোৱাৰ পৰিত্ৰ তাজমহলটি ধ্বংস কৰিবলৈ অহা মাহৰ ৮ তাৰিখটো ধাৰ্য্য কৰা হৈছে।

মানে অহা ৮ তাৰিখে মোৰ বিয়া। দৰা গুৱাহাটীৰ। যিমান দিনলৈ জীয়াই থাকিম, আপোনাৰ ভালপোৱাক শ্ৰদ্ধা কৰিম। মই পৰাজিত। বিশেষ লিখি দুখ দিব খোজা নাই। মাত্ৰ এইখিনিয়ে কওঁ এই বিশ্বদৰবাৰত আপুনি নিঃসংগতাৰ চিৰসঙ্গী নহ'ব।

মৰমেৰে ইতি —

আপোনাৰ অতীতৰ মণি।

চিঠিখন পঢ়ি, ধুমুহাৰ অন্তত চিৰাচিৰ হোৱা কলপাতৰ দৰেই মুকুলৰ হৃদয় ক্ষত-বিক্ষত হ'ল। নাই ..... এয়া হ'ব নোৱাৰে .... বিকট চিঞৰ আৰু নিৰৱ চকুপানীৰ বাহিৰে মুকুলৰ প্ৰেম মূল্যহীন হ'ল।

হে ঈশ্বৰ! তুমি শ্ৰজা নাৰী জাতি সঁচাই নিষ্ঠুৰ, ঠগ, ছলনাময়ী, বিশ্বাসঘাতক। সঁচাকৈয়ে মই তোমাক ভাল পাইছিলো মণি। তুমি মোৰ ... মাথোঁ মোৰ ... আন কাৰো নহয় ... হ'ব নোৱাৰে .....।

“প্ৰিয় পাঠকসকল আপুনি মুকুলক লগ পাব বিচাৰেনে? মুকুলৰ দুখত সঁহাৰি বা সান্ত্বনা দিব বিচাৰিনে? তেওঁ ‘প্ৰেম’ নামৰ ভয়ংকৰ শব্দ এটাৰ বাবেই জীয়াই আছে। কিন্তু কিছুমান দুষ্ট ল'ৰা-ছোৱালীয়ে “মুকুল পাগল” বুলি শিলগুটি মাৰে আৰু মুকুলে .....।”

(গল্পটিৰ কাহিনীয়ে কাৰোবাৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰ লগত সংগতি ঘটি দুখ দিলে মোক ক্ষমা কৰিব। প্ৰতিজন প্ৰেমিক বন্ধুলৈ ..... লেখক)।

মুক্ত বিহংগ

— হেমাঞ্জলী চৌধুৰী

যোৱা কালিৰ কথাবোৰে বাৰে বাৰে বিয়াৰ মনত এক বুজাব নোৱাৰা বেদনাই আঘাত কৰি আছে। কোনো কথাতে, কোনো কামতে বিয়াই মন লগাব পৰা নাই। “ইমান বছৰে একেলগে থকাৰ পিছতো, সকলো কথা-কামতে অৰূপক সমৰ্থন কৰি অহাৰ পিছতো অৰূপে ইমান সোনকালে, ইমান সহজকৈ কথাবোৰ কৈ কেনেকৈ দিব পাৰে?” বিয়াৰ মনে বাৰে বাৰে এই প্ৰশ্নটোকে উনুকিয়াই আছে। গাখীৰ দিব অহা ল'ৰাটোৰ মাততহে তাই বাস্তৱলৈ ঘূৰি আহে। সি তাইক অফিচলৈ যাবলৈ প্ৰস্তুত নোহোৱা দেখি সুধিয়ে দিলে যে — ‘বাইদেউ আজি অফিচলৈ নাযায় নেকি? দেৰিয়ে হ'ল চোন। বিয়াৰ মনৰ দুখৰ ওপৰত যেন এক অন্য আঘাত পৰিল। তাইৰ মুখেৰে ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে ওলাই গ'ল যে, “মই আৰু কোনো দিনাখনে অফিচ নাযাও চাগে।”

অফিচৰ পৰাও নাতাচাই ফোন কৰি সুধিছিল বিয়াক অফিচ নাহ নেকি বুলি। বিয়াৰ যেন কাকোৱে একো কথাৰ উত্তৰ দিব মন নাই। আজি তাইৰ মনত পুৰণা কথাবোৰে বৰকৈ আমনি কৰি আছে। বিয়া আৰু অৰূপৰ বিয়া হোৱা দুবছৰ হ'ল। অৰূপ এটা ভাল কোম্পানীৰ উচ্চপদস্থ বিষয়া আৰু বিয়াও এটা প্ৰাইভেট বেংকৰ কৰ্মচাৰী। কলেজৰ দিনৰ পৰাই অৰূপ আৰু বিয়াৰ প্ৰেম আৰু পিছত বিবাহ। বিয়াৰ যেন কথাবোৰে মনত এক বুজাব নোৱাৰা অনুভূতিৰ সঞ্চাৰণ কৰিছে। অৰূপ কলেজত থাকোতে বহুত জনপ্ৰিয় আছিল। সকলো কামতে আগবঢ়ুৱা। বিয়াই প্ৰথমে অৰূপক লগ পাইছিল অডিট'ৰিয়াম হ'লত, এখন নাটকৰ বিৰ্হাচেলত। লাহে লাহে দুয়োকে দুয়োৰে সম্বন্ধ ভাল লগা হ'ল। কলেজৰ দিনৰ অৰূপ আৰু এতিয়াৰ অৰূপৰ মাজত যেন বহুত পাৰ্থক্য। বিয়াই প্ৰতিটো কথাতে অৰূপৰ মাজত আগৰ অৰূপক বিচাৰি ফুৰে। বিয়াৰ মাক-দেউতাকে প্ৰেম-বিবাহ সমৰ্থন কৰা নাছিল। কিন্তু বিয়াৰ কথা শুনি অৰূপক লগ পোৱাৰ পিছত তেওঁলোকে এই বিবাহো সমৰ্থন কৰে।

বিয়াই ভাবি ভাবিয়ে ঘড়ীটোৰ ফালে চালে আৰু তাৰ পিছত মোবাইলটোলৈ। অৰূপে এবাৰো ফোন নাই কৰা। ইমান স্বাৰ্থপৰ

কেনেকে হ'ব পাৰে মানুহ। লাহ-বিলাহ, পদবী, টকা-পইচাইটো সকলো নহয়। অৰূপ বস্তুবাদী হ'ব ধৰিছিল লাহে লাহে। কোম্পানীয়ে ভাল সুবিধা আগবঢ়োৱাৰ বাবেই অৰূপে এখন নতুন ঠাইলৈ যাবলৈ মান্তি হৈ গ'ল বিয়াক যে কথাষাৰ এবাৰ জনাব লাগে এবাৰো নাভাবিলে। যোৱা ৰাতি আহি অৰূপে বিয়াক অহা মাহত বেংগলোৰ যোৱা কথা শুনাই দিলেহি। যেতিয়া বিয়াই হঠাতে চাকৰি এৰি ঘৰ, অকলশৰীয়া মা-দেউতা এৰি কেনেকৈ যাওঁ বুলি প্ৰশ্ন কৰিলে তেতিয়া অৰূপে যিখিনি কথা ক'লে বিয়াই কেৱল চাই বৈ গ'ল। কেনেকে ক'ব পাৰিলে অৰূপে এনেবোৰ কথা। অৰূপে যেন বিয়াৰ মনটোক বুজি চাব চেষ্টাই নকৰিলে। মোৰ চাকৰি, ভৱিষ্যততকৈ তোমাৰ চাকৰি, এই ঘৰ বেছি ডাঙৰ হ'ল বুলি কৈয়ে যেন অৰূপে সকলো সম্বন্ধক জোঁকাৰি দিলে। হয়, অৰূপে মোক লাহ-বিলাসত ৰাখিব পাৰিব, মোক সকলো দিব পাৰিব কিন্তু মোৰ মনৰ সন্তুষ্টি দিব নোৱাৰে আৰু এই কথাখিনি বুজিব চেষ্টাও নকৰিলে।

বিয়াই এইবোৰ ভাবি থাকোঁতেই দেখিলে যে কেতিয়া সন্ধিয়া হ'ল আৰু অৰূপ অহাৰো সময় হ'ল। অলপ সময়ৰ পিছত অৰূপ আহিল। বিয়াই অৰূপৰ মুখলৈ চালে। অৰূপেও এনেকুৱা দেখুৱালে যে যোৱাকালি একোৱে হোৱা নাছিল। সন্ধিয়াৰ চাহৰ টেবুলত বিয়াই অৰূপক সুধিলে যে, “মই তুমি কোৱা সকলো কামেই কৰিম। মাত্ৰ মোক মোৰ এটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া। কোৱা অৰূপ আজি মোৰ ঠাইত যদি তুমি হ'লা হয় আৰু মই যদি ক'লো হয় তোমাৰ দৰে, তুমি সোঁলো এৰি মোৰ লগত যাবলৈ প্ৰস্তুত হ'লা হয়নে?” বিয়াৰ প্ৰশ্নত অৰূপ নিমাত হৈ ৰ'ল। বিয়াৰ মনটোৱে যেন বহুত পাতল অনুভৱ কৰিলে আৰু অৰূপৰ চকুৰ ভাষা বিয়াই বুজি পালে। বিয়াই নিজকে বহুত বান্ধোনৰ পৰা নিজকে মুক্ত যেন অনুভৱ কৰিলে।

নীতি শিক্ষা : জীয়াই থকা অধিকাৰ সকলোৰে বাবে প্ৰযোজ্য।

থিতাতে লিখা গল্প প্ৰতিযোগীতাত তৃতীয় পুৰস্কাৰ প্ৰাপ্ত।

ৰঙা বেলি

অনুস্মিতা চৌধুৰী

কোনে জানে কাৰ কপালত
ৰঙা বেলিটো কেতিয়া
ফুলে আৰু সৰে।
সুতীৰ চাকনৈয়াৰ দুৰ্বাৰ পাকত
অলসতাৰ সাঙোৰ লৈ
অশ্ৰুৰন্যাত খহি পৰে
জীৱিত আত্মাৰ বৰভেটি।
প্ৰতিটো হুমুনিয়াহৰ ফাঁকে ফাঁকে
সোমাই পৰে মাথো দুখ ...
বতাহে উশাহে বিয়পে
দুখৰ এঙামুৰি ...
এতিয়া প্ৰতিটো ভাগৰুৱা উশাহত
ভাঁহি থাকে জ্বলি যোৱা চিতা।
বেলিটো যেন .....
শিৰৰ সেন্দূৰ হেৰুৱাই
ওৰেটো ৰাতি কান্দি কটায়।।
নিদ্ৰাহীন দুচকুত জিলিকি থাকে
শুকাই সৰি পৰা এটি তৰা।।

তুমি কথা দিলে

চুমী শইকীয়া

কোনে কি কয় কওক
সমাজে কি সিদ্ধান্ত লয় লওক
উজনিৰ পৰা নামনিলৈ বৈ যাম
তোমাক নিজাকৈ পোৱা হেঁপাহতে ...
বহাগৰ ন চলত নহয়
মই বৈ যাম
তোমাৰ পৰা মোৰ বুকুলৈ বৈ অহা
প্ৰেমৰ সোঁতত ...
নালাগে থাকিব তোমাৰ চৰকাৰী চাকৰি
নিবিচাৰোঁ বলৰ'নতুবা নেন' গাড়ী
শাওণৰ পথাৰত ভূই ৰুই খাব পাৰিম মই
তুমি কাষত থাকিলে লঘোনে কটাৰ পাৰিম
উজাগৰী ৰাতি
তুমি কথা দিলে
উজাই যাম উজনিৰ পৰা নামনিলৈ ....

অস্তিত্ব

ছানমি ছিদ্দিকি আহমেদ

কবিতা

জেবিন আখতার

আজি আমি সকলো গৌৰৱাৰিত
কাৰণ আমি স্বাধীন;
ভৱাৰ অৱকাশ নাই কাৰো
সচায় আমি স্বাধীন নে পৰাধীন?
আধুনিকতাক শিৰোগত কৰি লৈ
মাথো আগুৱাই গৈছে,
ৰঙীণ সপোন বুকুত বান্ধি লৈ
সময়ৰ সৈতে খোজ মিলাইছো।
যেন আমাৰ আহৰি নাই
আনৰ কথা ভৱাৰ,
যান্ত্ৰিক যুগত ফুৰিছো যন্ত্ৰৰ দৰে
সকলোৱে পিন্ধিছো সাজ স্বাৰ্থপৰতাৰ।
ব্যক্ততাৰ মাজত কটাইছো
দিন-ৰাতি কৰি একাকৰা,
দেখুৱাইছো সমাজত আজি
চোৱা আমাৰ ক্ষমতা অপাৰ।
কিন্তু নাভাৰে কোনেও এবাৰো
হেৰাই গৈছে অস্তিত্ব আমাৰ এই মৰতত,
আধুনিক যুগত লাহ-বিলাসৰ স্বপ্নত
সকলোৰে চকু মাত্ৰ নতুনত্বত।

কিয় বাকু হয় এনেকুৱা,
লিখিবলৈ খুজিলে শব্দ বিচাৰি নোপোৱা
কবিতা, কিয় বাকু তুমি হৈ নুঠা
মোৰ কলমৰ চিয়াঁহীৰ শব্দৰ শলিতা।।
শত সহস্ৰজনৰ বাবে তুমিয়েই বেদনাৰ একমাত্ৰ
প্ৰস্ফুটিত ৰূপ,
ক'বলৈ নোপোৱা কথাবোৰৰ, বুকুৰ বেদনাবোৰৰ
একমাত্ৰ লিখিত ৰূপ।।
কিন্তু কিয় বাকু তুমি মোৰ বাবে হৈ উঠা এক
বিভীষিকা,
সদায় বিচাৰো লিখি উলিয়াম এক সুন্দৰ কবিতা।।
কিন্তু কিয় বাকু তুমি মোক বাবে বাবে আঘাত দিয়া
আজি মই সংকল্পবদ্ধ, বুটলি আনিম মোৰ
শব্দৰ সম্ভাৰবোৰ
লিখিত ৰূপ দিম মোৰ কথাবোৰক এনে এক
আশাৰে,
হয়তো কিজানিবা কোনোৱে নাম দিব মোক
হৃদয়ৰ ভাষাবোৰক 'কবিতা'।

বিদায় বেলা

অনুস্মিতা চৌধুৰী

“কবচ”

অদिति কলিতা

জ্ঞানৰ মন্দিৰ

West Guwahati College of Education

শিক্ষাৰ মহা আলায়

B. Ed. ৰ অন্ত পৰিলা আজি

মনত ওপজে বিলাই।

লগবন্ধু ক'ত, শিক্ষা গুৰু কত

সবাকো এৰিলো আজি

ইমান দিনে পঢ়া কলেজ এৰি

লগালো শিক্ষাদানৰ বাজি।

আলোকৰ পাতত বিদায়ৰ দুখ,

প্রকাশ মাথো এয়া,

নহয় কবিতা অনুভূতি মাথোঁ

এৰিব নোৱাৰে সেয়া,

আশীৰ্বাদ প্ৰয়াসী ক্ষুদ্ৰ জীৱ মই

মেলা জীৱন যুঁজৰ নাওঁ,

জগতৰ বৰ শিক্ষাৰ মন্দিৰ

জয়তু West Guwahati College of Education !

তেজৰ তলে তলে এটা আৰাও

কি বিচাৰে তেজে ?

হিলৈ, বৰটোপবোৰত এতিয়া মামৰ

মোগল গ'ল, লাচিতো গ'ল

মুলাগাভৰুৰ বুকুত

কাহানিবাই গজিল বন

সিহঁতে হাঁহে

অভিধানত বিচাৰে বায়

হাজৰিকাৰ বল !

তেজৰ বং সলনি হ'ল

দেশ বুলিলে এতিয়া আদেশ নলগা হ'ল।

কৌতুক

চুমী শইকীয়া

শিক্ষক : বিস্ফোৰণ কাক বোলে ?

ছাত্ৰ : পাঁচফোৰণক চাৰিগুণ কৰিলে যি হয়, তাকে বিছ-ফোৰণ বোলে ছাৰ।

খাল্তা সিং : ইমান ডাঙৰ ডাঙৰ এৰ'প্লে'নবোৰ কেনেকৈ বং কৰে অ' ?

বাস্ত সিং : সেইকাৰণেইতো তোক মই মূৰ্খ বুলি কওঁ।

গুণ, প্লে'নবোৰ যেতিয়া আকাশলৈ উৰে, দেখাত সৰু হৈ যায়, তেতিয়াই বং কৰে।

ঘৰৰ সৰু ল'ৰাটোক উদ্দেশ্যি আলহী —

— তোমাৰ নাম কি ?

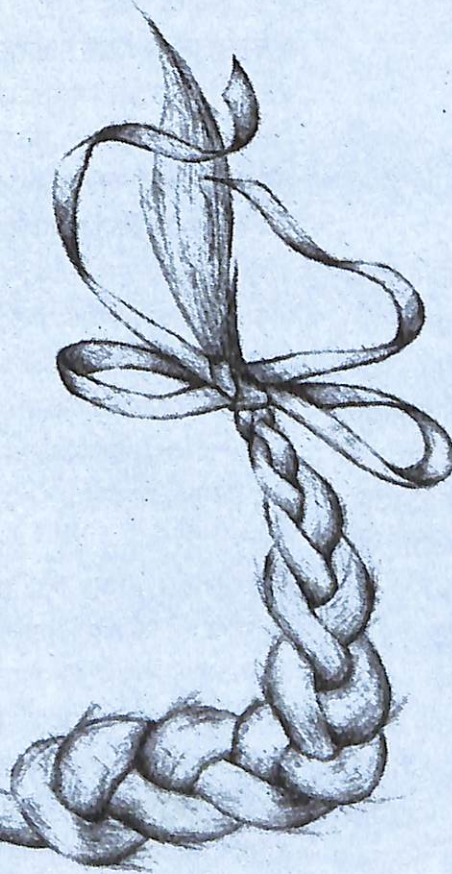
— পিকলু।

— ঘৰৰ নামটো নহয়, স্কুলৰ নামটো কোৱা ?

— জোনাকী সংঘ প্ৰাইমেৰী বিদ্যালয়। ❖❖

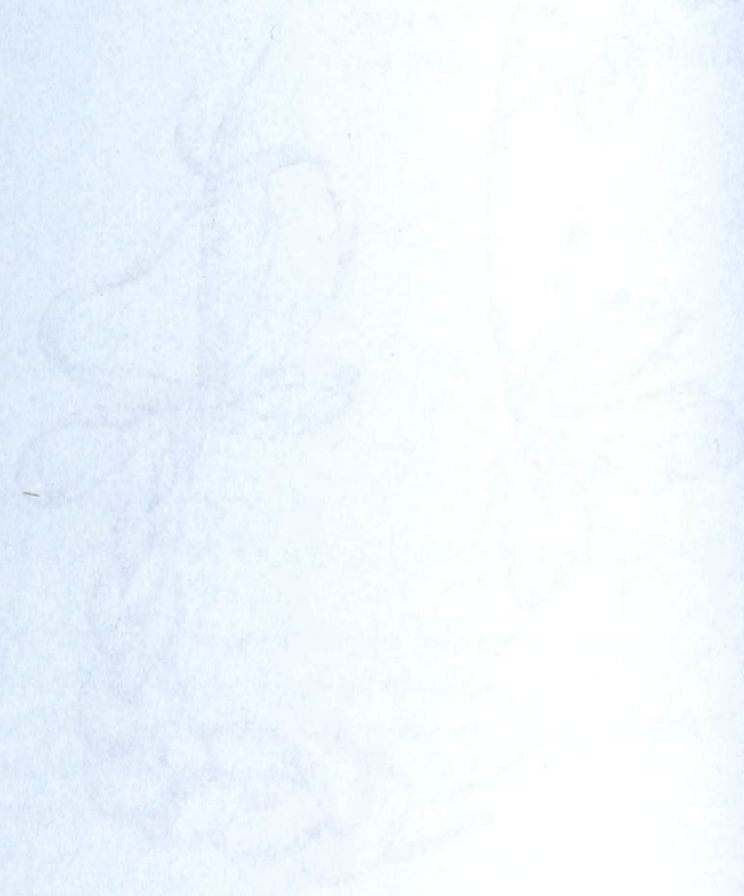
Bengali Section

‘অহিংসা পরমধর্ম’	স্মীতা সরকার	৬৯
নারী স্বাধীনতা	জলী দাস	৭০
শকার্থ পরিবর্তনের ধারা	জলি দাস	৭১
ব্রহ্মপুত্র নদ	বিপুল ভৌমিক	৭২
মেয়েদের জীবনের উদ্দেশ্য	জলী দাস	৭৩
শিশু শ্রম : এক অভিশাপ	দিল মহম্মদ	৭৪
শুধু তোমাকে	স্মীতা সরকার	৭৫
আজও শহর জুড়ে বর্ষা নামে	দিল মহম্মদ	৭৫
জাগো মনুষ্যজাতি	নারগিশ বেগম	৭৬
স্মৃতি	মৌমিতা সাহ	৭৬

Bengali Section

শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী
শ্রীমতী সত্যবতী

‘অহিংসা পরম ধর্ম’

— স্মীতা সরকার

‘অহিংসা পরম ধর্ম’ — এই তিনটি শব্দের মধ্যে অনেক অর্থ লুকিয়ে আছে। যা অনেকে বুঝতে পারে, অনেকে পারে না। কিন্তু বেশিরভাগ মানুষই বুঝে না। যুগে যুগে এই সুন্দর ধরণীতে অনেক মহাপুরুষ জন্মগ্রহণ করেছেন। তাঁরা মূলত পৃথিবীকে আরো সুন্দর, স্বচ্ছভাবে তৈরি করতে চেয়েছেন। তাঁদের দেখানো পথে অনেক মানুষ এগিয়ে গেছে। কেননা তাঁদের এক এক জনের মৃত্যুর সঙ্গে সঙ্গে তাঁদের দেখানো পথে চলার মানুষদেরও মৃত্যু হয়ে গেছে। তাঁদের মৃত্যুর পর তাঁরা শুধুমাত্র ইতিহাসেই স্থান পেয়েছে, মানুষের মনে নয়। কেননা মানুষ প্রতিনিয়ত হিংস্র প্রাণীতে পরিণত হচ্ছে। যদি তাঁদের বাণী মানুষকে সুপথে পরিচালিত করত তাহলে রাস্তার ধারে নগন্য অবস্থায় পরে থাকা ভিখারীকে দেখে কেউ হাসতো না, পাগল ছেলে যে দিনরাত রাস্তায় ঘুড়ে বেরাচ্ছে তাকে কেউ পাগল বলে ক্ষেপাতো না।

বর্তমান যুগে সকলে শিক্ষিত। সকলে অনেক টাকা উপার্জন করছে। কিন্তু তবু ভিখারী এসে পয়সা খুঁজলে টাকা নেই বলে তাড়িয়ে দেয় — এই কি শিক্ষিত মানুষ? এটাই কি শিক্ষাদানের উদ্দেশ্য ছিল? এখন যদি গান্ধীজী, নেতাজী বেঁচে থাকতেন তাহলে তাঁরা হয়তো নিজেদের কাজের জন্য অনুশোচনা করতেন এবং ভাবতেন — “কেন আমরা দেশকে স্বাধীন করেছি, যেখানে নারীকে সম্মান করা হয় না, শুধু ভোগ্যবস্তু হিসাবে দেখা হয়, যেখানে সন্তান মাতা-পিতাকে এবং মাতা-পিতা সন্তানকে হত্যা করে, ভাই ভাইকে হত্যা করে, আমরা তো এমন স্বাধীন দেশ চাইনি।”

আমরা সাধারণ মানুষেরা কত তারিখে কোন মহাপুরুষের জন্মদিবস, কত তারিখে কোন মহাপুরুষের মৃত্যু দিবস তা নিয়েই ব্যস্ত থাকি। কারণ সেই নির্দিষ্ট দিনটাতে আমরা সেই মহাপুরুষের প্রতি আমাদের যত শ্রদ্ধা সব উজার করে দিই, মানুষকে সুপথে চালনা করার জন্য তাঁর লেখা কিছু বাণীকে মাইকের সামনে উচ্চস্বরে বলি। কিন্তু যে বলছে সে নিজে কি সেই বাণী মানে? যদি মানতো তাহলে পৃথিবীর আজ এই দুরাবস্থা হতো না। হিংসা, লোভ, লালসা, ক্রোধ এই সবকিছুকে ত্যাগ করে যদি আমরা একটি সুন্দর পৃথিবী গড়ে তুলতে পারি, তাহলে কেন আমরা তা করি না? কেননা আজকের পৃথিবীতে

মানুষ নিজেরা নিজেদের নিয়েই থাকতে চায়। নিজেদের স্বার্থের বাইরে কেউ কিছু ভাবে না। যেই কাজে নিজের লাভ হবে শুধু সেই কাজটাই করে। গান্ধীজী, নেতাজী, বিদ্যাসাগর, রামমোহন সকলে যদি এই চিন্তাধারা নিয়ে থাকতেন তাহলে এখন পর্যন্ত আমাদের ব্রিটিশের দাসত্বই গ্রহণ করে থাকতে হত। এখনকার যুগে হিংসা এতটাই প্রবল হয়ে গেছে যে মানুষ ভালেবাসতে ভুলে গেছে। এই অর্থে রবীন্দ্রনাথ ঠাকুরের দুটি পংক্তি মনে পড়ে —

‘যাহারা তোমার বিষাইছে বায়ু, নিভাইছে তব আলো,
তুমি কি তাদের ক্ষমা করিয়াছ, তুমি কি বেসেছ ভালো?’

তাই মানুষের উচিত ভালেবাসা দিয়ে এই পৃথিবীকে বাসের যোগ্য করে তোলা। কারণ বর্তমান যুগে মানুষই হচ্ছে মানুষের প্রধান শত্রু। মানুষের উচিত এমন পৃথিবী তৈরি করা যেই পৃথিবীতে হবে না গোলাগুলি, থাকবে না রক্তাক্ত দেহ এবং থাকবে না হিংসা। কেননা মানুষের মনে রাখা উচিত — ‘অহিংসা পরম ধর্ম।’

নারী স্বাধীনতা

— জলী দাস

‘স্বাধীনতা’ শব্দটির একটি গুরুত্বপূর্ণ মাহাত্ম্য বিরাজমান। স্বাধীনতা দেশের তথা মানবের মুক্তির সংবাদ। হয়তো আজ থেকে বহু বছর পূর্বে এদেশ স্বাধীন হয়েছিল কিন্তু কি সত্যই এ দেশ স্বাধীন। ভারতবাসী নিজের চেপ্টার দ্বারা, কঠিন সংগ্রামের দ্বারা এদেশকে স্বাধীন করে তুলেছে ১৯৪৬ সনের ১৬ ই আগস্টে।

দেশ স্বাধীন হয় মানবের দ্বারা। কেননা মানুষকে। নিয়েই একটি দেশ গঠিত হয়। শুধু একখণ্ড ভূ-খণ্ডকে নিজের অধীনে আনাকেই স্বাধীনতা বলে না। সেখানে মানুষের স্বাধীনতাই মূল। ভারতের স্বাধীনতা সংগ্রামের কেন্দ্র ভূমিতে সকলের মূল উদ্দেশ্য হয়ে উঠেছিল শুধু সে ভূখণ্ড বা ভূখণ্ডের টুকরো টি। যদিও ‘রবীন্দ্রনাথ’ এ স্বাধীনতাকে কখনই নিজ মন থেকে স্বীকার করে নিতে পারেননি। কেননা তিনি সর্বদাই চেয়েছিলেন, মানব নিজের আত্ম-বুদ্ধিকে জাগিয়ে নিজের মন থেকে স্বাধীন হয়ে উঠুক। আর যদি সেটা সম্ভব হয়, তাহলেই শুধুমাত্র এদেশ স্বাধীন হতে পারবে।

রবীন্দ্রনাথের এ-কথা স্মরণ করে আমরা বলতে পারি যে, কোথাও যেন আজও আমরা সে স্বাধীনতা অর্জন করতে অক্ষম। আমরা সেদিন ভূ-খণ্ডের ক্ষুদ্র স্বাধীতার পেছনে মেতে উঠেছিলাম ঠিকই কিন্তু আজ ও আমরা আসল স্বাধীনতা অর্জন করতে পারিনি।

আজও আমাদের দেশের নারীরা পুরুষাধীন। যদিও কিছু সংখ্যক নারী স্বাধীন কিন্তু তারা আবার Ultra Modern। এখনো আমাদের দেশের কিছু সংখ্যক পুরুষেরা ভাবেন মেয়েদের বেশি ছাড় দেওয়া উচিত নয়। তারা মেয়েদের ‘ঘুড়ি’র সঙ্গে তুলনা করেন। তাদের মত — ‘মেয়েরা ঘুড়ি’র ন্যায়, তাদের যত ছাড় দেওয়া হয় ততই উড়ে।’ তাই তাদের সর্বদাই নিজের গৃহবন্দী করি, পায়ে পরাধীনতার বেড়ি পড়িয়ে রাখা উচিত। তাছাড়া তাদের আরও একটি মত হল যে মেয়েরা শুধু পুরুষের সেবার জন্য এ পৃথিবীতে জন্ম, নিয়েছে। তাই তাদের (নারীদের) প্রধান উদ্দেশ্যই হওয়া উচিত পুরুষের প্রয়োজন মেটানো। কিন্তু তাছাড়াও কিছু পুরুষ এমনও আছেন যারা মন থেকে নারী স্বাধীনতা চান, দিতে চান তাদের কিছু স্বাধীনতার আশ্বাদ।

কিন্তু নারীদের পরাধীনতার জন্য কি শুধু পুরুষেরাই দায়ী?

না, তা কখনই নয়। নারীদের পরাধীনতাতে যদি ৭০ শতাংশ পুরুষেরা দায়ী তো এর ৩০ শতাংশ মেয়েরা নিজেরাই দায়ী। মেয়েরা চিরকাল

পরাধীন থাকতে থাকতে পরাধীনতাকে নিজের জীবন বা নিজের অবস্থান বলেই মনে নিয়েছে। তাই তারা স্বাধীনতা চায় না। তাছাড়া কিছু নারীরা স্বাধীনতার সঠিক অর্থের প্রতি অপরাগ। আজকাল কিছু নারীরা অতিরিক্ত স্বাধীনতা লাভে পাশ্চাত্যের অনুকরণে নিজের সংসার ভাঙায় ব্যস্ত। আগের যৌথ পরিবার সকলেরই এখন অপছন্দ। কিন্তু তারা ভুলে যান যে ‘ভারত মায়ের’ এটা উদ্দেশ্য নয়। তিনি কখনই এমন চান না। তিনি সর্বদাই বন্ধন চান।

তাই নারীর স্বাধীনতা অতি প্রয়োজনীয়। কেননা দেশের নারীরা স্বাধীন না হলে শিশুরা কখনই স্বাধীন হয়ে উঠতে পারবে না। কেননা শিশুর প্রথম বিকাশ ও শিক্ষা মায়ের কোলে ও মায়ের হাতে। আর যদি দেশের নারী ও শিশু পরাধীন হয় অর্থাৎ অর্ধেক শতাংশ পরাধীন হয়, তাহলে আমাদের দেশ কি করে স্বাধীন হবে। আর যারা স্বাধীনতা পেয়েছেন তারা এর সদব্যবহার করে অন্যদের স্বাধীন হতে সাহায্য করবেন।

বিষয় — নারী স্বাধীনতা।

উপদেশ — শুধু বাইরের থেকে নয়, মন থেকেও নিজেকে দেশকে স্বাধীন করে তোলার চেষ্টা করা উচিত।

শব্দ — ৩৭৯ (প্রায়) ❖❖

শব্দার্থ পরিবর্তনের ধারা

— জলি দাস

‘শব্দ’ বস্তু বা ভাবের বোধক, ধারক ও বাহক। কোনো শব্দকে বিশ্লেষণ করলেই তার মূল অর্থটি পাওয়া যায়। কালক্রমে মানুষের জ্ঞান-বুদ্ধির সঙ্গে সঙ্গে তার পরিচিত বস্তুজগৎ ও, ভাবজগতের পরিসীমাও বৃদ্ধি পেলো, যার ফলস্বরূপ একই শব্দ বা শব্দমূল একাধিক বস্তুর ও ভাবের বোধক হয়ে দাঁড়ালো। যার প্রভাবেই ঘটল শব্দের পরিবর্তন। নিরুক্তকার যাস্ক সর্বপ্রথম এ সমস্যাটির কথা উত্থাপন করলেও কোনো সমাধানের পথ দেখাতে পারেন নি। পরবর্তী কালেও শব্দশাস্ত্র, অলংকার শাস্ত্র এবং দর্শন শাস্ত্রে এ নিয়ে বিস্তার আলোচনা হয়েছে।

কোনো শব্দ বহুদিন ব্যবহার হওয়ায় একদিকে যেমন শব্দের অর্থে জীর্ণতা দেখা দেয়, অন্যদিক মানসিক কারণ বা বহিঃপ্রভাবের ফলে এর অর্থে অনাবশ্যিক স্থূলতা জন্মে। যার জন্যে শব্দার্থের পরিবর্তন নানা ধারাতেই প্রবাহিত হয়। শব্দার্থ পরিবর্তনের ধারা নিয়ে বহু মতবিরোধ থাকলেও প্রধানত পঞ্চমুখী ধারাকেই প্রাধান্য দেওয়া হয়। সেগুলি হ’ল —

- ক) অর্থের উন্নতি/অর্থোৎকর্ষ (Elevation of meaning)
- খ) অর্থের অবনতি/অর্থাপকর্ষ (Pejoration / Deterioration of meaning)
- গ) অর্থের সংকোচ (Restriction / Narrowing of Meaning)
- ঘ) অর্থের প্রসার (Expansion / Generalization of Meaning)
- ঙ) অর্থসংক্রম/অর্থ-সংশ্লেষ সম্পূর্ণ নতুন অর্থের আগমন। (Transfer of Meaning)

ক) অর্থের উন্নতি/অর্থোৎকর্ষ (Elevation of meaning) : শব্দের অর্থের তুলনায় প্রচলিত অর্থ যদি বেশি উচ্চতর ভাব বা উন্নত অর্থ প্রকাশ করে তবে তাকে ‘অর্থের উন্নতি’ বলে। যেমন — ‘মন্দির’ শব্দের মূল অর্থ ছিল ‘গৃহ’, অর্থোন্নতির ফলে হ’ল ‘দেবগৃহ’। ঠিক তদ্রূপ, স্থান, থান, দেবস্থানকেই বোঝায়।

খ) অর্থের অবনতি/অর্থাপকর্ষ (Pejoration / Deterioration of meaning) : শব্দের অর্থের তুলনায় যদি প্রচলিত অর্থ

বেশি অবনত ভাব বা হীন অর্থ প্রকাশ করে তবে তাকে ‘অর্থের অবনতি’ বলে। যেমন — ‘পাষন্ত’ শব্দের মূল অর্থ ছিল ‘বৌদ্ধ সন্ন্যাসীদের একটি সম্প্রদায়’ যা অর্থ অবনতির ফলে এখন নিষ্ঠুর অর্থে ব্যবহৃত হয়। ঠিক তেমনি, ‘সাধু’ অর্থাৎ ‘সৎ ব্যক্তি’, কিন্তু এখন ‘ব্যবসা বাড়তে গিয়ে যারা লোকদের ঠকায়’ তাদের বুঝানো হয়।

গ) অর্থের সংকোচ (Restriction / Narrowing of Meaning) : কোনো শব্দের অর্থ সমষ্টির মধ্যে যদি কোনো একটি প্রধান হয়ে উঠে বা সমগ্র থেকে অংশকে অথবা কারণবাচক থেকে কার্যবাচক শব্দকে বোঝায় তখন তাকে অর্থের সংকট বা অর্থো সংকোচ বলে। যেমন — ‘অন্ন’ শব্দের মূল অর্থ ছিল ‘খাদ্যবস্তু’, কিন্তু অর্থ সংকোচনের ফলে এখন শুধু ‘ভাত’ কেই বোঝায়। ঠিক তেমনি ‘মৃগ’ শব্দের অর্থ ছিল যেকোনো পশু, কিন্তু এখন হরিণকে বোঝায়।

ঘ) অর্থের প্রসার (Expansion / Generalization of Meaning) : শব্দের মূল অর্থ যখন কোনো কারণে বস্তুর সীমাবদ্ধতা অতিক্রম করে বস্তু নিরপেক্ষ হয়ে দাঁড়ায়, তখন তাকে অর্থের প্রসার বলে। কালো রঙের লেখার তরল উপাদান ছিল ‘কালি’ — এখন রঙের প্রসার ঘটায় লাল কালি, সুরুজ কালি প্রভৃতি। পত্র / গাছের পাতা, এখন চিঠি অর্থে ব্যবহৃত হয়।

ঙ) অর্থসংক্রম/অর্থ-সংশ্লেষ সম্পূর্ণ নতুন অর্থের আগমন (Transfer of Meaning) : শব্দার্থের ক্রমাঙ্কিত সংকোচ এবং প্রসারের ফলে মধ্যবর্তী স্তরের অর্থ লুপ্ত হয়ে যায়, এখন মূল অর্থের সঙ্গে প্রচলিত অর্থের আয় কোনো সম্পর্ক খুঁজে পাওয়া যায় না — তখনই তাকে অর্থ সংক্রম বলে। যেমন — ‘তত্ত্ব’ এবং ‘সন্দেশ’ শব্দ দুটির মূল অর্থ ছিল ‘সংবাদ’; কন্যাগৃহে সংবাদ আদান-প্রদান কালে কাপড়-চোপড় এবং মিষ্টি দ্রব্য পাঠানোর নিয়ম ছিল। যা অর্থ-সংক্রমের ফলে ‘তত্ত্ব’ অর্থে ‘কাপড়-চোপড়’ এবং ‘সন্দেশ’ অর্থে এক জাতীয় মিষ্টি দ্রব্যকে বোঝায়। ঠিক তেমনি ‘পুরোহিত’ অর্থে ছিলো ‘সম্মুখিত অগ্নি’, এখন অগ্নি সম্মুখে বসে মিনি পূজা করেন।

ব্রহ্মপুত্র নদ

— বিপুল ভৌমিক

পৃথিবীতে যে কয়টি আন্তর্জাতিক নদী আছে তাদের মাধ্যম অন্যতম হ'ল ব্রহ্মপুত্র নদ। বিশ্বের সর্বাধিক দুই জনবহুল রাষ্ট্র ভারত ও চীনের মধ্যে দিয়ে প্রবাহিত হয়েছে এই নদ এবং বিশ্বের দ্বাদশ জনবহুল রাষ্ট্র বাংলাদেশের মধ্যে দিয়েও প্রবাহিত হয়েছে এই নদ। এই তিন দেশের জনজীবন তথা আর্থ সামাজিক ক্ষেত্রে এই নদের বিশাল অবদান রয়েছে।

তিব্বতের চেমায়ুং দুং হিমবাহ থেকে উৎপন্ন এই নদ জাংপো নামে প্রবাহিত হয়ে অরুণাচল প্রদেশে সিয়ং নামে প্রবাহিত হয়েছে এবং আসামে দিহং নামে প্রবাহিত হয়ে বাংলাদেশে প্রবেশ করেছে। বাংলাদেশে যমুনা নামে প্রবাহিত হয়ে বঙ্গোপসাগরে পতিত হয়েছে।

ব্রহ্মপুত্র নদ এশিয়া মহাদেশের এক গুরুত্বপূর্ণ নদী। সংস্কৃত ভাষায় ব্রহ্মপুত্রের অর্থ হচ্ছে ব্রহ্মার পুত্র।

আসামের মানব জীবনে ব্রহ্মপুত্রের অবদান অপরিসীম। এক কথায় বলা যেতে পারে আসাম হল ব্রহ্মপুত্রের দান। আসামের কৃষিকাজে ব্রহ্মপুত্রের এক গুরুত্বপূর্ণ ভূমিকা আছে। লখিমপুর জেলার কাছে ব্রহ্মপুত্রের সৃষ্ট নদীদ্বীপ মাজুলি বিশ্বের বৃহত্তম নদী দ্বীপ। আসামের রাজধানী গুয়াহাটি তথা দিশপুর ব্রহ্মপুত্রের তীরে অবস্থিত। ব্রহ্মপুত্র আন্তর্জাতিক নদী হবার কারণে জল নিয়ে ভারতের সঙ্গে চীনের

সমস্যা রয়েছে। চীন পূর্ব তিব্বতের কাছে এক বিশাল বাঁধ তৈরি করেছে। যার ফলে ভারতে ব্রহ্মপুত্রের গভীরতা অনেক কমে গিয়েছে।

এই নদের গড় গভীরতা প্রায় ১২৪ ফুট। এই নদের দুরত্ব হ'ল ২৯০০ কি মি। তিন দেশ মিলিয়ে এই নদের অববাহিকা হ'ল ৬৫১৩৩৪ কি মি^২।

ব্রহ্মপুত্র হ'ল ভারতের একমাত্র পুরুষ নদী। এই নদের কয়েকটি শাখা নদী হ'ল সুবনসিরি, কামেং, ধানসিরি, মানস ও তিস্তা। ভারত ও বাংলাদেশের মধ্যে জল পরিবহন ব্যৱস্থায় এই নদের অবদান অপরিসীম। জল প্রবাহ ভালো থাকার দরুন এই নদের উপর অনেক জাহাজ ও স্টীমার চলাচল করে। গঙ্গা ও ব্রহ্মপুত্রের মিলিত প্রবাহ সুন্দর বনের কাছে বিশ্বের বৃহত্তম নদী বদ্বীপ সৃষ্টি করেছে যার ক্ষেত্রফল হল ৫৮,৭৫২ কি মি^২।

পরিশেষে বলা যেতে পারে ব্রহ্মপুত্র ভারত তথা এশিয়া মহাদেশের বৃহৎ নদী গুলির মধ্যে অন্যতম একটি আন্তর্জাতিক নদী। এই নদ সমগ্র উত্তর পূর্ব ভারতের কৃষিকার্য, সম্পদ, ব্যবসা, বাণিজ্য, জলপরিবহন তথা মানব আর্থ সামাজিক উন্নয়নে এক গুরুত্বপূর্ণ ভূমিকা রেখেছে।

মেয়েদের জীবনের উদ্দেশ্য

— জলী দাস

ছেলেবেলা থেকেই শুনে এসেছি মেয়েদের জীবন, যা সাধারণ জীবন থেকে একটু ভিন্ন, একটু আলাদা। তাদের প্রতি পদক্ষেপে বাঁধা, প্রতি পদক্ষেপেই বিঘ্ন।

রবীন্দ্রনাথ বলেছেন, আমরা নাকি আর্টিস্ট। পৃথিবীর রংঘরে, জীবনের অভিনয়ে আমরা নাটক করতে আসি। আবার এক নাটকের অন্তে আমরা আমাদের সাজ বদলে অন্য নাটকে পদার্পণ করি। যদি সব মানবেরই এই এতই কার্য, তাহলে কাল হল সত্য, কিন্তু সে চিরকাল ব্যাপী মেয়েদের পরাধীনতা আজও অধীনতার জঞ্জির চিড়ে উড়ে যেতে পারল না।

আজও বেশিরভাগ পিতা-মাতা কন্যা সন্তান জন্মালে না-খুশ। তাদের পাড়ানোর একমাত্র কারণ আর অন্য নয় ভালো বর লাভ। সেই কী একমাত্র মেয়েদের জীবনের উদ্দেশ্য ও লক্ষ্য। আজও মেয়েদের, নিজের ইচ্ছা পূরণ করার জন্য বেড়াতে দেওয়া হয় না। কিন্তু ওদিকে যে নাট্যশালা ডাকছে তাকে — তাদের ভাগের নাট্যাভিনয় বাকী এখনো।

জন্ম-মৃত্যু এত শুধু নাটকের আরম্ভণি ও শেষ। এর — ভেতরের অভিনয় টুকু তো করতে হবে। পরমেশ্বর সকলকেই একটি বিশেষ কাজ সাধনের জন্য এ নাট্য মঞ্চে পাঠান। আমরা তারই প্রেরিত নাটের পুতুল। তাই যদি আমরা তা অসম্পূর্ণ করেই ঘুরে যাই — তাহলে আমরা ঈশ্বরের কাছে গিয়ে কি জবাব দেব?

তাই আমাদের দরকার সীতার মতো নিজের সতীত্ব রক্ষা করে, বীরঙ্গনা প্রমীলার মতো জীবনযুদ্ধে যাত্রা করা। যার জন্য আমাদের নিজেদেরই পা বাড়াতে হবে — আর পিতা-মাতাদের অবশ্যই এতে সাহায্য করতে হবে। তাই আর ছেলেবেলায় পিতার অধীন, যৌবনে স্বামীর অধীন আর বৃদ্ধ পুত্রের অধীন নয় — আমরা একমাত্র ঈশ্বরের অধীন।

শিশু শ্রম : এক অভিশাপ

— দিল মহম্মদ

খেলবে, ছুটবে, হাসবে, পড়বে এই হল একটি শিশুর স্বাভাবিক জীবন। কিন্তু তা থেকে বিচ্ছিন্ন করে শিশুর কাঁধে যদি জোয়াল বেঁধে দেওয়া হয় তবে তা শুধু দুঃখজনক হয় না, হয়ে ওঠে করুণ ও মর্মান্তিক। একদা William Wordsworth বলেছিলেন — ‘A Child is a father of the man’. সত্যিইতো, সমাজ, সংগঠনের জন্য একটি শিশুর ভূমিকা সর্বপরি। কারণ আজ যারা শিশু আগামীকাল তারাই হবে দেশের ধারক এবং বাহক। কাণ্ডারী সেজে বৈতরণী বেয়ে তারা দেশকে এগিয়ে নিয়ে যাবে সাফল্য মণ্ডিত উজ্জলতার পথে। কিন্তু বিশ্বের সমগ্র অংশে অধিকাংশ শিশুদেরই দর্পনটা ভিন্ন। আজ বিশ্বের একটি বড় সমস্যাই হল শিশু শ্রমিক সমস্যা। কম মজুরীতে বেশি মুনাফা লাভের জন্য হাজার হাজার শিশুকে শ্রমকার্যে নিযুক্ত করা হচ্ছে। এরচেয়ে নিষ্ঠুর নির্মমতা আর কিছু হতে পারে না। সাধারণত শিশু শ্রম হল সেই শ্রম যা বঞ্চিত করে একজন শিশুকে তার সোণালী শৈশব উপভোগ করা থেকে, পাশাপাশি তার স্বাভাবিক প্রবৃত্তি, ক্ষমতা ও দক্ষতার বৃদ্ধিপ্রাপ্ত করা থেকে। শিশু শ্রম শিশুর সামাজিক, মানসিক, শারীরিক এবং নৈতিক সব ধরনের ক্ষতি সাধন ঘটায়। সত্যিই খুব দুঃখের বিষয় যে এর থেকে নিষ্ঠুর নির্মমতা আর কিছুই হয় না।

যুগ যুগ ধরে চলে আসছে শিশু শ্রম। এই শিশুশ্রমের অন্যতম কারণ হল দারিদ্র, অভাব এবং অনটন। অতি নিম্নবিত্ত পরিবার গুলিতে অন্ন-বস্ত্রের সংস্থানের জন্য পরিবারের প্রতিটি সদস্যই শ্রম কার্যে নিযুক্ত হতে বাধ্য হয়। এইসকল দরিদ্র পরিবারের কাছে লেখা পড়া করাটা - বিলাসিতার সামিল। তাদের কাছে প্রতিদিন দু'চার টাকা যা আসে তাই স্বর্গ প্রাপ্তির সমতুল্য। তাই তারা বুকে পাথর বেঁধে হৃদয়ে নিষ্ঠুর হয়ে শিশু সন্তানদের পাঠিয়ে দেয় বিভিন্ন কাজে। সরকার যদিও বা একাধিক আইন প্রণয়ন করেছে শিশু শ্রম রোধের জন্য, যেমন The Child Labour Act of 1986 অনুযায়ী ১৪ বছরের কম বয়সী শিশুদের কোন রকম কাজে নিযুক্ত করা যাবে না। কিন্তু আজ এই সমস্ত আইন কানুনের সার্থক রূপায়ন কোথায় হচ্ছে? আমাদের মাতৃভূমিও এই সমস্যার ব্যতিক্রম নয়। ভারতবর্ষ আজ শিশুশ্রম নামক ব্যাধিতে জ্বরজরিত ও ভারাক্রান্ত। সমীক্ষা অনুযায়ী এটা দেখা গেছে যে এই দেশের প্রায় ৬০% এর বেশি শিশু, কোন না কোন শ্রম কার্যে নিযুক্ত।

প্রায় সকলেই সমাজের দুর্বলতম অংশের দরিদ্র পরিবারের শিশু। এই শিশুরা সারাদিনে গড়ে ৮ ঘণ্টা (8 hours) বা তারো বেশী সময় কাজ করে। চায়ের দোকানে, ইট ভাটায় মোটোর গ্যারেজ, পাথর ভাঙা, ছোবড়া পেটানো প্রভৃতি নানা কাজে এই শিশুরা তাদের শৈশবকে সমাধি দিয়ে চলছে।

শিশু শ্রমিকদের দুর্াবস্থা নিরসনে প্রথমেই যে পদক্ষেপ নেওয়া উচিত তা হল সকলের মধ্যে যথার্থ শিক্ষা ও সচেতনতার বিকাশ ঘটানো। দ্বিতীয়তঃ জনসংখ্যাকে কাম্য জনসংখ্যায় নামিয়ে আনা। তৃতীয়তঃ মানুষের মানসিকতার পরিবর্তন। চতুর্থতঃ আইনের যথাযথ প্রয়োগ। পঞ্চমতঃ অবৈতনিক শিক্ষা ব্যবস্থা চালু করা হলেও এ ব্যাপারে সচেতন থাকা যে ১৪ বছরের আগে যেন কেউ বিদ্যালয় ছাড়া না হয়। ষষ্ঠতঃ প্রশাসকে এ ব্যাপারে সব সময় কঠোর পদক্ষেপ গ্রহণ করতে হবে। ১৯৪২ খ্রীষ্টাব্দে রাষ্ট্রসংঘ জেনেভা সনদে শিশুদের অধিকার ঘোষণা করেন। এই ঘোষণায় বলা হয় যে শিশুরা যাতে শৈশবে সবচেয়ে সুখী জীবন যাপন করে তা নিশ্চয় করতে হবে এবং ভবিষ্যৎ জীবনকে সুন্দর করার প্রয়োজনে তাদের স্বাভাবিক অধিকার ও স্বাধীনতা দিতে হবে। এই উদ্দেশ্যে দশটি নীতি গৃহীত হয়। এরই ফলশ্রুতি হিসেবে ভারতবর্ষে ১৯৮৬ এ শিশু শ্রমিক নিষিদ্ধকরণ ও নিয়ন্ত্রণ আইনে বলা হয় — শিশুদের কিছু ক্ষেত্রে যেমন — রেলওয়ে, ডাক, কাপেট বোনা, সিমেন্ট প্রস্তুতকরণ, নির্মাণ কাজ, কাপড় ছাপা, কাপড় রং করা, বিড়ি বাঁধা, কসাই খানা কাজ প্রভৃতি কাজে নিয়োগের ক্ষেত্রে নিষেধাজ্ঞা থাকবে।

১৯৪৭ সালে ভারত সরকার শিশুদেরকে সর্বোচ্চ জাতীয় সম্পদ বলে ঘোষণা করলেও অনেক শিশু শ্রমিক ফুল ফোটার আগেই কুলাবস্থায় ঝরে যাচ্ছে। এর কারণ যারা বক্তৃতার মঞ্চে শিশু শ্রমিকদের দুঃখ দুর্দশায় চোখের জলে বুক ভাসান তারাই নিজেদের বিলাসবহুল কামরায় শিশুদের শ্রমকে নিংড়ে নেয়। বস্তুতঃ শুভবুদ্ধি সম্পন্ন মানুষ ব্যাপারে সচেতন না হলে এই অভিশাপ থেকে কখনই মুক্ত হওয়া সম্ভব নয়। ❖ ❖

শুধু তোমাকে

— স্মীতা সরকার

আলোর আঁধার, জীরণের বাণী
অনুভব করেছ কখনও, কানতে চেয়েছ কখনও
তারা কি বলতে চায় তোমায়, ছুঁয়ে যাওয়া
ভোরের হাওয়া উপলব্ধি করেছ কখনও
বুঝতে চেয়েছ কখনও তারা কি পেতে চায় ?
তোমাকে, শুধুই তোমাকে।

তোমাকে দেখবে বলেই সূর্য উঠে
সকালে। ভোরের আকাশে পাখীরা গুঞ্জন করে,
কেন জানো? তোমায় গান শোনাবে বলে।
হ্যাঁ তোমাকে, শুধুই তোমাকে।

আমিও এসেছি মর্ত্যভূমিতে
শুধু তোমায় দেখবো বলে, বুকের বাঁ পাশের
রক্তাক্ত ঘরে তাইতো রেখেছি তোমায়।
শিশির নিন্ম শীতের সকালে উষ্ণতা দিই
তোমায়। অনুভব করেছ কখনও ?
দিয়েছি তোমায় প্রাণ
তোমাকে, শুধু তোমাকে।

নিয়ে যেতে চাই তোমায় আমি সবে পেয়েছি
দেশে। যেখানে থাকবে না
কষ্ট, যন্ত্রণা, দুঃখ। শুধু থাকবে
তুমি, আমি আর আমাদের ভালোবাসা।

আজও শহর জুড়ে বর্ষা নামে

— দিল মহম্মদ

শহর জুড়ে বর্ষা নামে, আলোছায়া শব্দের গন্ধ মেখে
গত শ্রাবণের দাগ, আরও পুরু আরও গাঢ়।
পায়ে পায়ে কাদাজল নিয়ে স্কুলফেরা
ব্যাগ-জামা জুতোয় উপুরি চুবুরি
জানালা থেকে হাত বাড়ানো ফোঁটারা
অবাক চোখে তাকিয়ে থাকে

আবছা কাচের ওপারে যেন
প্রেমিকার ভিজে যাওয়া ঠোঁট বেয়ে
শিরশিরে এক শিহরনের দেশে।

এলোমেলো - সব এলোমেলো।
ব্যাঙের ডাক — ঝাঁঝির চিৎকার
মলাট জুড়ে সাজিয়ে তোলা
সব পাগলাটে ভাবনার আঁকিবুকি
বরফের প্রলেপ জমে জমে
কর্মহীন শরীরে পাথর গজায়
আজও শহর জুরে বর্ষা নামে।

জাগো মনুষ্যজাতি

— নারগিশ বেগম

হে সৃষ্টিকর্তা,
তুমিই দিয়েছো প্রাণ এ ধরণীর বুকে।
করেছো শস্য — শ্যামলা সুন্দর এ পৃথিবী —
সৃষ্টি করেছো — মোদের মতো নিষ্ঠুর এক মানব জাতি।
যারা শুধু, প্রতিদিন নিজেদের কথা ভেবে,
এ সুন্দর পৃথিবীকে —
ঠেলে দিচ্ছি বিশ্বায়নের গ্রাসে।
ধর্মের নামে রোজ রোজ করছি মহা সভা
মাত্রাতিরিক্ত শব্দবাজি, আর করছি আতসবাজি।
অনিয়ন্ত্রিত হাজারো যান-বাহন —
বিবাক্ত বায়ুঘটিত রোগের সমষ্টি পরিবেশে করছে আজ দাপাদাপি।
আজও ধর্মের নামে করছি মোরা জলদূষণ,
আর ফ্যাক্টরি বাড়িয়ে করছি পরিবেশ দূষণ।
এতেই কি শেষ হয়েছে মোদের নিষ্ঠুরতা ?
আজও আমরা জমিতে মাত্রাতিরিক্ত কীটনাশক মেশাই,
আর নিজেদের কথা ভেবে অত্যধিক ফসল ফলাই।
বেপরোয়াভাবে রোজ রোজ করছি মৃত্তিকাদূষণ।
গাছ কেটে মোরা ডেকে আনছি খরা।
জল জল করে চারিপাশে আজ শুধু হাহাকার,
তবু মোরা আজ কেন নীরব নির্বিকার ?
এতকিছুর পরেও, আমরা নিজেদের ভাবি
শ্রেষ্ঠজাতি, মহৎ ও বুদ্ধিমান।
তাইতো সবকিছু জেনেও দিচ্ছি মোরা
সিগারেট ও বিড়ির টান।
এসব করে, হে সৃষ্টিকর্তা, নিচ্ছি মোরা প্রকৃতি মায়ের প্রাণ
হে প্রভু, হে আল্লা, হে ভগবান —
দাওনা মোদের শুভবুদ্ধি, দাওনা মোদের শক্তি।
আজ সবাই মিলে রক্ষা করি,
তোমার এই অপরূপ সৃষ্টি।

স্মৃতি

— মৌমিতা সাহু

আকাশের নীল মেঘ
ভেসে যাওয়া
এ যেন মনে হয়
তোমারই হাতের ছোঁয়া।

সবুজ মাঠের
স্নিগ্ধ বাতাস
কেড়ে নেয় মন তোমার কাছে।

শরতের কোকিলের ডাক
মনে করিয়ে দেয়
তোমার সেই ভালোবাসার কথা।

মনে করিয়ে দেয়
সৃষ্টি ভেজা সেই
জ্যোৎস্না রাতের কথা।

পুরানো বই — এর পাতায় পাতায়
আজও ভেসে আছে
তোমার স্মৃতি।

আজও তাই তোমায়
খুঁজি আমি
নীল আকাশের নীচে
সোনালী সবুজ মাঠে।

Hindi Section

परीक्षा का भय	मानिक देबनाथ	77
लड़किया और लाइब्रेरी	रवीन्द्र प्रसाद उपाध्याय	78
रिंकु की स्वाधीनता	यमुना कुमारी	79
विद्यार्थी पंचलक्षणम	प्रियंका सिन्हा	80
सपनों की उड़ान	रीमा दास	81
मैना के पर	नम्रता सिंह	82
महत्त्वकांक्षा	सुभांकर दास	83
आशायें	नम्रता सिंह	84
चिड़िया की चिंता	यमुना कुमारी	84
माँ	गीतिका दास	84
चीटी	यमुना कुमारी	84
कर ली काम	प्रियंका सिन्हा	86
स्त्री	रीमा दास	86
क्या आप जानते हैं?	रवीन्द्र प्रसाद उपाध्याय	86
हिन्दी हमारी पहचान	शुभांकर दास	87
आशियाना	रवीन्द्र प्रसाद उपाध्याय	87
हिन्दी	रवीन्द्र प्रसाद उपाध्याय	87
वीरों तुम्हें प्रणाम	शुभांकर दास	88
क्यों छीनते हो मुझसे मेरा जीवन	नम्रता सिंह	89
पर्यावरण	मालती भट्टाराय	89
स्वयं विचार कीजिये	प्रियंका सिन्हा	90
शिक्षक	रवीन्द्र प्रसाद उपाध्याय	90
कलियुगी परिभाषाएँ	सुब्रत रय	90
चुटकुले	मालती भट्टराई	91
त्याग		91
अनमोल वचन	मालती भट्टराई	92

Hindi Section

वर्ष 2019-2020

प्रश्न संख्या: 10

प्रश्न 1: निम्नलिखित वाक्यों में से प्रत्येक वाक्य का एक वाक्य लिखिए जो उस वाक्य का अर्थ व्यक्त करे।

1. वह बहुत ही शक्तिशाली व्यक्ति है।

2. वह बहुत ही धीमे चलता है।

3. वह बहुत ही तेज चलता है।

4. वह बहुत ही धीमे चलती है।

5. वह बहुत ही तेज चलती है।

6. वह बहुत ही शक्तिशाली व्यक्ति है।

7. वह बहुत ही धीमे चलता है।

8. वह बहुत ही तेज चलता है।

9. वह बहुत ही धीमे चलती है।

10. वह बहुत ही तेज चलती है।

परीक्षा का भय

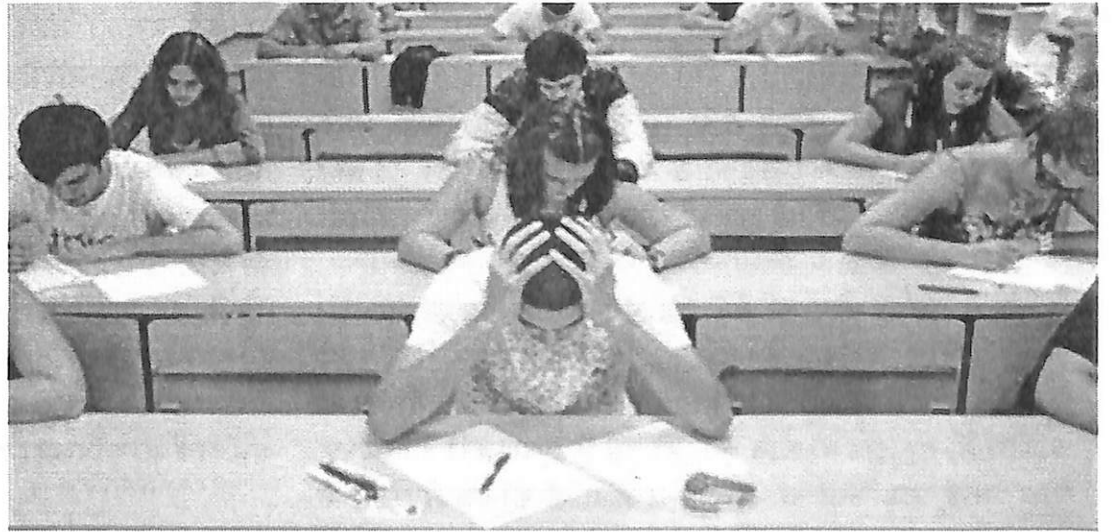
मानिक देबनाथ

बहुत से विद्यार्थी परीक्षा से भयभीत रहते हैं। ज्यों-ज्यों परीक्षा निकट आती है, त्यों-त्यों परीक्षा का भय बढ़ने लगता है। परीक्षा रूपी दानव विद्यार्थियों के दिलो-दिमाग में घुसकर आतंक मचाता रहता है। दिन का चैन और रात की नींद उड़ने लगती है। वे परीक्षा ज्वर से पीड़ित हो जाते हैं। परीक्षा आती ही क्यों है? परंतु न चाहने पर भी परीक्षाएँ आती हैं और विद्यार्थियों को इसकी तैयारियाँ करनी पड़ती हैं।

परीक्षा का भय सामाजिक मान्यताओं की उपज है। यह अभिभावकों द्वारा सृजित किया गया भय भी है। सभी अभिभावक चाहते हैं कि उनके बच्चे परीक्षा में शत प्रतिशत अंक प्राप्त करें। तो अगर ऐसा नहीं होता-तो उनकी खोज बढ़ जाती है। तब उनकी खीज बढ़ जाती है। वे अपने बच्चों को नालायक, आवारा और न जाने क्या-क्या समझने लगते हैं। उनकी सपनों का महल भर-भरा कर टहने लगता है। इसके नतीजे में बच्चों को हर समय अभिभावकों की डाट-झपट सहनी पड़ती है। उनके बस्ते भारी होने लगते हैं, उन्हें खेलने के समय में भी पुस्तकें खोल कर बैठना पड़ता है।

उस पर पढ़ाई करते रहने का दबाव बढ़ता जाता है। फिर जब परीक्षा का समय आता है तो इसके प्रति भय स्वाभाविक है। परीक्षा का भय उन विद्यार्थियों को अधिक होता है जो केवल परीक्षा निकट आने पर ही पढ़ाई के तरफ ध्यान देते हैं। इस प्रकार

परीक्षा का भय वास्तव में इसके माध्यम से जो नतीजे आते हैं और इस नतीजे के जो संभावित असर होते हैं, उनका भय पढ़ते हैं। परंतु परीक्षा का भय एक दृष्टि से लाभप्रद भी है। यदि परीक्षा का भय न होता तो बच्चे कदापि नहीं पढ़ते। यह भय ही विद्यार्थियों का संपर्क पुस्तकों से जोड़ती है। यह परीक्षा का भय ही तो है जो उन्हें मौज मस्ती से दूर रखता है। बच्चे परीक्षा के भय से सजग होकर अपना ध्यान पढ़ने लिखने पर केंद्रित करते हैं। यदि परीक्षाएँ न होती तो उन्हें उनको योग्यता का पता कैसे चलता? परंतु विद्यार्थियों की परीक्षा को लेकर अधिक चिंतित नहीं होना चाहिए। अति चिंता की स्थिति बच्चों का मन-मस्तिष्क पर बुरा असर डालती है। परीक्षा को योजना बद्ध कर नियमित तैयारी बच्चों को परीक्षा के भय से मुक्त कर सकती है।

उल्टा-पुल्टा

लड़कियाँ और लाइब्रेरी

रवीन्द्र प्रसाद उपाध्याय

लड़कियाँ लाइब्रेरी में पढ़ने आना चाहती हैं। जब लड़कियों ने यह बात लाइब्रेरी वालों को बतायी, तो लाइब्रेरी वाले परेशान हो गए। उनकी परेशानी शैक्षणिक नहीं थी, सामाजिक थी। लाइब्रेरी वालों ने लड़कियों को समझाया, देखो, तुम लड़कियों कालेज में पढ़ने के लिए आती हो। लड़कियाँ बोली, हमें मालुम है, सर। लाइब्रेरी में भी हम पढ़ने के लिए ही आना चाहते हैं। पर, लाइब्रेरी आने में तुम्हें अड़चन होगी। कोई अड़चन नहीं होगी, सर। तुम्हारा कॉलेज लाइब्रेरी से तीन किलोमीटर दूर है। हम चल लेंगे, सर। वापस भी तीन किलोमीटर जाना पड़ेगा। हम चले जाएँगे, सर। जब आ सकते हैं, तो जा क्यों नहीं सकते? पर इतना चलने के बजाय तुम अपने कॉलेज की लाइब्रेरी में ही क्यों नहीं पढ़ती। हमारी लाइब्रेरी छोटी है, सर। वहाँ सारी किताबें भी नहीं हैं। और इस बड़ी लाइब्रेरी जैसी किताबें तो हैं ही नहीं। एक वही भिजवा देंगे। उसमें टाइम बहुत बर्बाद होगा, सर। पहले हम बताएँगे। फिर आप किसी से भेजने को कहेंगे। फिर, जिनसे कहेंगे वे भेजने का इंतजाम करेंगे। फिर वे भेजी जाएँगी। इसमें तो कई दिन निकल जाएँगे। इतनी झंझट करने से बेहतर है कि हम यहीं आकर पढ़ लिया करेंगे। लाइब्रेरी वालों ने सोचा नहीं था कि उनकी लड़कियाँ इतनी समझदार होंगी। वे तो यह मान कर चलते आए थे कि लड़कियाँ, बस लड़कियाँ होती हैं। उनकी समझदारी से क्या लेना-देना। जो लोग लड़कियों को पढ़ाने से डरते हैं, वे यही सोच कर डरते हैं कि अगर लड़कियाँ पढ़-लिख कर लड़को से ज्यादा समझदार हो गई तो? जो लोग लड़की को सिर्फ लड़की समझते हैं, उनकी समझ ऐसी ही होती है।

लड़कियों और लाइब्रेरी का मसला तूल पकड़ रहा था। लाइब्रेरी वाले अड़े हुए हैं। कि लड़कियों को लाइब्रेरी में नहीं आने देंगे। किसी ने लाइब्रेरी नियंत्रक से पूछा, लड़कियाँ पढ़ना चाहती हैं, तो आप परेसान क्यों हो रहे हैं? लाइब्रेरी - नियंत्रक बोले, भाई, लड़कियों के माँ-बाप उन्हें गर्ल्स कालेज में पढ़ने के

लिए भेजते हैं। तो लाइब्रेरी में भी तो वे पढ़ने ही आएँगी न? हाँ मगर लड़कियाँ लाइब्रेरी में आएँगी तो माँ-बाप को बुरा लग सकता है। इसमें बुरा लगने की क्या बात है?

उलटे माँ-बाप को तो यह सोच कर खुश होना चाहिए कि उन्होंने लड़कियों को जितना पढ़ने के लिए भेजा था, लड़कियाँ उससे ज्यादा पढ़ना चाहती हैं। लाइब्रेरी-नियंत्रक बोले, देखिए मसला इतना सरल नहीं है। लड़कियाँ लाइब्रेरी में पढ़ने आएँगी तो लफंगई होने लगेगी। लफंगई मतलब? लफंगई की बात उठाकर आप यह कहना चाहते हैं कि देश में जितनी लाइब्रेरियाँ हैं वहाँ लफंगई होती है। देखिए लाइब्रेरी में वही लड़की आएगी, जितने पढ़ना होगा। जिसे लफंगई करनी होगी, वह लाइब्रेरी में क्यों आएगी? शहर में लफंगई के लिए लाइब्रेरी से बेहतर बहुत सी जगहें हैं। अरे भाई, लफंगई लड़कियाँ नहीं करेंगी, लड़के करेंगे जो लड़कियों के पीछे-पीछे लाइब्रेरी में आएँगे। तो आप लड़के का लाइब्रेरी में आना बंद करवाइए। लड़कों का आना कैसे बंद करवा सकते हैं? अजीब बात है। जो लड़के पढ़ते नहीं, बल्कि लफंगई करते हैं, उनको तो लाइब्रेरी में आने देंगे, और, जो लड़कियाँ पढ़ना चाहती हैं, अपना ज्ञान बढ़ाना चाहती हैं, उनको नहीं आने देंगे। आप एजुकेशनिस्ट हैं या पोंगापंथिस्ट? देखिए प्राब्लम हमको नहीं, माँ-बाप को है। आपने माँ-बाप की मानसिकता जाननी है। वे लोग लड़कियों को, लड़कियों के कॉलेज में पढ़ने के इसलिए भेजते हैं, ताकि लड़कियाँ सुरक्षित रहें। मतलब लड़कियाँ लाइब्रेरी में सुरक्षित नहीं रहती। नहीं, नहीं बिल्कुल सुरक्षित रहती हैं। पर, यह बात लड़कियों के माँ-बाप को कौन समझाएगा? आप समझाइए। अरे भाई, आप समझ नहीं रहे हैं। इन लड़कियों के माँ-बाप बहुत पुराने खयालात के लोग हैं। पुराने खयालात के। आपका मतलब है, पिछड़े हुए? नहीं पिछड़े हुए नहीं पुराने खयालात के। एक बात बताइए, पुराने खयालात और पिछड़ा होने में क्या फर्क होता है?

❖❖❖

रिंकु की स्वाधीनता

यमुना कुमारी

एक नौ साल की बच्ची है. जिसके ऊपर यह कहानी लिखी जा रही है, वह है रिंकु। रिंकु एक गरीब घर की लड़की है जिसके माता-पिता कृषक वर्ग को प्रतिनिधित्व करते हैं। रिंकु छोटी है, पर समझदार थी। वह कैसी भी समस्या हो उसे सहजता से ग्रहण कर लेती है। जैसा कि सभी लोग जानते हैं कि किसानों के पास खाने के लिए अनाज काफी कम होता है क्योंकि उन्हें साहूकारों या महाजनों को कर देना पड़ता है। रिंकु के गाँव का मुखिया (महाजन) बड़ा ही अत्याचारी प्रकृति का है जो गरीबों को भरपेट भोजन तथा आवश्यक सामग्रियाँ नहीं देता। इस स्थिति को देखकर रिंकु बहुत ही परेशान होती है और अपने पिता-और बाकी परिवार के बारे में सोचकर दुखी हो जाती है। एक दिन वह टहलते हुए अपने घर से बहुत दूर चली आती है जहाँ उसे एक सज्जन व्यक्ति मिलता है वह व्यक्ति भी अपने किसी व्यक्तिगत काम से परेशान रहता है। वह व्यक्ति रिंकु से बात करता है और रिंकु की परेशानी के बारे में पुछता है तो रिंकु अपनी स्थिति उसे बता देता है। तभी वह आदमी उसे अपने साथ ले जाने तथा उसकी परेशानी हल करने की बातें कहता है। तब रिंकु मना करती है, और कहती है कि उसे अपने माता-पिता से पूछना है। रिंकु जैसे तो हर फैसले खुद लेती है पर आज न जाने उसने क्यों यह बात कही। घट जाकर माता-पिता को पूछने में उसके माता-पिता उसे न जाने का सलाह देते हैं, पर रिंकु अपने परिवार और उस अत्याचारी महाजन से छुटकारा पाने हेतु उस व्यक्ति के साथ जाने के लिए राजी हो गई।

रिंकु उस अनजान आदमी के साथ चली जाती है और अपने परेशानी के बारे में सोचती है। उस अनजान आदमी का नाम रमेन था जिसकी कोई संतान न था वह व्यक्ति रिंकु को सुख तथा उसके माता-पिता को उस अत्याचारी महाजन से छुटकारा दिलाने में मदद करना चाहता था। वह दम्पति रिंकु को पाकर प्रतीत करने लगे मानों उन्हें सारा संसार मिल गया। वह दम्पति यह भी जानती थी कि वह तो बाद में अपने माता-पिता के पास लौट जायेगी फिर भी उनका मन उस (रिंकु) के लिए कुछ करना चाहते थे ताकि उन्हें ऐसा लगे कि वह अपनी बेटा के लिए कर रहे हो।

रिंकु वहाँ जाकर अपने माता-पिता की स्थिति का ज्ञान करते रहने लगती है और रिंकु विद्यालय जाना प्रारंभ कर देती है, साथ ही अपने सहपाठी तथा मधुर वाणी से सभी लोगो, बच्चों को अपना बना लेती है। वह पढ़ने में भी काफी तेज होती है। वह हर किसी कार्य में बड़-चड़ कर भाग लेती है साथ ही रमेन उसकी पत्नी तथा अपने माता-पिता का भी खयाल रखती है।

रिंकु ने इस तरह अपने माता-पिता से दूर रह कर अपने जीवन के हसीन बचपन को खोकर अपने तथा अपने गाँव को आजादी दिलाने के लिए उसी गाँव में कलेक्टर बनकर आती है तथा वहाँ प्याय सभी कुरीतियों का नाश शिक्षा के माध्यम से करती है।

विद्यार्थी पंचलक्षणम्

प्रियंका सिन्हा

‘काक चेष्टा वको ध्यानम्र खान निद्रा तथैव च ।
अलपहारी गृहसागी विद्यार्थी पंचलक्षणम् ।।’

संस्कृत भाषा में रचा गया यह श्लोक एक आदर्श विद्यार्थी के लक्षणों की ओर संकेत करता है।

एक आदर्श विद्यार्थी का प्रथम लक्षण होना चाहिए कि वह चेष्टाशील हो अर्थात् यदि उसे किसी कार्य को करने में एक बार में ही सफलता नहीं मिलती है तो उसे कौए के समान बार-बार कार्य को कोशिश करनी चाहिए। उसे सफलता जरूर मिलेगी। जैसा कि कहा भी गया है।

‘करत-करत अभ्यास के जड़मति होन सुजान ।
रसरी आतव जान ने सिर पर परत निशान ।।’

इसका दुसरा लक्षण यह होना चाहिए कि वह जिस कार्य को करने जा रहा है उसे बगुले के समान ध्यानमन होकर करे। यदि बगुले का ध्यान एक बार भी इधर-उधर हो जाता है तो मछली उसके हाथों से निकल जाती है। ठीक उसी प्रकार विद्यार्थी को भी अपने शिक्षक की बात पूरे मनोयोग से सुननी चाहिए क्यों कि न जाने कब वह महत्त्वपूर्ण बात गुरु के मुख से निकले जो उसकी जीवन धारा ही बदल देगी।

विद्यार्थी का तीसरा महत्त्वपूर्ण लक्षण यह होना चाहिए कि वह शुरु से ही जीवन अंशुता में अर्थात् उसके आस-पास जो भी घटित हो रहा है उसे उससे वेखबर नहीं रहना चाहिए क्यों कि आज का विद्यार्थी ही भविष्य का नागरिक है।

विद्यार्थी का चौथा लक्षण यह होना चाहिए कि वह भोजन करे अर्थात् उसे जितनी भूख हो उससे कम ही खाए। ठुँस-ठुँस कर न खाए वरना उसकी पाचन शक्ति पर विपरीत असर पड़ेगा तथा निद्रा एवं आलस्य उसे घेर लेगी। जैसे की मनुष्य की जीने के लिए रवाना खाना चाहिए न कि खाने के लिए जीना चाहिए।

उसका पाँचवा और अंतिम लक्षण गृहत्यागी के रूप में बताया गया है। प्राचीन युग में विद्यार्थी गुरुकुल में रहकर ज्ञान अर्जन करते थे। वे अपने गृह का परित्याग इसलिए करते थे जिससे कि वे एकाग्रचित होकर अध्ययन कर सकें, किन्तु आज के परिवेश में जब कि शिक्षा का स्वरूप बदल चुका है वह प्रातः काल विद्यालय जाता है और सायंकाल घर को धर लौट आता है। ऐसे में इस लक्ष्य की प्राप्ति के लिए वह छः घण्ट तक अपने मन को एकाग्र रखे। विद्या अर्जन के उस निश्चित समय में माता-पिता, भाई-बहन, मित्रों तथा मन को कुषित करने वाले विभिन्न भावों को आस-पास न भटकने दे।

सपनों की उड़ान

रीमा दास

रविवार का दिन था, माला घर के आंगन में अपने दोस्तों के साथ खेल रही थी। माला अपने माता-पिता की एकमात्र संतान थी। माला के पिता अपने बेटी पर जान देते थे।

माला और उसके दोस्त मिलकर अपने गुड्डे और गुड़िया की शादी रचा रहे थे। माला की माँ रसोई-घर के दरवाजे पर खड़े होकर अपने बेटी को खेलते हुए देख रही थी और जल्दी ही उसके विवाह के बारे में सोचने लगी। कुछ वर्षों बाद देखते ही देखते माला बड़ी हो गई और उसके शादी की उम्र हो गई। पिछले इन वर्षों में माला ने अपना जीवन पूरी सवतंत्रता से बिताई है। उसे हर चीज सोचने की पूरी आजादी घर से दी गई।

माला की पढ़ाई पूरी होते ही उसे एक अच्छा सा लड़का देखकर घर से शादी दे दी गई। शादी के बाद धीरे-धीरे माला की सोच उसके घर-परिवार पर सीमित हो गई। माला शादी के बाद कुछ महिनों तक नौकरी करती रही पर पति के मना करने पर उसे जल्द ही नौकरी छोड़नी पड़ी। वह दिन भर घर के काम-काज में लगी रहती।

कुछ साल बाद उसे एक लड़की हुई। इसके बाद तो मानों उसके पास कुछ सोचने तक का समय नहीं था। धीरे-धीरे बच्चों बड़े हुए। एक दिन जब घर पर कोई नहीं था तब माला अपने घर के खिड़की देख रही थी। उन्हे देखते-देखते माला अपने जीवन के बारे में सोचने लगी। कि शादी के पहले वह कैसी थी और शादी के बाद वह कैसी बन गई। वह अपने

मन में जिन भावनाओं को दबाए रखी थी उसके बारे में सोचने लगी, कि किस प्रकार वह अपना जीवन कामयाब बनाना चाहती थी। नौकरी करना चाहती थी, जीवन में कुछ बनना चाहती थी, पर रिश्ते में बंधकर रह गई। तुरंत इसके बाद उसका ध्यान दरवाजे की ओर गया जहाँ उसका पति दरवाजा खटखटा रहा था।

जैसे ही माला ने दरवाजा खोला, उसके पति बोल उठा कि इतनी देर क्या कर रही थी। दरवाजा खोलने में इतनी देरी क्यों लगी।

माला यह सुनते ही बोल उठी कि, देर तो हो चुकी, पर इतनी भी देर नहीं हुई कि मैं अब कुछ कर नहीं सकती। मैं कल से नौकरी ढुंढुगी। और नौकरी कखी। पैसों के लिए नहीं पर अपने उन सपनों के लिए जिन्हे मैंने कैद कर रखा था। अब समय आ गया है कि उन्हे मैं आजाद करूँ।

Moral : सपनों को पूरा करने का कोई नियत (निश्चित) समय नहीं होता।

मैना के पर

नम्रता सिंह

अपने कोठी के एक कमरे में खड़ी मैना पथराई आँखें से, एक टक अपनी कोठी के बगीचे के फूलों के ओर उन पर मंडराती हुई मस्त, अलहड़ लड़की जैसी इतराती हुई तितलियों को देख रही थी। तितलियों का यूँ मनचाहे हर फूल पर उड़-उड़ कर बैठना उनके रस का पान करना और फिर मुस्कराते हुये नये पसंदीदा फूल की खोज में उड़ जाना, उसे अपने हँसते-खेलते बचपन की याद दिला रहा था।

पन्द्रह वर्ष के कच्चे उमर में ही मैना के पिताजी ने उसका विवाह अपने शहर के एक बड़े सेठ - 'सेठ किशोरीलाल' से कर दिया था। विवाह के समय ही सेठ की उम्र मैना से करीब पन्द्रह वर्ष और अधिक थी। मैना को शुरू से ही पढ़ने लिखने में बहुत रुचि थी। वह लग-भग हर परीक्षा को न केवल उत्तीर्ण करती बल्कि उस में अब्बल भी आती थी।

मैना का जीवन बहुत ही उम्मीदों भरा था। लेकिन अनायास ही जैसे उसके हँसती खेलती जीवन को किसीकी बुरी नजर लग गयी। एक दुर्घटना में उसके पिताजी ऐसे घायल हुये कि उनका सब कारोबार ठप हो गया और जो अपने थे उन्होंने जैसे उनके परिवार से मुँह मोड़ लिया। धन के अभाव के कारण धीरे-धीरे मैना की पढ़ाई भी बन्द हो गयी। मैना के पिताजी के एक वैवसायिक मित्र थे उन्होंने शुरूआती दिनों में उनके परिवार को आर्थिक मदद की थी। लेकिन कौन जानता था कि यह मदद आगे चलकर मैना की आजादी के लिए फाँसी का फंदा साबित होगी।

लगभग दो वर्ष गये। मैना के परिवार की परिस्थितियों में कोई सुधार नहीं आया। इन्हीं सब परेशानियों के बीच मैना की माताजी का भी स्वर्गवास हो गया। जैसे-जैसे मैना की किशोरावस्था आगे बढ़ रही थी, उसके प्रति उसके पिताजी की चिन्ता बढ़ती जा रही थी। मैना न केवल विद्वान, समझदार ही थी बल्कि दिखने में भी बहुत खुबसुरत थी। उसका रंग जैसे चाँदी सी चमकती थी। लोग उसकी आँखें बहुत खुबसुरत होने के कारण उसे 'मृगनयनी' भी बुलाते थे। कमर तक लटकते हुये काले धने केश किसी को भी उसकी और अनायास आकर्षित कर लेते थे। किन्तु मैना की सुन्दरता उसके पिताजी का सिर दर्द बनती जा रही थी। वह जमाने की हवा भली-भाँति जानते थे। अतः वह मजबूरीवश किसी अचहे घर में मैना का विवाह कर उसका भविष्य सुरक्षित कर देना चाहते थे।

इधर वक्त बीतता गया और उधर मैना के पिताजी के मित्र का धैर्य जाता रहा। अब वह अक्सर बात-बात में पैसे का जिक्र करने लगे थे। और एक वर्ष बीता तो उनसे रहा न गया और उन्होंने पैसा वापिस करने के लिए एक समय-सीमा निश्चित कर दी। उस समय-सीमा के आखिरी दिन वह तगादा मारते मैना के घर पहुँचे तो उस दिन मैना ने ही दरवाजा खोला। मैना की अदभुत सुन्दरता देख के उसके पिताजी के मित्र के मस्तिष्क से जैसे कुछ पल के लिए पैसे की सारी बात गायब हो गयी।

अन्दर बैठकर जब मैना के पिताजी ने पैसा देने में

अपनी अक्षमता जाहिर की तो जैसे उनके मन में लड्डु फूटने लगे। उन्होंने बिना कुछ और सोचे समझे मैना के पिताजी के समक्ष मैना से विवाह करने का प्रस्ताव रख डाला। यह मित्र ही थे सेठ किशोरीलाल। दो वर्ष पूर्व ही उनकी प्रथम पत्नी का स्वर्गवास हुआ था और उनके दो छोटे बच्चे थे। पैसे-रुपये की कोई कमी न थी। उनका चाल चलन भी अच्छा था। बस उन्हें अपनी कच्ची गृहस्थी सम्भालने के लिए एक समझदार और जिम्मेदार जीवन साथी की आवश्यकता थी। ऊपर से मैना का सुन्दर यौवन देखके जैसे उनके हर सपने को पर लग गये थे। न चाहते हुये भी मैना के पिताजी ने विवाह का प्रस्ताव मंजूर कर लिया।

यह सब सुनकर मैना जैसे टुट गयी। उसने अपने पिताजी को बहुत समझाया कि वह उसके ऊपर भरोसा कर उसे सिलाई-बुनाई का काम और पढ़ाई साथ-साथ करने की इजाजत दे दें। उसे विश्वास था कि अपने परिश्रम से वह एक दिन सब बदल देगी और अपना भविष्य भी स्वर्णमय बनायेगी। किन्तु

सामाजिक दबाव और अनेक बुरे विचारों के डर ने उसके पिताजी को उसका विवाह करने पर मंजबुर कर दिया।

विवाह हो गया। सेठ जी की गृहस्थी फिर से बस गयी। उनके बच्चों को माँ मिल गयी। मैना के पिताजी की चिन्ता भी समाप्त हो गयी लेकिन किसीने न सोचा कि मैना का क्या हुआ।

मैना अब बस नाम की मैना रह गयी थी। न वह चहचछती थी और न उड़ने के ख्याब देखती थी। क्योंकि कठोर समय ने उसके पर हमेशा के लिए कतर दिए थे।

कहानी की शिक्षा: यह कहानी साफ-साफ बताती है कि हर चमकती हुयी चीज सोना नहीं होती। तथा चाहे किसी चिड़िया को सोने के पिजरे में ही क्यों न बंद करके रखा जाये और चाँदी के बरतन में दाना-पानी दिया जाये फिर भी उसे अपनी आजादी ही अधिक प्यारी होती है।

2nd Prize winner : On spot story writing competition

महत्त्वकांक्षा

सुभांकर दास

गुवाहाटी महानगर में एक छोटे-से कस्बे में कुछ नामी एवं मशहूर लोगों का वसेरा था। वह कस्बा इसलिए मशहूर था क्योंकि वहाँ के लोगों को गुवाहाटी के सभी लोग जानते थे। वह लोग कलाकार थे यानी उनके चेहरे लोगों के आँखों में बसी हुई थी। वे लोग बहुत धनी लोग थे इसलिए किसी प्रकार की कोई कमी नहीं थी। इन लोगों के बीच में एक ऐसा परिवार था जो कि इन सब परिवारों से सबसे ज्यादा समृद्ध एक लोकप्रिय था। वह परिवार मुकेश भार्गव का था जो पेशे से एक अभिनेता थे। उनकी पत्नि मानवी भार्गव पेशे से एक शिक्षिका (अध्यापिका) थी। मुकेश भार्गव हमेशा अपनी पत्नि को नौकरी ना करने के लिए मजबूर करते थे। मुकेश भार्गव का मानना था कि एक मसहूर एवं लोकप्रिय अभिनेता जिसके पास दुनिया का हरेक सुख है, पैसों की कोई कमी नहीं है, उसकी पत्नि को नौकरी करने की कोई जरूरत नहीं है। लेकिन उनकी पत्नि इस बात को मानने के लिए तैयार न थी। मानवी का मानना था कि जीवन में सिर्फ पैसों कमाना या दुनियाँ की सारी सुख-सुविधाएँ मिलने पर हि एक इंसान सब कुछ नहीं पा जाता, मानसिक शांति के बिना ये सभी सुख-सुविधाएँ किसी मतलब की नहीं रह जाती है। लेकिन मुकेश भार्गव को उनकी शान एवं शौकत अधिक प्रिय थी जिसकी बजह से मानवी को मुकेश दबाव देने लगे और जब मानवी नौकरी छोड़ नहीं रही थी तब मुकेश उसे शारीरिक अत्याचार करने लगे और मानवी को जीवन नर्क के समान प्रतित होने लगी।

लेकिन जब मानवी ने यह सोचा कि जिस इंसान को

पाने के लिए अपने परिवार, माता-पिता, भाई-बहन सबको छोड़ दिया, जिसके लिए अपने जीवन को न्यौछावर कर दिया, उनकी खुशी के लिए अपनी हरेक खुशी को भूल गई लेकिन वही मुकेश मेरी एक खुशी को पाते हुए नहीं सह पा रहा, वह भी सिर्फ समाज में अपनी झूठी शान के लिए। तो मानवी ने मुकेश को छोड़ने का फैसला किया क्योंकि वह बच्चों को पढ़ाकर समाज के प्रति अपने दायित्व को पूरा करना चाहती थी। जब मुकेश को यह बात समझ में आई कि सिर्फ पैसे, धन, दौलत देने से हि एक इन्सान खुश नहीं रह सकता। एक पति का यह भी धर्म है कि वह अपनी पत्नि को विश्वास, स्नेह एवं समय देने के साथ-साथ उनकी भावनाओं को, विचारों को पनपने देना चाहिए। इन्ही विचारों एवं भावनाओं को रखने एवं व्यक्त करने का स्वाधिनता देना चाहिए क्योंकि शादी के बाद एक लड़की को अपने घर-परिवार को छोड़ने के साथ-साथ एक नए घर-परिवार को अपनाकर उसे पूर्ण रूप से समृद्ध बनाती है। इसलिए मानव समाज मे स्वाधिनता का अर्थ बहुत विस्तृत है।

बाद में मुकेश एवं मानवी एक सुखी जीवन व्यतित करने लगे और मुकेश ने मानवी को पढ़ाने से कभी नहीं रोका।

Moral: सुखी होने के लिए विचारों अभिव्यक्ति की स्वाधीनता महत्वपूर्ण हैं।

आशायेँ

नम्रता सिंह

ये आशायेँ जो नन्हे कदमों से आती हैं,
आती हैं और झट से सर्वस्व पर छाती हैं।
धुमिल हो जाती हैं माँगें, धुमिल हो जाती हैं रुकावटें,
जब आशायेँ दिल का दरवाजा खटखटाती हैं।
कभी हमें जीवन पथ पर दो कदम आगे बढ़ाती हैं,
कभी बड़े हुये कदमों को थामकर वक्त को भी ठहराती हैं।
आयेँ वह शक्ति हैं जो जीवन को अर्थ दिलाती हैं,
आशायेँ वह रौशनी हैं जो जीवन पथ को उजागर बनाती हैं।
न छोड़ना कभी आशाओं का दामन,
वो आशायेँ ही हैं जो हमें अपनी मंजिलों से मिलाती हैं।
ये आशायेँ जब नन्हे कदमों से आती हैं ...
ये आशायेँ जब नन्ही कदमों से आती हैं ...।

माँ

गीतिका दास

माँ तु सबसे प्यारी माँ
वच्चों को दुलारती माँ
हर पल सब कुछ सहती माँ
माँ तु सबसे प्यारी माँ।

घर को सम्भालती माँ
परिवार को एक साथ
बाधंती माँ
माँ तु सबसे प्यारी माँ

दुसरोँ के लिए तु जीती माँ
सबकी जरूरत पूरा करती माँ
माँ तु सबसे प्यारी माँ॥

चिड़िया की चिंता

यमुना कुमारी

चिंतित है चिड़िया
घोंसला बनाए तो कैसे?
आँधी तूफानों की बौछार कहीं,
झुलसाती लु की लपटें।
तो मुसलाधार कहीं
मौसम की मारों से,
जान बचाये तो कैसे?
सभी पेड़ कट गए
और जंगल हुआ विरान,
पक्षी मरे, आई आफत
काम हुआ तमाम।
उजड़े हुए चमन की
पुनः बसाएँ तो कैसे?

चींटी

यमुना कुमारी

छोटी बहुत
गुलाबी चींटी,
मेरे जीव को
खाती चींटी।
मीठे को,
ललचाती चींटी।
ज्यादा भार
उठाती चींटी,
मेहनत का पाठ पढ़ाती चींटी।

कर ली काम

प्रियंका सिन्हा

लोग चाहते हैं आराम।
मुझे चाहिए केवल काम ॥

काम हमें तो करना होगा,
वरना हमें हाथ मलना होगा।
न पाएँगे सारी सुविधा,
सहनी होगी हमें असुविधा।
थोड़ी आलस कर लो काम,
कर्म हमारा सच्चा धर्म।

धनवानों के धन से तलते,
उनकी मेहनत हमें न दिखते।
जब हम प्रातः सोये रहते,
वे नित उठ कर्म में लगते
महापुरुषों ने किया कल्याण,
करते गये वे सारे काम।
उनको थी न कीई असुविधा
चाहे थे हमसब की सुविधा।
लोग चाहते हैं आराम।
मुझे चाहिए केवल काम ॥

स्त्री

रीमा दास

हाँ एक मात्र है तु स्त्री
एक मात्र है तु स्त्री
पर यह कभी मत भूल इस समाज में,
कितनी खास है तु स्त्री।

माना पापियों की दुनिया में वास करती हैं।
तु हर जुल्म सहकर भी निवास करती हैं ॥
पर अब समय आ गया है सही।
रवुद को न समझ मात्र एक स्त्री ॥

स्त्री उठा अपना हाथ,
रच दे एक नया इतिहास
कोई तुझे दुर्गा कहे, कोई काली,
न समझ खुद को केवल
एक साधारण बेचारी स्त्री ॥

क्या आप जानते हैं ?

रवीन्द्र प्रसाद उपाध्याय

परीक्षा - विद्यार्थियों की स्मरण शक्ति मापने का साधन।
सिनेमा हॉल - कलियुग का मंदिर।
जेल - बिना भाड़े का घर।
मृत्यु - बिना पासपोर्ट की स्वर्ग यात्रा।
दुःख - भगवान को याद करने का मौसम।
श्मशान - जिन्दगी की आखिरी स्टेशन ॥ ❖ ❖

हिन्दी हमारी पहचान

शुभांकर दास

कोटि-कोटि कंठों की भाषा
जन-गण की मुखरित अभिलाषा
हिन्दी है पहचान हमारी
हिन्दी हम सब की परिभाषा।

आजादी के दीप्त भाल की
बहुभाषी वसुधा विशाल की
सहृदयता के एक सुत्र में
यह परिभाषा देश काल की।

निज भाषा जो स्वाभिमान को
आम आदमी की जुबान को
मानव गरिमा के विहान को
अर्थ दे रही संविधान को।

हिन्दी आज चाहती हमसे
हम सब निश्छल अंतस्थल से
सहज विनम्र अथक यंत्री से
मांगे न्यारा आज से, कल से
कोटि-कोटि कंठों की भाषा
जन-गण की मुखरित अभिलाषा
हिन्दी है पहचान हमारी
हिन्दी हम सब की परिभाषा ॥

आशियाना

रवीन्द्र प्रसाद उपाध्याय

सोचा था एक ऐसा आशियाना बनाऊँगा,
जिसमें हर फूल बाग का खिलेगा,
सभी मिलकर रहेंगे एक दुसरे से
कोई कि सी से न शिकता करेगा।

यहाँ खुशियों की वरसात होगी,
चाहत के रंगों से सजी हर
सूरज के किरणों में नया सवेरा होगा।
जिसमें दिल से दिल मिले होंगी,
चाहत के रंगों में हर फूल खिले होंगे,
सोचा था एक ऐसा आशियाना बनाऊँगा
जिसमें हर फूल बाग का खिलेगा।

हिन्दी

रवीन्द्र प्रसाद उपाध्याय

हिन्दी जो हमारी भाषा है
संस्कृत इसकी माता है
हमारे देश की एकमात्र आशा
फैले चारों ओर हिन्दी भाषा
हिन्दी जोड़ती हमें एक दूसरे से
नहीं अलग करती किसी से
बहाती अमृत की धारा
करती पावन हिन्दुस्तान हमारा
जो न करे ज्ञान प्राप्त हिन्दी का
उसका जीवन बने दुर्भाग्य का
ऐ पाठको, सुन लो मेरी विनती
अपनाओं अपने देश की भाषा हिन्दी।❖❖

वीरों तुम्हें प्रणाम

शुभांकर दास

स्वतंत्रता संग्राम के पृष्ठभूमि पर
कारगिल की उँची चोटी पर
लिखा तुम्हारा नाम
प्राण न्यौछावर करने वाले
वीरों तुम्हें प्रणाम ।

तुमने अपने रक्त से
लिखा नया इतिहास
भारत के कण-कण में फूँका
नया आत्मविश्वास ।

जिसके बल पर मुक्त तिरंगा
फहराता अबिराम
उन वीरों के रणधीरों को
करना देश प्रणाम

है उत्साह पिता का दुगुना
दुश्मन पर आक्रोश
उबल रहा बुढ़े शरीर में
फिर लड़ने का जोश

धन्य हुई माँ अगर आ गया
पुत्र देश के काम
ऐसी वीर प्रसुता माँ को
शत-शत बार प्रणाम ।

मित्रों के हित शांति-कमल हैं
और शत्रु के काल
शीश हथेली पर रखते हैं

स्वासों पर भुचाल ।
आए वे चले गए करके हमें आजाद
अब हम कर रहें देश की बर्बादी
देश तबाह है नेता से
बाप तबाह है अपने संतान से
लेकिन हम आबाद है सिर्फ उन वीरों के
बलिदान से ।

सदा प्रेरणा देता उनकी
जय गाथा अभिराम
आगामी पीढ़ियाँ करेंगी
सादर उन्हें प्रणाम । ❖❖

क्यों छीनते हो मुझसे मेरा जीवन

नम्रता सिंह

क्यों छीनते हैं मुझसे मेरा जीवन।
मैं ही तो हूँ जिससे खुशीयाँ गुँजती घर आँगन।
एक ही ईश्वर का आशीर्वाद हूँ,
उसी ने दिया मुझे भी यह तन-मन।
फिर क्यों छीनते हैं मुझसे मेरा जीवन।

जब-जब मैं आयी माँ वनके, दिया मुझे आदर और प्यार
बहन की जगह जब भी लो तो दिया मुझसे सब बलिहार
जब-जब मैं पतनी बनी तो बसाया सबका घर संसार
लेकिन जब आती हूँ बेटी बनके तो क्यों होता क्रंदन
नहीं मैं समझ पाती क्यों छीनते हैं मुझसे मेरा जीवन।

क्यों यह संसार मुझे संसार में आने नहीं देता,
माँ की कोख में ही मुझे मारके माँ की ममता पाने नहीं देता
देखके संसार का यह घिनौना रूप, मेरी आत्मा करती है मनन,
क्या विगाड़ा है मैंने किसी का, आखिर क्यों छीनते हैं मुझसे मेरा जीवन।

करते हो देवी की पूजा सुख पाने के लिए,
मारते हो उसी की छवि को लालच दिखाने के लिए
ऐ बेरहमों अब तो समझो उस माँ के दिल की तड़पन,
जिसकी बेटी के संसार में आने से पहले ही, छीन लेते हो उसका जीवन

क्यों छीनते हो मुझसे मेरा बचपन
आखिर क्यों छीनते हो मुझसे मेरा जीवन???

पर्यावरण

मालती भट्टाराय

वन से साँस, जलसे प्यास
दोनों के सहारे चलता जीवन।
बिन वन ना रहेंगे हम,
ना रहेगा ये सारा ब्रह्माण्ड।
एक पेड़ काटों तो दस पेड़ लगाँए
यही है आज का प्रण हमारा,
इससे रहेगा जीवन हमारा,
जल से पूझता प्यास हमारा
तो क्यों कर रहे हो इसको दुषित
आओं करें शुद्ध इसे
फिर ना होने दे इसे दुषित
तब मिलेगी हमें कामयाबी
और होगा जीवन खुशहाल हमारा।।❖❖

स्वयं विचार कीजिये

प्रियंका सिंहा

- इतना कुछ होते हुए भी शब्दकोश में असंख्य शब्द होते हुए भी ....
मौन होना सब से बेहतर है।
- दुनिया में हजारों रंग होते हुए भी ....
सफेद रंग सब से बेहतर है।
- खाने के लिए दुनिया भर की चीजें होते हुए भी ...
उपवास शरीर के लिए सबसे बेहतर है।
- पर्यटन के लिए रमणीक स्थल होते हुए भी ...
पेड़ के नीचे ध्यान लगाना सबसे बेहतर है।
- देखने के लिए इतना कुछ होते हुए भी ...
बंद आँखों से भीतर देखना सबसे बेहतर है।
- सलाह देने वाले लोगों के होते हुए भी ....
अपनी आत्मा का आवाज सुनना सबसे बेहतर है।
- जीवन में हजारों प्रलोभन होते हुए भी ...
सिद्धांतों पर जीना सबसे बेहतर है।
- इंसान के अंदर जो समा जाए वो
“स्वाभिमान”
और
जो इंसान के बाहर छलक जायें वो
“अभिमान”

शिक्षक

रवीन्द्र प्रसाद उपाध्याय

सही रास्ता जो दिखाते हैं हमें,
मंजिल की तरफ जो बढ़ाते हैं हमें
पूरे करते हैं जो हमारे अरमान,
उन्हें देते हैं हम शिक्षक का नाम।
ईश्वर से भी पहले जिनका स्थान
ज्ञान का प्रकाश देना जिनका काम
देते जो हमें विद्यार्थी का नाम
उन्हीं शिक्षक को हम करते सलाम।
शिक्षक के सहारे हम बढ़ते हैं आगे
करते हैं अपने लक्ष्य का ध्यान।
ऐसे शिक्षक होते हैं महान
उन्हें करते हम बार बार प्रणाम ॥ ❖ ❖

कलियुगी परिभाषाएँ

सुब्रत रय

चिन्ता - मोटे मनुष्य को पतला करने का उपाय
विश्व-दुनिया की सबसे बड़ी धर्मशाला।
जेल-बिना भाड़े का मकान।
विद्वान - अक्ल का ठेकेदार।
साँप - शंकर भगवान का नेकलेस।
चाय - काफी आधुनिक युग का अमृत।
चोर - रात का शरीफ व्यापारी।
मेहनत - गरीब का आभूषण।
कब्रिस्तान - दुनिया का आखरी स्टेशन।

चुटकुले

मालती भट्टराई

अध्यापक छात्र से - 'बताओ पृथ्वी और चंद्रमा में क्या संबंध है?'

छात्र - 'सर, बहन और भाई का।'

अध्यापक - 'कैसे?'

छात्र - 'सर, पृथ्वी को माता कहते हैं और चंद्रमा को चन्दामामा कहा जाता है।'

शिक्षक - 'क्यों रमेश तुम प्रतिदिन स्कूल क्यों नहीं आते?'

रमेश - 'सर पिताजी कहते हैं एक जगह बार-बार जाने से इज्जत कम हो जाती है।'

परीक्षा भवन में एक छात्र बार - बार पीछे पलटकर देख रहा था। शिक्षक ने उस पर बिगड़ते हुए कहा-तुम पीछे पलटकर क्यों देख रहे हो?

इस पर छात्र ने जवाब दिया - सर प्रश्न पत्र में लिखा है, 'कृपया पीछे पलटें'।

गोलु - 'यार आज भलाई करने के कारण मार खानी पड़ी।'

पोलु - 'क्यों हुआ।'

गोलु - 'स्कूल में एक लड़के ने मैडम की कुर्सी पर रंग भरा गुब्बारा रख दिया, मैडम जैसे ही उस पर बैठने वाली थी कि मैंने उनके कपड़े खराब होने से बचाने के लिए कुर्सी खींच दी।'

त्याग

दोस्ती त्याग माँगती है और इम्तहान लेती है। दोस्ती कायम रखने के लिए समय और प्रयास की जरूरत होती है। और रिश्ते बनाए रखने के लिए त्याग, निष्ठा और समझदारी दोस्ती इम्तहान की घड़ियों से गुजर कर ही मजबूत बनती है। की जरूरत पड़ती है। त्याग बस यँ ही की जाने वाली चीज हमें झूठे रिस्तों को पहचानना सीखना चाहिए। सच्चे दोस्त नहीं है। इसके लिए अपनी आसानियाँ कुर्बान करती पड़ती हैं। कभी अपने दोस्तों का नुकसान नहीं चाहते। सच्ची दोस्ती स्वार्थ की भावना दोस्ती को तीड़ देती है। हल्के-फुल्के रिश्ते जितना लेती है, उससे ज्यादा देती है, और परेशानियों में भी तो आसानी से बन जाते हैं, लेकिन सच्ची दोस्ती बनाने और मजबूती से टिकी रहती है। ❖❖

अनमोल वचन

मालती भट्टराई

क्रोध और ग्लानि से सदभावनाएँ विकृत हो जाती हैं, जैसे कोई मैली वस्तु निर्मल वस्तु को दूषित कर देती है।

- प्रेमचन्द

जहाँ भावों का संबंध है वहाँ तर्क और न्याय से काम नहीं चलता।

- प्रेमचन्द

मनुष्य की दशा उस घड़ी के समान है जो ठीक तरह से रखी जाय तो सौ वर्ष तक काम दे सकती है और लापरवाही परती जाय तो जल्दी बिगड़ जाती है।

- स्वेट मार्टन

जब मनुष्य का युद्ध अपने आप के साथ आरंभ होता है तब उसका कुछ मूल्य होता है।

- ब्राइनिंग

सत्य से धर्म की रक्षा होती है,
योग से विद्या की रक्षा होती है,
सफाई से रूप की रक्षा होती है
और सदाचार से कुल की रक्षा होती है।

- विदुर

अनमोल वचन

मालती भट्टराई

- संकल्प

इतिहास पुराण सभी साक्षी हैं कि मनुष्य के संकल्प के सम्मुख देव, दानव सभी पराजित होते हैं।

- एमर्सन

टूट संकल्प एक गढ़ के समान है जो
कि भयंकर प्रलोभनों से हमको बचाता है,
दुर्बल और ढांवाढोल होने
से वह हमारी रक्षा करता है।

- महात्मा गांधी

अच्छे काम को करने में धन की
आवश्यकता कम पड़ती है पर
अच्छे हृदय और संकल्प को अधिक।

- मूर

संकल्प कर लो, सोच समझकर
कर लो, किन्तु करने के बाद
उसे मत छोड़ो।

- अज्ञात

Reflection

A Day in the name of our Teacher's	<i>Shonali Talukdar</i>	93
Art of Living	<i>Swakilekha Bhattacharjee</i>	95
'Guided' and 'Counselled'	<i>Sovabrata Das</i>	96
Dhunia Suwalibur – A TV Show	<i>Monika Ahmed</i>	97
Inauguration of new Resource Centre in WGCE	<i>Sarada Paul Roy</i>	97
A Colourful Trip to Majuli, Assam	<i>Papri Bhattacharjee</i>	98
A Trip to Majuli	<i>Deepsikha Sarma</i>	100
Orientation Programme - learning through fun, talents and games	<i>Priyanka Sinha</i>	101
A Moment of Glory ...The Inter B.Ed. Debate Contest	<i>Bandana Mishra</i>	102
Celebration of International Disability Day 2014	<i>Namrata Sinha</i>	103

Reflection

93	Sharon Johnson	A Try in the name of our teacher's
95	Sharon Johnson	Art of Living
97	Sharon Johnson	Buddhism and Connected
99	Sharon Johnson	Thoughtful Leadership - WIV Show
101	Sharon Johnson	Inauguration of new Research Center at WICP
103	Sharon Johnson	A Colorful Journey with Assisi
105	Sharon Johnson	Information
107	Sharon Johnson	Charter of the Program - Learning Program for Learning and Research
109	Sharon Johnson	A number of days - The first 200 Days of School
111	Sharon Johnson	Election of members of Executive Board 2014

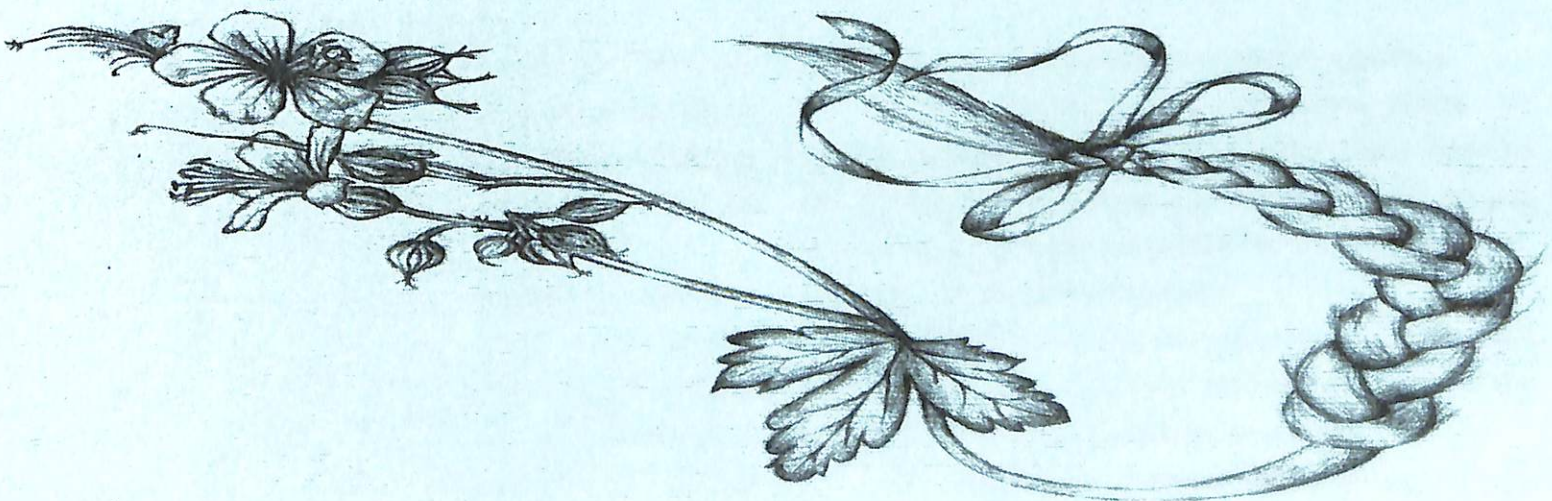
Nostalgia

MEMORIES OF COLLEGE DAYS
(... In the words of ex-students.....)

Page No. 104 – 107

Others

Multi dimensions of B.Ed trainee	107
Events / Lectures of the Session 2014-2015	108
NAME AND ADDRESS OF THE TRAINEES OF 2014-2015	109

Memories

MEMORIES OF COLLEGE DAYS
(... In the words of ex-students...)

Page No. 104-10

Others

107
108
109

Full dimensions of 24 trainee
Event, location of the session 2014-2015
MA AND ADDRESS OF THE TRAINEE OF 2014-2015

A Day in the name of our Teacher's 5th September 2014

September 5th, the birthday of Independent India's second President Sarvepalli Radhakrishnan (1988-1975) is celebrated as Teacher's Day in India since 1962.

Dr. Radhakrishnan believes that "Teachers should be the best minds in the country".

Celebration of Teacher's Day in our college :

The celebration of the great day took place in the heart of WGCE on 5th September, 2014 by the trainees of our college for our beloved and respected teachers.

Everything we do, all our works needs proper planning to go on or to proceed. So, the planning to celebrate the great day started growing in the creative minds of our trainees. We all planned each and everything systematically and properly from the starting till the end.

At first and foremost an invitation card was made where all our teachers were individually invited for the great day which was fully dedicated to them.

Then the responsibilities were distributed to each and every trainee as it is only a day where everything was organised and managed by the students

To A Special Teacher

*When I started in school,
This day seemed so far away.*

*Now it's here and I can't believe
That time has passed so quickly...*

*But through your encouragement and guidance,
I feel I'm ready for tomorrow's challenges.*

*Teachers play such an important part
in shaping and guiding...
Especially teachers like you. (name).
Thank you for caring so much.*

and no involvement of any teacher is reported.

A group of trainees who were given the responsibility of decoration gave their best in decorating the auditorium and arranging it in a proper way according to the occasion before the great day.

Starting of the programme :

At around 9 am arrival of our respected Principal ma'am and our teachers completed the process of the programme to be started.

We all started the programme by giving a tribute to Dr. Sarvepalli Radhakrishnan and our principal

ma'am lit up the ceremonial lamp which was a sign for the starting of programmes.

Then the ceremony of Cake cutting was done where all the teachers and trainees cut the cake altogether, which was a symbol of love, respect and enthusiasm among the students with their teachers.

So, the programme of the great day began with excitement in everyone's heart. The voice of our excited and energetic anchors echoed all around the campus and the programme began with carrying lots of excitement and fun in its big bag, which was followed by group songs, speech, cultural dances, solo dance, songs and drama. Later on the distribution of packed food was served to everyone in a delightful way by the responsible trainees who were given the responsibility of fooding dept.

After all these, a very innovative and exciting game was conducted among the teachers which lead to a winner among all of them and she was our beloved Priyanki Ma'am with this some performance were put forward by our teachers as a return gift to all of us where songs were sung and a dance was performed by Priyanki Ma'am. M.D. sir and P.C. sir which was a unforgettable moment of that day. Then the distribution of gifts to our respected teachers in a way to convey

our regards to them for their teaching was put forward and with that our singer P.C. sir and M.D. sir were also presented for their songs and Priyanki Ma'am for her dance and her winning part in the game.

It was a memorising moment and an unforgettable day to have our teachers with us on that great day where there was lots of fun and joy.

The involvement of all trainees made the programme successful and an unforgettable day in everybody's life.

We are so much thankful to our teachers for their love. Support and enthusiasm towards us in every field. Their co-ordination and encouragement always lift us one step forward in each and every field.

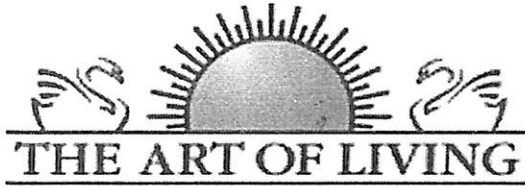
Celebration of Teacher's Day is a day where the teacher's and the students melts on each other as a cup of vanilla ice cream with the cherry on top.

It was a great opportunity for all of us to celebrate the great day and the chance to show our attachment & respect towards our beloved teachers.

*Reported by
Shonali Talukdar*

Art of Living

The Art of Living Foundation is a volunteer based, humanitarian and educational Non-governmental Organization (NGO). It was founded in 1981 by Sri Ravi Shankar and offers a variety of personal development and trauma-relief programs around the world. Guided by Sri Sri Philosophy of peace, "Unless we have a stress - free mind and a violence free society we cannot achieve world peace".

I got the opportunity to be a part of Art of Living. I got the privileged to be a participant of Happiness program for one week which was conducted in the Art of Living Ashram, Templeghat, Pandu. The centre piece of the Art of Living Happiness program is a unique and profound breathing technique. In this program, we were taught Surya Namashkar which made our body fit and fine. This program is a practical tool that restores body, mind and spirit into its natural rhythm of being. We were also taught Sudarshan Kriya, on a breathing, technique which works on mental, physical and spiritual levels. It helps in improving immunity and reduces stress, anxiety and relaxes the mind. Along with the Sudarshan Kriya other powerful breathing techniques, Yoga and meditation were taught in the interactive sessions of

the Happiness program. A few hours duration of the Happiness program we effortlessly sponge up whatever is offered in the program.

I was also very much pleased as I participated at the Yoga Marathon, we were to perform Surya Namaskar for 108 times in one go. The Marathon was very energetic as we all participated in it. Before starting the Marathon we were warmed up and we felt more energetic to perform Surya Namaskar as there was mucial beat along with it. The volunteers encouraged us to complete the Marathon. Many of our fellow mates could not complete the Marathon but more than 75% of us could complete the process successfully. We clapped for ourselves and were awarded with Gold Certificate.

Thus, I thank my college WGCE for giving me this opportunity to be a member of this Ashram and to become self-confident so that we can make better decision and improve the overall quality of life. It helped us to be healthier, more knowledge, happier person with easy to use tools that we can use to maintain the benefit for life.

Reported by
Swakilekha Bhattacharjee

'Guided' and 'Counselled'

Guidance and counselling services are becoming more and more important as the society and its various institutions are growing in complexity. Through these services efforts are made to develop the potentialities of individuals to the maximum possible extent so that they may live an effective life themselves and may contribute their best to the progress of the society.

It is not easy to help any child to develop his or her abilities and lead them where he or she should go unless one knows the principles and techniques of guidance. The personality of the teacher, his relationship with the students, the subject matter that he teaches, the system of examination - infect every part of the school programme needs guidance aspects. But without the 'know-how' of guidance techniques, the theory becomes a failure.

Considering these grounds, our college WGCE has collaborated with Career clinic, a national level career advisory and an NGO working on students and youth empowerment issues to enlighten students on soft skills. Communication and Personality Development etc. This organisation has been conducting workshops on Guidance and Counselling since 2009 within the college campus and this year too was no exception. The workshop was conducted from 24th November, 2014 to 16th December, 2014. During this workshop we were delivered highly educating lectures on various issues like the "Education System of India, its patterns and problems", "Teacher's personality and communication skills", "Teachers as a friend, philosopher and guide", "Understanding the psychology of the child" etc. Each topic was discussed in different sessions which was followed by an interactive session where the students

were asked "to share their views or experiences on the topic concurred. We were also given pieces of advice on different career options, jobs causes that are making a mark in the society today. This workshop, however, basically focussed on how we, as teacher of tomorrow could help a child to understand his problems and help him to adjust in the ever changing world and obtain optimum achievement in different areas like - educational, moral, vocational, personal, social etc.

In the last session, a group activity was conducted to assess the group dynamics as well as the teaching technique of the student trainees, where every group was allotted with a certain topic as 'nature', 'environment', 'occupation of man', 'internet' etc. Each group was gives ten minutes to prepare a teaching aid on the topic allotted which was followed by the presentations by the leader concerned i.e. Nabamita Bhattacharjee & P.P. Bhattacharjee. This workshop went on for 21 days that is from 24th November to 16th December 2014. After completing the workshop, interviews were taken by the authority and certificates were given from the Director of North East Institute of Education, Training and Counselling, Guwahati.

It was indeed an enriching experience attending the sessions with the experts. I, on behalf of all the students of WGCE would like to thank the college authority for giving us such a platform and making us acquaint with this remarkable process of guidance and counselling.

Reported by
Sovabrata Das

Dhunia Suwalibur – A TV Show **(Ramdhenu Channel)**

On 29th November 2014, Saturday, in our West Guwahati College of Education premises a programme called "Dhuniya Suwalibur", a popular TV Show was organised by the 'Ramdhenu Channel' after the permission of our college authority. This is a popular TV Show for the 'youths of today'. This programme stands with games, fun and cultural programmes and it was hosted by a beautiful anchor, Medini Gogoi, including two cameramen and a spot boy. The shooting was for 2 hours and organised specially for the girls to show their versatility in every field. The beauties of our college came in traditional attires and showed their talents performing chorus and dances in different traditional songs. Some of our beauties made 'Rangoli' and some others participated in recitation. Moreover, the

anchor had put before us some views for arguments regarding the burning issues among the youths. At the end of the programme the host distributed some prizes for the participants.

Inspite of all these, we enjoyed a lot in the midst of our busy schedules of study. We had been fully supported and encouraged by our principal as well as faculty members to participate in the show.

We are thankful to our college authorities and Ramdhenu Channel for giving such opportunity to show talents. Moreover, through this programme 'Dhuniya Suwalibur' we are able to groom our personality including studies in our college campus.

Reported by
Monika Ahmed

Inauguration of new Resource Centre in WGCE

"Whatever the cost of our libraries, the price is cheap compared to that of an ignorant nation."
Walter Cronkite

22nd December, 2014 has been marked as a red-letter day in the history of West Guwahati College of Education as the newly constructed Resource Centre (Library) of the college was inaugurated by Dr. Sanjay Singh of the Library Science department of Gauhati University.

A Library is considered as the Heart of an educational institution and the newly built resource centre of WGCE is no deviation from that, as the Library with scenic setup is located around 100 meters from the main campus and is equipped with over 10,000 books and journals covering not only the resource materials required for the Teacher trainees, professors, and researchers but also the

latest software for online journals. Also the Library has enough space for the teacher trainees to take notes or study during leisure time.

The day which was aptly named as Library Day, began with the singing of the Saraswati Vandana by Mrs. Ananya Sharma Patowary and the lighting of the ceremonial lamp by the Vice Chancellor of Gauhati University Dr. Mridul Hazarika. Among other resource persons who were present for the occasion were Dr. Dulumoni Goswami and Dr. Sanjay Singh who emphasized on the usefulness of a library for the students in their lives.

Reported by
Sarada Paul Roy

A Colourful Trip to Majuli, Assam

Majuli is a fresh water island in the mighty Brahmaputra River in Assam. The nearest town to Majuli is 'Jorhat'.

It was the winter of 2014. In the month of December the college authority decided to go there. Before leaving for Majuli, we searched for the tourist attractions & accommodation options in Majuli. After a few interactions with people of upper Assam, we were equipped with a list of places to visit in Majuli. We decided to book our accommodation after reaching there only.

So we left Guwahati on morning at around

6.00 am. We had booked train ticket from Guwahati to Jorhat. We reached Jorhat at 3.00 pm and took a drop at Neemati Ghat. There is ferry service at regular intervals for public transport to Majuli from Neemati ghat. We enquired about next ferry & it was at 4.00 pm. There were a few small chai/samosa stalls at Neemati ghat. The ferry was on time & we boarded it. There were seats for passengers to sit but we decided not to sit there & we reached the upper part of ferry. The ferry left Neemati ghat & a few of us started photograph. Rest of us were singing songs & just enjoying the air. It is time for sunset thus climate would have amplified atmosphere. We reached Majuli in a

ferry ride of one hour. The ferry point in Majuli was a bit inside the town. We took few sharing taxi & reached the town. We wasted a lot of time in bargaining with taxi driver. Finally we booked three wingers (taxi) for local sight seeing for next day. Preciously college authority booked eco camp for girls students & satra for boys students for staying purpose. Eco camp was a beautiful place spread over a large area. It had bamboo cottages, a grassy lawn, a small bam-

boo structure to child out & a serene environment. We promptly agreed to stay at this place. After getting refreshed, we took our evening time snacks & tea and after some time at around 8 pm, we took our dinner & sleep tightly.

Kamalabari and Auniati Satra :

There are a lot of *Satras* in Majuli. They are actually linked with the ancient mythological tales of emperors who ruled there. To be frank they were not much more than a temple. But yes there were really interesting museums in these *Satras*. And the priests there were so humble that were excited to show the

belonging of those *Satras* such as an old golden jug, coins, beautiful crafts & a lot more.

After visiting *Satras*, we went to visit a really interesting place which was the house of an artist who used to make masks for stage plays depicting Ramayan, Mahabharat & a lot more.

The Mask maker's house :

It was an old house with an open veranda at the entrance. The artist was sitting there with his follow students. He also taught this art of mask making to the interested students there. We greeted him and then one of his students took us to a room full of masks. All of us sat on a carpet & student started describing different masks. He make those masks & showed us a glimpse of the actual role played with the mask. The artist & some of his students were multi-talented. Apart from mask making art, they were professionals in playing musical instruments such as harmonium, flute & a few Assamese folk instruments, Painting was also a part of their interest.

So, we were spectator for some time. Then I requested them to allow us to wear those masks. They agreed & we were then again the craziest people in world. Hanuman, Shoorpanakha, Garuda, Mohini, Mahishasur, Hidimba etc. All of were literally playing these roles. There were lots of laughter & we recorded some videos there of our performances. Then we returned back to the Eco-camp. We had our traditional lunch there and decided to staying one more day there & took dinner at again same time 8.00 pm and sleep well. Next day morning on getting refreshed, we took our breakfast & decided to visit the Mishing (or Missing) village. It was around 20 km from our camp.

The Mishing Village :

It was a pristine village with stilt houses to survive extreme nature of Brahmaputra in monsoons. Beneath the still houses, there was a traditional arrangement to weaving gamochas & Assamese Sarees. We roamed the village to absorb as much as we can. We partially interacted with the villages. None of there could speak Assamese & Hindi or English fluently. But our interaction was joyful. A family invited us in there house. We were impressed by the hospitality of that village. Before leading the village, we played with some children there, clicked their photograph & left.

The Sunset Point :

Then we reached the bank of Brahmaputra River, which is so called sunset point of Majuli. Actually sunset & river is in itself a great combination. We sat there captured the sunset & appreciated it. None it was getting dark so we came back to but happy cottages.

We were fully exhausted, when we reached the camp, we refreshed up & went for dinner. The food was every simple yet very delicious. Next morning we went for ferry after breakfast & reached Jorhat by evening.

We left Majuli remembering all the fun moments there. This was something which cannot be taken a way from us.

Reported by
Papri Bhattacharjee

A Trip to Majuli

Majuli, set amidst the mighty and mythical male river Brahmaputra is known as the oldest and the largest riverine island of the world. It is a heritage point of nature and culture, a hub of vaishnavite (Sankari) religious and cultural practice. The rich nature nurture the rich heritage of culture and people.

Majuli's face uplifted to the limitless frontiers of the blue sky, her feet perpetually caressed by the leaping waters of the holy Brahmaputra; Vision stretched to the horizon, Majuli is indeed incredible.

The day finally arrived which we were all eagerly waiting for. On the 23rd of December, 2014, we the students of West Guwahati College of Education, accompanied by the faculty members of the college were all set to embark on the journey to Majuli. We boarded the Jan Shatabdi Express around 6.30 am and while singing and dancing throughout the train journey we finally reached Jorhat station from where we boarded the vehicles which was to carry us to Nimetighat from where we were to board the ferry towards Majuli. On finally reaching our destination, we were dropped at our respective lodges. After freshening up we went out for dinner in a nearby hotel after which tired by the day's journey, we dozed off to sleep. The following day we wake up early and then after having bath and then breakfast, we all were

enthusiastic to visit the *Satras* for which Majuli is famous for and which has remained a cynosure for the tourists. After visiting various *Satras* like the Dakshin Paat Satras, Uttar Kamalabari Satras etc. the most interesting part of the day was visiting the Chamuguri Satras where the traditional craft of mask making is practiced. The Bhakats of this Satras are known to make beautiful masks which are used for religious dance and drama. Then after having a glimpse of the Missing Village, their way of living, mode of livelihood, culture, clothes etc. we finally reached our respective lodge and after having dinner and then discussing about the days journey we finally went off to sleep. On the next day, to our despair, we were informed that we had to leave the island on that day itself instead of the next day due to unavoidable circumstances and with heavy heart we bade adieu to the incredible island.

But whatever little time we got to spend in Majuli, were indeed moments to be cherished for a lifetime.

*Reported by
Deepsikha Sarma*

Orientation Programme - learning through fun, talents and games

At the very outset, I offer my heartfelt thanks to West Guwahati College of Education for giving me such an opportunity to express my thoughts to pen down a brief report of all the events that was conducted in our "Orientation Programme" for the session 2014-15.

As a part of our co-curricular activity we organised the biggest college event for which all WGCIAANS waited the whole year around. The programme started with the hoisting of the flag. Then it was followed by the most common event i.e. 100 mtr race, which created a lot of buzz and good number of trainees participated in it.

It was a good platform provided by our college to our trainees to explore their hidden talents. The main events in the 1st. half were balance race, boys 400 mtr race, shot put, discuss throw, javelin throw, blind hit and a mixed match of volley ball among the 4 houses. In the 2nd half musical chair was organised which was conducted with the active participation of our trainees. However, the icing on the cake was the "cooking competition" held among the different houses, which brought out the hidden talents and

creativity of our trainee friends. Also the "Inter College Debate Competition" too became another successful event with the winning of the 1st. and 2nd prize by two of our trainee friend.

We also inaugurated wall magazines named, "PUBERUN", "BAHNIMAN", "ADARSILA" and "UDAYACHAL" for 4 houses on the occasion of college week, which was the last event of our "Orientation Programme" which again turned out to be a great success.

The function thus with the active guidance, co-operation and concerned efforts of our teachers and non-teaching staffs, came out to a buoyant and triumphant one.

At the end all the teachers and trainees sang our National Anthem "Jana Gana Mana .....".

Reported by
Priyanka Sinha

A Moment of Glory ... The Inter B.Ed. Debate Contest

On 10th of March, 2015 our College organised an inter B.Ed. College Debate contest. And the topic was in the opinion of the house "Practice teaching is an effective means for student trainees". And on the same day our wall magazine was to be inaugurated. So it was a very busy day for the teacher trainee. I was very much excited as I was one of the participant representing West Guwahati College of Education alongwith other participants of the college. And the whole college was aware of it as me and my friends were in great competitive mood who fought for & against the motion. One week before the Debate contest, I showed my write-up to Barsita Sarkar mam (aka B.S mam) and she explained to me, my loop holes & said, "Is this your winning point, go and add some winning points". I was a little upset, but my friends always boosted my moral high. I was very afraid the next time to show my write up to B.S mam, she asked me for my write-up, I said, "Mam I forgot to bring". She smiled and said, "When will you bring". I said "Mam pakka on Monday".

Then came Monday, I showed my write up to mam on the last period, so that I will get less scolding, and too my surprise. Mam was a little satisfied with my points.

Then came the day of judgement, the debate contest day, all the participants arrived at the venue, I talked to few of them and I came to know that there were only three of us speaking against the motion of the house and rest eight were speaking for the motion of the house.

We were asked to sit in our places, then Dr. Dulumoni Goswami sir, Prof. of Education Deptt,

G.U. took his seat as Speaker while Dr. Parag Dasgupta former HoD, English Deptt. Pandu College and Dr. Timir Dey of Bengali Deptt. acted as the Judges.

Then started our debate contest. We were allotted only three minutes to speak that was too less for me to speak as I had fourteen negative points. However I selected only four points and rest I gave to the new participants, i.e. to my friends. I started speaking my points. Then came a stage where while speaking a point which Barsita mam had said to speak, I looked at her and with smiling face spoke my points. I was very happy with whatever I said.

Then came the result time, a nail biting session. Through audience poll it was declared that opposition bench won. Then it was time for the result to be declared, the 3rd best speaker of the house was Payel Roy of Dakshin Guwahati B.Ed. College. The 2nd best speaker was Namrata Singh, West Guwahati College of Education.

Then came the moment of glory the best speaker, guess what who it was. It was none other but me – Bandana Mishra. The whole auditorium was filled with the sounds of clapping of hands.

With this the debate contest was over. With some speeches from the speaker & the judges of the contest. It was a memorable day for the college with two winners out of three from the college.

Reported by
Bandana Mishra

Celebration of International Disability Day 2014

International Day of people with disability (IDPWD) is a United Nations sanctioned day that aims to promote an understanding of people with disability and encourage support for their dignity, rights and well-being. Over one billion people, 15% of the World's population, live with some form of disability. IDPWD is marked around the world, annually on 3rd December, as per General Assembly resolution 47/3 of 14 October 1992, to promote awareness and mobilize support for critical issues pertaining to the inclusion of persons with disabilities in society and development.

The theme for 2014 to mark IDPWD was the "*Sustainable Development: The promise of Technology*". It was planned that representatives from Member States, UN system, Civil society, the private sector and others will discuss how advances in technology can be utilized to improve the lives of persons with disabilities, with the following three sub themes :

- Disability – inclusive sustainable development goals.
- Disability and disaster risk reduction / emergency responses.
- Creating enabling work environments.

Our college, West Guwahati College of Education also marked the day in grand and kind association with Disability Department of Guwahati University. Many plannings and preparations were done much in advance to make the event a grand success. Many volunteers from our batch of B.Ed. (2014-15) also came forward with all enthusiasms. Several topics along with specific areas were distributed to the volunteer trainees of our batch by the Disability Department of Gauhati University for some basic study and research related to various problems faced, expectations from society and

governments, technological improvements needed etc. for different type of disabilities at different levels and places. After the collection of data, seminar papers were prepared by all the groups and the final seminar presentations was held on 3d December, 2014 at G.U. campus which proved to be very fruitful. Along with this many other activities were organised on that day. And many schools for CWSN (Children with special needs) participated in them with their pupils. Many students from blind school presented cultural programmes. A grand art and craft exhibition of creativities of differently abled children was also organised that became the centre of attraction for the day. Many CWSN from different schools also prepared one bid, colourful and beautiful rangoli at the welcome gate for the guests. Apart from all thus, the most exciting mement for CWSN was when the V.C. of GU felicitated the outstanding performers.

In gist I can say that the purpose of event was fully accomplished. All the guests and volunteers were mermorized and left spill bound on seeing the talents and confidence of CWSN. I personally feel proud that I became a part of it and I am very much sure that this participation of mine will have a very positive impart in my future life and career.

In the end I would like to say that CWSN within event nor deserve our pity feelings. They are actually much stronger than those who are considered normal people. They just need at par treatment with other normal children and in this regard recommendation of inclusive education is a great step. Let's all join our hands to make differently abled people part of our society with full respect and dignity.

Reported by
Namrata Sinha

NOSTALGIA - MEMORIES OF COLLEGE DAYS

(... In the words of ex-students.....)

I am pleased to know that West Guwahati College of Education is going to publish a Souvenir on the occasion of Alumni Meet. Being an ex-student of the college I extend my heartfelt gratitude to all teachers of the college who guided me to build up my career. Knowledge is Power, Education gives us strength. Education help us to resolve conflicts peacefully, foster respect for others. So, its my earnest request to all the students community to educate themselves and to make their own identity in all spheres of their life. We need to educate ourselves and others to truth, beauty and goodness.

I convey my best wishes to the Alumni Association to make the association a grand success.

Mrs. Ruma Nandi Majumdar
Head Mistress
Sun Flower English High School

It is really moment of pride for me to jot down a few lines on the days I spent as a student in this college. Those days were truly memorable as we not only involved ourselves in curricular activities but also in co-curricular activities. Regularly classes were held with class test and selection test. There was orientation programme & also field treeps which were enjoyed very much. The teachers were also very supportive & encouraging. At that time we had classes in the evening but still we did all the class enthusiastically. After the session was over we really felt very sad as the

one year ended very quickly. Soon our results were declared and me & my friend was once again invited by the college to felicitate us for getting first class in the B. Ed. Exam of 2001. So I cherish those days in the W.G.C.E.

Barsita Sarkar
Sr. Lecturer, WGCE

I am feeling glad to write something here as a ex-student of W.G.C.E. During the one year of B.Ed. course I came across some memorable moments happen in my life. Our respectable teachers helps me a lot to understanding the B.Ed. course. As I am from Science background for me it is very difficult to understand the B.Ed. syllabus. But fortunately my respectable and honourable teachers help[s me a lot to gain the knowledge. Our college campus is nice and everyone of our college are co-operative in all way. Each and every moment of class was too much interesting and it pass as a remarkable good moments of my life which I will remember for my life time.

At last I wish long live of my college W.G.C.E. and I convey my heartiest respect to my teachers.

Jahnabi Deka
Ex-Student, WGCE

I passed out three years ago from West Guwahati College of Education. After completing my graduation, I like all others, was at a juncture in life where one has to take crucial decision of selecting a career for life and just then West Guwahati College of Education showed me the path.

I have fond memories of learning at this institute which by far is among the top B.Ed. Colleges in Assam. The teaching staff is very co-operative and always motivates you to bring out the best in you.

Curriculum is well planned out with ample practicals of on job training as well which builds up the confidence in an individual to face the people and take charge.

The orientation program was by far the best time spent in the entire course wherein a number of co-curricular activities were carried out like debate, track events, rangoli making competition, cooking competition etc. which broke the monotony of the regular dose of studies. Overall it was a good decision that I took and joined the West Guwahati College of Education and choose teaching as my profession. I would also like to add that I got my first job as a teacher at the Army School, Secunderabad. I wish all the best to the entire team of West Guwahati Collge of Education and wish them good luck for producing better teachers in future too.

Meghali Talukdar Grewal
Ex-Student, WGCE

It is said 'time just flies'... and you are to board the right flights to reach your destination.

"Education", a journey much like life, provides you with opportunities to learn & unlearn.

From Primary to Graduation, doing the masters at Gauhati University, yet starting afresh at West Guwahati College of Education to learn the Technical aspects of Teaching was a great experience.

More significant was the energy with which the whole batch gathered knowledge & learnt through Activities & Team Work under the able guidance of the teachers. Its been an experience of life we all cherished....

Ananya Patowary
Batch : 2012-13
Lecturrer, WGCE

Each and every moment of college days passed in W.G.C.E is unforgettable. There was so much to learn everyday both in terms of academic and non-academic sphere. Starting from the introductory session,our visit to Suklai Gyanjyoti Prakalpa, children's day celebration, Saraswati puja, workshop on personality development etc. gave me the opportunity to make the best out of it. I enjoyed a lot. My sincere and heartfelt thanks to our Principal ma'am and all faculty members for being an integral part of this journey without whose support and cooperation, passing out B.Ed with flying colours would have just been a dream.

Payal Saha
Asst. Teacher
Kendriya Vidyalaya IIT Guwahati
Batch: 2013-2014

As the outset I would like to extend my heartiest thanks to the entire WGCE family for giving me the opportunity to express my feelings of my entire journey in WGCE. When it come to WGCE, it is always a college of beautiful cherished moments WGCE has

given me a platform to unearth my hidden potentialities and have it towards perfection. It was like my second home when I was guided by the best teachers with utmost love and affection. Lastly, I extend my heartiest wishes that this wonderful institution may rise and shine with years to come.

Moni Monjuri Phukan

Alimni - 2012-13

Lecturer

M.Ed. Student, GU

WGCE was a wonderful experience in my life. The days I spent were simply awesome and unforgettable. I learnt a lot with each passing day. WGCE gave us some beautiful lessons which we shall carry throughout our future. I heartily convey my sincere thanks to our respected Principal ma'am and all our faculty members for making us a responsible individual with a strong personality. The activities we performed in WGCE

helped us to develop our inner selves and build confidence to explore new things. The memories of WGCE will be cherished throughout my life. I am very proud to be a part of WGCE.

Banashree Dey

Alimni - 2012-13

M.Ed. Student, GU

The beautiful experiences of the days passed in the WGCE are unforgettable. By participating in the various co-curricular activities such as seminars, excursions, workshops etc we not only enjoyed a lot but along with that we were also able to develop ourselves into responsible persons. Along with the curricular courses, our Principal Madam as well as all the faculty members helped us a lot in grooming our personalities also. The memories of those precious days will be cherished by us for the whole life.

Debika Debnath

Assistant Teacher

St' Vivekananda English Academy

Multi dimensions of B.Ed trainee outcome of the orientation programme 2014-2015

SPORTS SECTION

Musical Chair :

- 1st Subasona Bora
2nd Nargis Begum
3rd Priyanka Doley

Discuss Throw :

- 1st Sharbani Das
2nd Joydeepa Chakraborty
3rd JibicaDaimari

Blind Hit :

- 1st SwapnaMedhi
Consolation Prize Gargi Chakraborty
Bandana Mishra
Hemanjali

Shotput Girls :

- 1st Joydeepa Chakraborty
2nd Sharbani
3rd Pallabi

Shotput Boys :

- 1st Pankaj
2nd Bipul
3rd Cash

Javlin Boys :

- 1st Cash
2nd Pulak

Balance Race Girls:

- 1st Joydeepa Chakraborty
2nd ShonaliTalukdar

100 m Race Girls:

- 1st Joydeepa Chakraborty
2nd Papri Bhattacharjee
3rd Jibica Daimari

400 m Boys :

- 1st Pankaj Hazarika
2nd Pulak Rajbonshii
3rd Subrata Ray

Group Event Volley Ball :

- 1st Shankar House
2nd Lachit House
3rd Jaymati and Tagore House

LITERARY SECTION

Memory Testing:

- 1st Barasha Jyoti Kumari
2nd Bandana Mishra
3rd Jyotimala Goswami and Jebin Akhter

Recitation :

- 1st Gargee Chakraborty
2nd Nargis Begum
3rd Babismita

On Spot Story Writing Competition:

- 1st Sarada Paul Roy (Eng.)
Salmi Siddiqui (Ass.)
2nd Namrata Singh (Hin.)
HemaKalita (Eng.)
3rd Hemanjali Choudhury (Ass.)

Quiz Competition:

1st Tagore House :

- Sarada Paul Roy, Abhijit Sarma,
Monica Ahmed, Subrata Ray

2nd Shankardev House :

- Namrata Singh, Bipul Bhowmick,
Cash Leingii, Subhankar Das,
Dil Mahammad

3rd Lachit House :

- Priyanka Sinha, Pulak Rajbongshi,
Hemanjali Choudhury

Wall Magazine :

- 1st Lachit House
2nd Joymoti House
3rd Shankardev And Tagore House

Cultural section Dance :

- 1st Gargi Chakraborty
2nd Priyanka Doley
3rd Reema das

Modern Song :

- 1st Nargis Begum
2nd Shuhashree
3rd Shubhankar Das

Traditional Song :

- 1st Nargis Begum
2nd Priyanka Doley
3rd Shuhashree ❖❖

Events / Lectures of the Session 2014-2015

1. B.Ed. Induction Meeting : Dr. Mridul Hazarika
2. Talk on Disability : Dr. Kalpana Duorah, Abdur Rahman, Mintu Bhattacharya
3. Seminar on Disability : Dr. Debendra Ch. Bezbaruah, Mintu Bhattacharya
4. Dhunia Suwalibur : Medini Gogoi
5. Guidance and Counselling
Workshop : Nabanita Bhattacharjee, P.P. Bhattacharjee
6. Library Day : Dr. Mridul Hazarika, Dr. Sanjay Singh, Dr. Dulumoni Goswami
7. Inter B.Ed. College Debate
Competition : Dr. Dulumoni Goswami, Dr. Parag Dasgupta, Dr. Timir Dey
8. Distribution of Teaching Aids
and Materials by OIL : Mrs. A.B. Sarmah, J. Barpujari
9. International Disability
Day at GU : Prof. B.P. Duarah, Dr. N.N. Talukdar

Sl. No	NAME OF HOUSE	HOUSE CAPTAIN
1	Jaymati House	Bandana Mishra
2	Lachit House	Dipsikha Sharma
3	Sankardev House	Gargee Chakraborty
4	Tagore House	Sarada Paul Roy

No	Name of House	Topic of Seminar	Moderator	Presenters
1	Tagore House	Economic Indicators for Human Resource Development	Sarada Paul Roy	Sumita Bhargav, Monica Ahmed, Binita Bora, Sharbani Dutta
2	Sankardev House	Value Education	Gargee Chakraborty	Namrata Singh, Rima Das, Piyali Deb Chinumee Das
3	Jaymati House	Peace Education	Bandana Mishra	Papri Bhattacharjee, Manik Debnath, Papiya Das, Swatilekha Bhattacharjee
4	Lachit House	Freedom and its impact on socio-economic life of India	Dipsikha Sharma	Priyanka Sinha, Anamika Debnath, Suraiya Ahmed, Amrita Dey

NAME AND ADDRESS OF THE TRAINEES OF 2014-2015

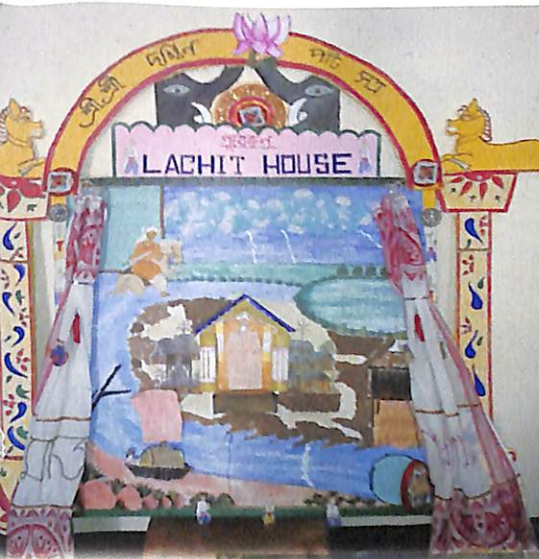
- 1) Papiya Bose, Maligoan Chariali, Ghy
- 2) Jibica Daimari, Maligaon Outpost, Ghy
- 3) Manik Debnath, Shillong, Meghalaya
- 4) Tanmoy Das, Rest Camp, Maligaon, Ghy
- 5) Papri Bhattacharjee, Adabari, Ghy
- 6) Jasmine Mohazeren, Dhubri, Assam
- 7) Bandana Mishra, Kamakhya Gate, Ghy
- 8) Joydeepa Chakraborty, Goshala Maligaon, Ghy
- 9) Swatilekha Bhattacharjee, Lachitnagar, Ghy
- 10) Subosana Bora, Golaghat, Assam
- 11) Salmi Siddique Ahmed, Morigaon, Assam
- 12) Chinumee Das, Boragaon, Ghy
- 13) Guddi Choudhary, West Boragaon, Ghy
- 14) Nirmali Das, Lakhimpur, Assam
- 15) Chaitali Das, Adabari, Ghy
- 16) Chayanika Das, Chechamukh, Assam
- 17) Piyali Deb, Restcamp, Maligaon, Ghy
- 18) Leena Deka, Bezera, Kamrup
- 19) Namrata Singh, Bhutnath, Ghy
- 20) Bobismita Saikia, Lakhimpur, Assam
- 21) Swapna Medhi, Hajo, Assam
- 22) Pankaj Hazarika, Six mile, Ghy
- 23) Priyanka Sinha, Chatribari, Ghy
- 24) Jali Das, Hojai, Nagaon
- 25) Deepshikha Sarma, Kamakhyanagar, Ghy
- 26) Pallabi Hazarika, Nagoan, Assam
- 27) Yumuna Kumari, Pandu College Gate, Ghy
- 28) Gitika Haloi, Udalguri, Assam
- 29) Hemanjali Choudhary, Karbi Anglong, Assam
- 30) Suhashree Sanyal, IIT Guwahati, Ghy
- 31) Sarbani Dutta, Adabari, Ghy
- 32) Sumita Bhargav, Gotanagar, Ghy
- 33) Sourav Kumar Sarma, Nalbari, Assam
- 34) Abhijit Sarma, Nalbari, Assam
- 35) Abdul Manan Sheikh, Garigaon, Ghy
- 36) Hema Kalita, Itanagar, Arunachal Pradesh
- 37) Richa Singh, Adabari, Ghy
- 38) Sarada Paul Roy, Goshala, Maligaon, Ghy
- 39) Sonali Talukdar, Kalipur, Ghy
- 40) Mamu Kataki, Lakhimpur, Assam
- 41) Sovabrata Das, Bhutnath, Ghy
- 42) Anurupa Bose, Restcamp, Maligaon, Ghy
- 43) Junmoni Sarma, Goalpara, Assam
- 44) Jyotimala Goswami, Gorchuk, Ghy
- 45) Deepshikha Kalita, Geetanagar, Ghy
- 46) Gitika Das, Bammunimaidan, Ghy
- 47) Anusmita Choudhary, Barpeta, Assam
- 48) Dharitree Devi, Mongaldoi, Assam
- 49) Sheikh Shah Alom, Barpeta, Assam
- 50) Adity Kalita, Baksa, Assam
- 51) Deijee Das, Hajo, Assam
- 52) Rema Das, Noonmati, Ghy
- 53) Tanushree Roy, Rest camp Ghy
- 54) Debangana Goswami, Sonitpur, Assam
- 55) Anakshi Das, Kamakhyanagar, Ghy
- 56) Ravinder Prasad Upadhaya, Noonmati, Ghy
- 57) Prasiddha Jyoti Mudo, Ulubari, Ghy
- 58) Gargee Chakraborty, Bhaskarnagar, Ghy
- 59) Debarati Bhowmick, Pandav Nagar, Ghy
- 60) Malti Bhatrai, Boragaon
- 61) Kalia Jyoti Mohan, Sibsagar, Assam
- 62) Suriya Ahmed, Machkowa, Ghy

- 63) Smita Sarkar, Pandu, Ghy
- 64) Anamika Debnath, Shyam Nagar, Ghy
- 65) Pulok Rajbonshi, Hajo, Kamrup
- 66) Dohomi Englengpi, Karbi Anglog, Diphu
- 67) Shailesh Kumar Tuhra, Pandu Railway Bazaar, Guwahati
- 68) Susmita Das, Maligaon, Ghy
- 69) Moriyam Nahar, Nalbari, Assam
- 70) Sumi Saikia, Gotanagar, Jalukbari
- 71) Subrata Roy, Jalpaiguri, West Bengal
- 72) Rajashree Sarma, Dhubri, Assam
- 73) Majoni Gogoi, Jorhat, Assam
- 74) Moumita Sahu, IIT Guwahati, Ghy
- 75) Awal Hees Saikia, Hajo, Kamrup, Assam
- 76) Ashraful Islam, Goalpara, Assam
- 77) Sanghamitra Neogi, Aathgaon, Ghy
- 78) Jyotishmita Devi, Gotanagar, Ghy
- 79) Jabin Akhter, Nagaon, Assam
- 80) Aparajita Kar, Maligoan, Ghy
- 81) Swapon Jyoti Mohan, Sibsagoan, Assam
- 82) Pravez Akhtar, Jalpaiguri, West Bengal
- 83) Barsha Jyoti Kumari, Boripara, Ghy
- 84) Jerry Timungpi, Karbi Anglog, Assam
- 85) Priyanka Doloi, Jorhat, Assam
- 86) Subhankar Das, Sadilapur, Jalukbari, Ghy
- 87) Dil Mohammed, Jalpaiguri, West Bengal
- 88) Swarita Devi, Devkotanagar, Maligoan, Ghy
- 89) Bipul Bhowmick, Coochbehar, West Bengal
- 90) Ceash Linggi, Arunachal Pradesh
- 91) Baskar Jyoti Bora, Golaghat, Assam
- 92) Pamsanghpi Ronra, G.S. Road, Ghy
- 93) Sangita Baruah, Golaghat, Assam
- 94) Amrita Dey, Adabri, Ghy
- 95) Shweta Dhanjal, Maligaon Gate No. 3, Ghy
- 96) Monika Ahmed, Shantipur, Ghy
- 97) Mousami Hazarika, Dhemaji, Assam
- 98) Nargis Begum, Jalpaiguri, Assam
- 99) Binita Bora, Maligaon Gate No. 3, Ghy
- 100) Soma Das, Adabri, Ghy

Lachit House

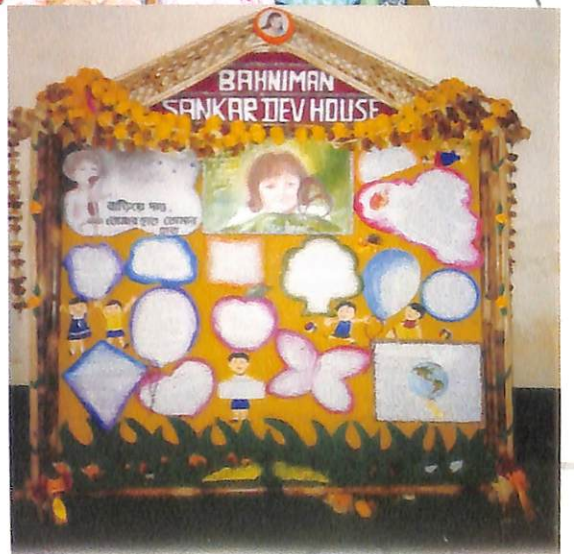
Jyomoti House

Tagore House

Sankardev House

A journey by train to Majuli, Assam

Visit to Assam State Museum by B.Ed. 2014-15 Batch of WGCE